

Tanúim vagytok

David J. Engelsma ~ Herman Hanko

Engelsma ~ Hanko

Tanúim vagytok

David J. Engelsma ~ Herman Hanko

Tanúim vagytok

Ébredés Alapítvány

Pécel, 2023

Az eredeti angol kiadás címe / Title of the original edition: Ye are my witnesses

Írta / Authors: David J. Engelsma, Herman Hanko

© British Reformed Fellowship (BRF) 2014

A magyar kiadás a BRF engedélyével történt.

A bibliai idézetek forrása a Magyar Bibliatársulat 2021-ben kiadott, javított helyesírású Károli Bibliája

© Péceli Református Egyházközség 2023

© Ébredés Alapítvány 2023

Fordítás és nyomdai előkészítés: dr. Vásárhelyi Bálint Márk

Lektorálás: Jánószky Anna

Borító: Ridegné Szabó Zsófia

Kiadja a Péceli Református Egyházközség megbízásából az Ébredés Alapítvány

Levélcím: 2119 Pécel, Kálvin tér 2/b.

Telefon: (28) 452-334

Felelős vezető: Szabó László

Felelős kiadó: dr. Cs. Nagy János

Szerkesztő: Margit István

Nyomtatás: Kontaktprint Kft.

Felelős vezető: Kuklis Márta

ISBN 978-615-80537-4-7

Tartalomjegyzék

A fordító előszava	11
Előszó	13
I. rész	
1. Isten elhívása a bizonyágtételre	19
Bevezetés	21
A Szentírás felszólítása a bizonyágtételre	22
A mi feladatunk	23
Tanúságunk ereje	25
Mit jelent a tanúság?	26
Tanúságunk tartalma	29
A bizonyágtétel elkerülhetetlensége	30
Szükségszerű hivatás	32
2. Bizonyágtételünk tartalma	35
Bevezetés	37
A tartalom jelentősége	38
Hamis tanúzás	39
Isten dicsősége	44
Jézus az Úr	45
A reménység	48

Isten törvénye	50
A tanúskodás tagadó oldala	51
Szükséges képesítések	52
3. Az egyház hivatalos bizonyágtétele	55
Bevezetés	57
Mi az egyház?	57
Az egyház létezése: bizonyágtétel	59
Az egyház igehirdetése: bizonyágtétel	61
Miért olyan fontos az egyház a bizonyágtételhez?	63
Gyülekezeti igehirdetés	65
4. Személyes bizonyágtétel az Ige által	71
Bevezetés	73
A feladat	74
Református hitvallásaink	76
Szaktekintélyek a misszióról	77
Miről tesz bizonyágot az egyháztag?	79
A hétköznapi élet bizonyágtétele	80
Alkalmasság	81
Bizonyágtételünk célpontjai	81
A hatások	85
A vértanúság	86
Lelki jólét	88
5. A kegyes élet személyes bizonyágtétele	91
Bevezetés	93
1Péter 3,15	94

A vándorlét következményei	95
A kegyes élet bizonyágtétele	97
A feltett kérdések	99
A vándor válasza	101
Bizonyágtételünk az egyház tagjaiként	102
A tanúságtétel: kétélű kard	103
Szelídséggel és félelemmel	104
6. A keresztyén bizonyágtétel módja	107
Bevezetés	109
Félreértés	111
A Szentírás fényében	113
A hitvallások fényében	115
A félreértés bűne	117
A módszer jelentősége	119
A helyes módszer indítékai	122
II. rész	
1. Az Úr Lelke által	125
Bevezetés	127
A látomás	128
A látomás jelentése	132
A látomás jelentősége	134
2. A vértanú egyház bizonyágtétele a mennybement Úr mellett	141
Bevezetés	143
Mi a vértanú egyház bizonyágtétele?	144

Egy vértanú egyház bizonyoságtétele	147
Mi indokolja a vértanú egyház bizonyoságtételét?	148
Az egyház vértanúsága mint az Úr akarata	149
Az egyház tanúságának módja	150

III. rész

1. Missziói munka: üzenet és módszerek	153
Bevezetés	155
1. Ki végezze a missziói munkát?	156
2. Hol kezdték az apostolok a missziói munkát?	158
3. Mit használtak leginkább az apostolok?	160
4. Hol hirdették az igét?	163
5. Mi volt missziói munkájuk célja?	164
Kitekintés és ötletek	165
Kihívások és nehézségek	167
Függelék – A Brit Református Közösségről	169

A fordító előszava

2012 nyarán egy magyar diák sétált valahol Belfast környékén egy hatalmas túrazsákkal. Kalandos úton-módon eljutott a holywoodi Lorne House-ba, ahol életében először találkozhatott észak-ír és amerikai reformátusokkal. Csakhamar meg is kezdődött az első áhítat, amelyen felhangzott Jézus Krisztus szava, a szívek mélységéig hatoló drága evangélium.

Ebben az évben kerültem először kapcsolatba az amerikai Protestant Reformed Churches teológiai professzoraival, David J. Engelsmával és Herman Hankóval. Mind a mai napig fülemben cseng Engelsma professzor határozott, lendületes beszéde, és Hanko professzor szelíd, szeretetteljes hangja. Üdítő, ismerős evangéliumi üzenetet hirdettek: a bizonyágtétel szükséges voltát a Szentírás alapján, a református hitvallások tekintélye alatt. A két professzor Jézus Krisztus hűséges bizonyágtévője. Úgy bátorítanak a tanúságtételre, mint akik maguk is járatosak ebben a szolgálatban. Szeretettel, ám határozottan emlékeztetnek az Úr szavaira: „Ti vagytok az én tanúim.”

Valóban, hívőként mindannyian Jézus tanúi vagyunk. Milyen egyszerűen megfogalmazható, és milyen sok igazságot magába foglaló üzenet ez! Nem saját gondolatainkat kell hirdetnünk, hanem a mi Urunk beszédeit. Nem saját elképzelésünk szerint kell élnünk, hanem Krisztus akarata szerint. Ő hívott el minket romlott életünkből arra, hogy hirdessük csodálatos tetteit, és legyünk tanúi az Ő dicsőségének.

Krisztus egyházában ma sok fogyatkozást, sok gondot láthatunk. Meggyőződésem szerint ennek legfőbb oka, hogy elfeledkeztünk küldetésünkről. Elfelejtettük, hogy Jézus Krisztus tanúi vagyunk egy olyan világban, ahol nem akarnak

hallani a Megváltóról. Úgy akarunk megszólalni, hogy elnyerjük a világ fiainak tetszését, de közben eltévesztjük szemünk elől a célt, amelyet Krisztus tűzött ki egyháza elé: az Ő dicsőségének hirdetését.

Engedjünk Jézus parancsának, és legyünk készek bizonyosságot tenni róla életünkkel és szavainkkal egyaránt. Legyünk az Ő tanúi! Tanúskodjunk Jézusról mind egyházainkban, mind személyes életünkben. Bátorítson minket ez a könyv abban, hogy mennyei Urunk egyre hűségesebb tanúinak bizonyuljunk.

Vásárhelyi Bálint Márk
református lelkipásztor

Előszó

A Biblia a bizonyágtétel könyve. Isten leírt bizonyágtétele a világnak, amelyben feljegyzí népe tanúságát az Ő dicsőségére. Teszi ezt az Urat imádó egyház közös bizonyágtételétől kezdve (1Móz 4,26) Énókh és Noé – általánosan elutasított – özönvíz előtti ígehírdetésén át (Júd 14–15; 2Pt 2,5) egészen a Jelenések könyvéig, amelyet az a János apostol írt, akit Patmosz szigetére száműztek „az Isten beszédéért és a Jézus Krisztus bizonyágtételéért” (Jel 1,9).

Ez a bizonyágtétel gazdag és változatos: Isten legkülönbébb környezetből és korból származó emberei tanúskodtak életükkel és beszédükkel hívőknek és hitetleneknek egyaránt, és mutatták be többféle szempontból a szövetség Istenének tulajdonságait és szabadítását.

Milyen nagyszerű bizonyágot tett József a hűségéről és a megelégedettségről, amikor bátyjai eladták rabszolgának, majd ura parázna felesége megvádolta, és olyan bűnért vetették börtönbe, amelyet nem követett el (1Móz 37, 39–41). Mózes és Áron bátran tanúskodtak a keményszívű Fáraó és udvara előtt (2Móz 5–12). A Jerikóban élő parázna Ráháb hite és tettei szintén nagyszerű bizonyások (Józs 2; Zsid 11,31; Jak 2,25–26).

Ki feledkezhet el a moábita Ruth megindító kéréséről, amelyet anyósához, Naómihoz intézett: „Ne unszolj, hogy elhagyjalak, hogy visszaforduljak tőled! Mert ahova te mégy, oda megyek, és ahol te megszállsz, ott szállok meg. Néped az én népem, és Istened az én Istenem” (Ruth 1,16).

Figyeljünk továbbá a zsidókra, akik a templomba vitték a termés zsengejével telt kosarakat, örömmel és hálával vallva, hogy Jehova megszabadította őket, és nekik ajándékozta az ígért földjét (5Móz 26,1–11). Vagy emlékezzünk vissza

a zsidó kislányra, aki a szíriai Naámán feleségének beszélt arról, hogy Istennek van ereje gyógyítani prófétája, Elizeus által (2Kir 5,3–4). A négy júdai ifjú pedig kiváló tanú volt Nabukodonozor és pogány udvara felé, amikor hűségesek maradtak Isten törvényéhez, és szorgalmasan tanultak (Dán 1).

Az Újszövetségben – ha lehet – még erősebben jelenik meg a tanúság témája. Gondoljunk csak az elsőként említett történésekre: amikor Szűz Mária boldogan tesz bizonyosságot Erzsébetnek (Lk 1,46–56), a korábban néma Zakariás szájából dicsőítés hangzik (Lk 1,67–79), a pásztorok pedig mindenfelé hirdetik, amiket azon a csodálatos éjszakán Betlehemben láttak és hallottak (Lk 2,8–20), esetleg a napkeleti bölcsek Heródes királynak mondtak (Mt 2,1–2).

János evangéliumának 1. része többször is olyan tanúként mutatja be Keresztelő Jánost, aki bizonyosságot tett Jézus Krisztusról (7–8, 15, 19–20, 32–34. v.; vö. 26–27, 29–31, 36–37, 40. v.). Az Úr nyilvános szolgálata alatt követői tettek bizonyosságot, így például a vakon született ember, aki éleselméjű válaszokat adott az őt kérdőre vonóknak (9,24–34); Zákeus, a fővámszedő, aki bőkezűen adakozott, és az általa megkárosítottakat kárpótolta (Lk 19,8); a gyermekek a templomban, akik Dávid Fiát dicsőítették (Mt 21,15–16); a bűnbánó lator, aki erősen megfeddte bűntársát, és azzal a szép kéréssel járult Krisztushoz, hogy ott lehessen majd az Ő országában (Lk 23,40–42).

Az Úr Jézus, „a világ világossága” (Jn 8,12; 9,5) azért jött el a földre, hogy bizonyosságot tegyen az igazságról (Jn 18,37) igehirdetése, példázatai és csodái által, valamint az emberekkel való beszélgetésein keresztül. Ilyen például, amikor Nikodémussal találkozott éjszaka (Jn 3), vagy a samaritánus asszonnyal beszélgetett a kútnál (Jn 4). Mindez a kereszten bemutatott engesztelésében csúcsonyult ki, valamint abban a *szép vallástételben*, amellyel „bizonyosságot tett Poncius Pilátus alatt” (1Tim 6,13; vö. Jn 18,33–38). Krisztus sírjánál az asszonyok voltak tanúi a harmadnapon történt csodálatos feltámadásának (Mt 28,1–10).

Az apostolok különösen azután váltak a feltámadott Úr tanúivá (Csel 1,22; 2,32; 3,15; 4,33; 5,32), hogy a Szentlélek pünkösdkor kitöltetett (Csel 2), amint azt Krisztus korábban megígérte (Jn 15,26–27; Csel 1,8). A Cselekedetek könyve a korai egyház apostolainak, prófétáinak, evangélistáinak, pásztorainak, presbite-reinek, diakónusainak és zsidó vagy pogány, fiatal vagy idős hívőinek tanúbizony-ságát tartalmazza. Ez az egyház gyakran szenvedett megaláztatást és üldöztetést, de Jézus Krisztusban mindig győzedelmeskedett.

Az Úr Jézusról olykor törvényszék előtt tanúskodtak, legfőképp Pál, akit többször is kihallgattak a vallási és világi vezetők (Csel 22–26). Az apostol még Rómában is bizonyoságot tehetett, mivel a császárhoz fellebbezett (Csel 25,11, 21, 25; 26,32; 28,19). A Bibliában nemcsak a szent angyalok tesznek bizony-ságot sok fontos eseményről a szenteknek, hanem az apostolok – sőt az egyház – szenvedései is *látványosságul* szolgálnak az angyaloknak (1Kor 4,9).

Így a *bizonyosságoknak nagy fellege* vesz körül bennünket (Zsid 12,1), amely nemcsak az ószövetségi hívőkből (pl. Zsid 12,11) áll, hanem hozzátartoznak Istennek az újszövetségi Írásokban szereplő gyermekei, valamint az apostolok utáni kétezer év egyházának keresztyénei is.

A világ sok más részéhez hasonlóan a Brit-szigeteken is büszkélkedhetünk a bizonyágtétel nemes múltjával. Ide tartozik az 5. századi írországi misszio-nárius, Szent Patrik, a 14. századi angol előreformátor, Wycliffe János, továbbá a walesi Carmarthenben 1555-ben mártírként elhunyt Robert Ferrar püspök és a 16. század nagyszerű skót reformátora, John Knox. Mellettük megemlíthetjük az istenfélő lekipásztorokat, a bölcs teológusokat, a hívő misszionáriusokat és az életerős keresztyéneket, akiket Isten ezeken a szigeteken támasztott, hogy az Ő üdvözítő igazságáról itthon és külföldön is bizonyoságot tegyenek az evangéliumi ígéretnek megfelelően: „Mert ha a te száddal vallást teszel az Úr Jézusról, és szívedben hiszed, hogy az Isten feltámasztotta őt a halálból, megtartatol. Mert

szívvel hiszünk az igazságra, szájjal teszünk pedig vallást az üdvösségre” (Rm 10,9–10).

Mindez éles ellentétben áll *a törvénszegés titkos bűnével*, amely már kétezer éve működik (2Thessz 2,7), és amely a bűn emberének eljövételéhez és az ő nagy hazugságához vezet, aki „ellene veti és fölébe emeli magát mindannak, ami Istennek vagy istentiszteletre méltónak mondatik, annyira, hogy maga ül be mint Isten az Isten templomába, Isten gyanánt mutogatván magát” (2Thessz 2,4; vö. Jel 13,6). A legtöbben mégis követni fogják, és elvesznek Isten igaz ítélete alatt, „mivelhogy nem fogadták be az igazságnak szeretetét” (2Thessz 2,9–12; vö. Jel 13,3–8).

A *British Reformed Fellowship* (Brit Reformátusok Közössége, röviden BRF) a Szentlélek kegyelme által erősíteni és gyarapítani szeretné az istenfélő tanúkat és az igaz bizonyágtételt a Brit-szigeteken és attól távolabb is. Éppen ezért rendezte meg a 12. családi csendeshetét az észak-írországi Down megye északi partjain fekvő Lorne House-ban ezzel a címmel: *Tanúim vagytok* (2012. július 28–augusztus 4.) A BRF az elhangzó kiváló anyagot jelen könyv formájában tárja az olvasó elé. A címlap az Antrim megye keleti partján található Blackhead világítótornyot ábrázolja, amelyhez egy nap a lorne house-i konferencia résztvevői közül jónéhányan elkirándultak.

Az 1. rész Herman Hanko és David Engelsma professzorok hat fő előadását tartalmazza, amelyekben megismerkedhetünk a bizonyágtételre való elhívással, valamint annak tartalmával és módszereivel, továbbá az egyház hivatalos bizonyágtételével és a hívők személyes hitvallásával, amelyet szavaikkal és életükkel tesznek. Mivel két előadónk vasárnapi igehirdetései is nagyszerű témánkhoz kapcsolódnak, ezeket is közzétesszük a 2. részben. A 3. részben a Limerick Re-

formed Fellowship¹ misszionáriusa, Martyn McGeown előadását olvashatjuk, amelynek címe *Missziói munka: üzenet és módszerek*. Ebben a bizonyágtétel biblikus tanításának konkrét, gyakorlati alkalmazásához nyújt segítséget. Ez az előadás eredetileg a BRF 2012-ben megrendezett családi csendeshéten hangzott el, és főleg azért tesszük itt közzé, hogy útmutatást és bátorítást adjunk másoknak is, akik a misszió területén vagy kis gyülekezetekben szolgálnak.

A *Tanúim vagytok* Engelsma és Hanko professzorok ötödik könyve a BRF szerkesztésében. A további kiadványaink: *Keeping God's Covenant*, 2006 (Isten szövetségének megtartása), *The Five Points of Calvinism*, 2008 (A kálvinizmus öt pontja), *The Work of the Holy Spirit*, 2010 (A Szentlélek munkája) és *The Reformed Worldview*, 2012 (A református világnézet).²

Kívánom, hogy az olvasó imádságos szívvel forgassa ezt a most megjelent BRF-könyvet. Bárcsak a leghúségesebb tanúságtételre buzdítaná a lelkét! Egész szívünkben visszhangozzon Isten Igéjének itt bemutatott igazsága: „Ti vagytok az én tanúim” (Ézs 43,10).

Angus Stewart

A BRF elnöke

---

¹Az észak-írországi Covenant Protestant Reformed Church írországi missziói gyülekezete volt Limerickben 2004 és 2021 között. A fordító megjegyzése.

²Ez az öt könyv Hanko és Engelsma professzorok más írásaival és egyéb kiváló, református könyvekkel, CD-kkel és DVD-kkel együtt elérhető a Covenant Protestant Reformed Church könyvesboltjában: <https://cprc.co.uk/bookstore>. Engelsma és Hanko professzorok legtöbb művét a Reformed Free Publishing Association (RFPA, www.rfpa.org) adja ki az amerikai Jenisonban (Michigan).

I. rész – 1. fejezet

Isten elhívása a bizonyágtételre

Herman Hanko

Minden népek gyűljenek egybe, és seregeljenek össze a népségek! Ki hirdethet közülük ilyet? Vagy a régieket tudassák velünk, állítsák elő tanúikat, hogy igazuk legyen, hogy ezek hallván, ezt mondják: Igaz. Ti vagytok az én tanúim – így szól az Úr – és szolgám, akit elválasztottam, hogy megtudjátok, és higgyetek nékem, és megértsétek, hogy én vagyok az, előttem Isten nem alkottatott, és utánam nem lesz! Én, én vagyok az Úr, és rajtam kívül nincsen szabadító!

Ézsaiás 43,9–11

Bevezetés

A Protestáns Református Egyházakat¹ – ahol az evangélium hirdetője vagyok – újra meg újra azzal vádolják, hogy képtelenek a saját védőfalaikon kívül állók felé bizonytságot tenni, és az evangéliumot hirdetni. Ezek az egyházak némelyek szerint azért nem lehetnek Isten és Krisztusa tanúivá, mert nem hisznek az evangélium kegyelmes és jó szándékú ajánlatában.²

Az érvelés nagyjából így hangzik: ha valaki nem képes azt hirdetni, hogy Isten minden egyes embert szeret, és mindenkit üdvözíteni szeretne, akkor nem lehet hiteles eszköz Isten kezében arra, hogy másokat a Krisztusba vetett hitre hívjon. Nem értem ennek az érvelésnek a logikáját, hacsaknem valaki az evangélium minden egyes emberre vonatkozó, kegyelmes és jó szándékú ajánlatába vetett erős hite mellett azt is hiszi, hogy az üdvösség kérdésében a végső szó az ember szabad választásán múlik. Miért ne lehetne Krisztus egyházának tagja tanú, ha hiszi, hogy az üdvösség mindenestül Istentől származik, és az evangélium, amelyet szeret, Isten üdvözítő ereje mindazok számára, akik hisznek?

A Protestáns Református Egyházak kitartanak amellett, hogy tagjaik hűséges tanúk legyenek ebben a bűnös, sötét világban. E könyv fejezeteinek – amelyek a British Reformed Fellowship családi csendeshetén elhangzott előadások leiratai – a komoly üzenete, hogy a bizonyágtétel csakúgy az egyház, mint minden tagjának (Isten gyermekeinek) határozott feladata.

Amikor a tanúságtétel jelentőségét hangsúlyozzuk, egyúttal hallgatólagosan bíráljuk a bizonyágtétel modern, evangélikál elképzeléseit és módszereit. Biztos meggyőződésünk, hogy a bizonyágtétel sok elmélete és elképzelése nem iga-

---

¹A Protestant Reformed Churches of America egy 1924-ben alapított észak-amerikai konzervatív református felekezet. A fordító megjegyzése.

²Az evangélium jó szándékú ajánlatának (*well-meant offer*) tanítása szerint Isten minden egyes ember üdvösségét akarja, aki csak meghallja az evangéliumot, és ezért hirdetteti számukra az Ő szavát. A fordító megjegyzése.

zolható a Szentírással. Az ellentmondás veszélye nélkül megállapíthatjuk, hogy a tanúságtétel hamis elképzelései és módszerei abból fakadnak, hogy nem értjük, micsoda Krisztus egyháza, és mi annak feladata a világban.

Ideje, hogy tiszta vizet öntsünk a pohárba: a Protestáns Református Egyházak sürgetnek a bizonyágtételre. Ezeket az egyházakat a jó szándékú ajánlat tagadása nem akadályozza a tanúságtételben. Éppen ellenkezőleg, valódi motivációjuk van erre a feladatra, mégpedig az, hogy tanúskodásuk legyen összhangban a Szentírással csakúgy, mint mások bizonyágtétele.

A Szentírás felszólítása a bizonyágtételre

Az egyházban mindig voltak olyanok, akik hangot adtak annak a hitüknek, hogy a tanúságtétel nem a keresztyének feladata, a Szentírás azonban egyértelműen szól a bizonyágtétel jelentőségéről. Amellett, hogy ez az újszövetségi szentek feladata, azokban a századokban is fontos volt, amikor Isten üdvözítő szándéka csak Izráel népére terjedt ki.

Az egyik legszembeötlőbb bizonyítékát annak, hogy az ószövetségi szenteknek is tanúskodniuk kellett, a fejezet elején is idézett Ézsaiás 43,9–11-ben találjuk. E bibliai szakasz kezdetén Isten emlékezteti Júda népét arra, hogy mit tett értük korábban, mit tesz értük most, és mit fog tenni a jövőben: „Mikor vízen mégy át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok el nem borítnak. Ha tűzben jársz, nem égsz meg, és a láng meg nem perzsel téged. Mert én vagyok az Úr, a te Istened, Izráelnek Szentje, a te megtartód. Adtam váltságodba Egyiptomot, Kúst és Sebát helyetted. Mivel kedves vagy az én szemeimben, becses vagy, és én szeretlek, embereket adok helyetted, és népeket a te életedért.” (2–4. v.).

Ők Isten különleges népe, akik a föld minden nemzete között áldottak, és akikért Isten magát a teremtett világot is kimozdítja a helyéből, hogy biztosítsa számukra a bűnből és halálból való megváltást.

Előretételezve arra az időre, amikor Isten a pogányok közül is összegyűjti az Ő egyházát, Jehova arra is emlékezteti Júdát, miért ilyen fontos, hogy az Ő tanúi legyenek: „Mondom északnak: Add meg! És délnek: ne tartsd vissza, hozd meg az én fiaimat messzünnen, és leányimat a földnek végéről, mindent, aki csak az én nevemről neveztetik, akit dicsőségemre teremtettem, akit alkottam és készítettem!” (Ézs 43,6–7).

Amikor Isten megparancsolja Júdának, hogy legyen az Ő tanúja, nagyszabású esemény történik. A föld minden népét egy helyre parancsolja össze. Miután összegyűjtötte a nemzeteket, felszólítja őket, hogy állítsák elő tanúikat, akik igazolják bálványimádásukat. A bálványimádók nevében szóljanak így a tanúk: *ez igaz* (Ézs 43,9)! Ez azonban természetesen lehetetlennek bizonyul. Ilyen tanúk nem találhatóak. Ekkor Isten Júdához szól: „Ti vagytok az én tanúim – így szól az Úr – és szolgám, akit elválasztottam, hogy megtudjátok, és higgyetek nékem, és megértsétek, hogy én vagyok az, előttem Isten nem alkottatott, és utánam nem lesz! Én, én vagyok az Úr, és rajtam kívül nincsen szabadító!” (Ézs 43,10–11).

A mi feladatunk

Ézsaiás könyvének 43. részében a próféta a fogság előtt szólítja meg Júdát, de előretételez arra az időre, amikor Júda fogságra jut, később pedig visszatér Kánaán földjére. Isten kiválasztó kegyelme alapján egy maradékot fog megőrizni magának. Ez a kegyelmi választás – ahogyan az igeszakaszból kiderül – vonatkozik a pogányok közül összegyűjtött újszövetségi egyházra is. Az ószövetségi egyház (Júda) Krisztus egyházának csak egy részét képezte. Amikor Krisztus elvégezte munkáját a földön, és felment a mennybe, továbbra is az övé maradt Isten egyháza, de most már főleg a pogányok közül gyűjti össze azt. Az Úr felszólítja a nemzeteket, hogy állítsák elő a tanúikat, és bizonyítsák be: isteneik megmenthetik és boldoggá tehetik őket. Ezt azonban nem tudják megtenni, mert nem

lehetnek közöttük boldogságra. Az egyház tanúskodik a föld népei felé arról, hogy mit tett értük Isten, és így bizonyosságot tesz arról, hogy Jehova az egyetlen Úr.

Azt a kijelentést, miszerint Isten tanúi vagyunk, olyan versek követik, amelyekben csodálatos igazságok rejlenek. Isten úgy dicsőíti meg az Ő nevét, hogy megmutatja: Ő az egyetlen, aki megszabadíthat a bűnből és a halálból. Szándékai örökkévalóak, és bizonyosan elvégzi, amit megígért. Senki nem zavarhatja meg az Ő akaratát (Ézs 43,12–13).

Ő az egyház egyetlen Megváltója (Ézs 43,14). Ő szabadítja meg népét Babilonból, és Ő menti ki az egyházat a nemzetek közül. Ő a Szent, az egyház Alkotója és Királya (Ézs 43,15). Teremtett világában mindent megtesz azért, hogy üdvözítse azokat, akik az Ő saját öröksége (Ézs 43,16–17, 19). Az egyház Isten nagyszerű alkotása: „A nép, a melyet magamnak alkoték, hirdesse dicséretemet” (Ézs 43,21). A bizonyágtételük lényege Isten dicsőségének hirdetése.

Bizonyos értelemben Isten kényszeríti őket arra, hogy tanúi legyenek. Az a hatalom ugyanis, amely által bizonyosságot tesznek, szerves része a tőle kegyelmesen kapott megváltásnak. Isten a föld minden nemzete közül választotta az Ő népét. Vajon azért, mert szentebb volt a többi népnél? Vagy éppen alkalmasak voltak arra, hogy az Ő népévé legyenek? Esetleg megszerezték a jogot, hogy az Ő szentjei közé számláltassanak? Éppen ellenkezőleg. Isten nagyon egyértelművé teszi ezt: „Mert az Úrnak, a te Istenednek szent népe vagy te. Téged választott az Úr, a te Istened, hogy saját népe légy néki, minden nép közül e föld színén. Nem azért szeretett titeket az Úr, sem nem azért választott titeket, hogy minden népnél többen volnátok, mert ti minden népnél kevesebben vagytok, hanem mivel szeretett titeket az Úr, és hogy megtartsa az esküt, amellyel megesküdött volt a ti atyáitoknak, azért hozott ki titeket az Úr hatalmas kézzel, és szabadított meg

téged a szolgáshoz házából, az egyiptombeli fáraó királynak kezéből” (5Móz 7,6–8).

Tanúságunk ereje

Ézsaiás könyvének 43. részében még két tanulságot láthatunk. Először meg kell értenünk, hogy nemcsak a bizonyágtételre való elhívásunk, hanem annak ereje is üdvösségünkből származik, amelynek Isten az egyedüli szerzője. Ő formált bennünket népévé, és saját céljaira alkotott minket. Az Ő célja, hogy megdicsőítse magát a nemzetek között. Szuverén és hathatós módon életre hívta népét, hogy a történelem minden időszakában tanúi legyenek. Ezt a nagyszerű munkát azonban csakis Krisztus bennük lakozó Lelke által végezhetik el.

Másodszor azt is megtudjuk, hogy miről kell szólnia a bizonyágtételünknek. Össze kell hívnunk minden népet, azaz el kell mennünk minden nemzethez, mert Isten minden népből gyűjti az Ő egyházát, és tanúskodnunk kell feléjük arról, hogy azok az istenek, akiknek szolgálnak, nem méltóak a dicsőítésre és az imádatra.

Ezt kell mondanunk a nemzeteknek: Azt állítjátok, hogy azok az istenek, akiket ti szolgáltok, igazi istenek. Szeretnétek bizonyágot tenni ezekről az istenekről? Molokról, Baálról és Astartéről? Vagy a modern bálványokról: a gazdagságról, a hatalomról, a tudományról, az orvostudományról, a házakról, az országokról? Hadd beszéljenek ezek az istenek! Mi tettek értetek? Talán örömet adtak nektek isteneitek? Hol van az öröm, amellyel dicsekedtek? Hol van, amikor halálos ágyatokon szenvedtek daganatos betegként? Megtalálhatjátok talán ezt az örömet a temetőben? Minden gazdagságotok csak aggodást, fájdalmat és sötét kétséget hoz rátok, mert a koporsóba nem vihetitek magatokkal, és a kórház ajtaját nem csaphatjátok be magatok mögött örömmel. Vajon megmenthet-e a modern tudomány? Mit tett a tudomány azért, hogy eltörölje a drogok és

a részegség kötelékeit, vagy meggyógyítsa a szétesett családokat? Mit tett, hogy elkerülhessük a cunamikát, a földrengéseket, a tornádókat?

Isten egy leheletére egész „lenyűgöző” teljesítményetek romokban hever. Mit szerzett nektek a modern orvostudomány, a csodálatos gyógyszerek? Ezt mondjátok: „Meghosszabították az életünket.” Vajon nem töltötték-e meg a szeretetothonokat, a kórházakat és az idősothtonokat botorkáló, feledékeny öregekkel, akik már csak a halált várják? Vajon az isteneitek megszüntették a háborút? Felszámolták a szegénységet? Egy jobb, élhetőbb helyé tették ezt a világot? A bizonyágtételek néma. Semmit sem tettek.

Isten azonban így szól: „Ti vagytok az én tanúim.” Beszéljete Jehova nagy tetteiről. Mutassatok Őreá, aki az egész föld egyedüli Istene: nincs kezdete és vége, Ő mindenek Teremtője, Ő a szuverén Király, aki saját Fia által megváltotta egyházát a bűnből, és így örökre megszabadította azt a szomorúságtól, a betegségtől és a bajoktól. Mutassatok Őreá, akié minden dicsőség és imádat. Legyen ez a bizonyágtételek!

Van-e veszélye a tanúskodásnak egy gonosz világban, amely gyűlöli az Urat? Isten jól tudja, hogy van. Figyeljünk csak az Ézsaiás 43-ban elhangzó szavaira: „Ne félj, mert én veled vagyok” (5. v.). „Így szól az Úr, aki a tengeren utat csinál, és a hatalmas vizeken ösvényt, aki kihozott szekeret és lovat, sereget és vitézt, együtt hevernek ottan, nem kelnek föl, kialudtak, mint gyertyabél elhamvadásnak!” (16–17. v.). „És most, oh Jákób – így szól az Úr, a te teremtőd, és a te alkotód –, Izráel! Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy!” (1. v.).

Mit jelent a tanúság?

A tanúság fogalma kétféle elképzelésből áll össze. Az első gondolat, hogy a tanú saját maga látja és tapasztalja azt, amiről tanúskodnia kell. Ezt jelenti a Lukács

1,2-ben található kifejezés: „Amint nekünk előnkbe adták, akik kezdettől fogva szemtanúi és szolgálói voltak az igének.” Lukács az evangéliumi beszámolójában olyan eseményekről ír, amelyeknek sok tanúja volt, azaz sokan maguk is látták és hallották mindazt, amit könyvében megemlít. Péter azt mondja, hogy Jakabbal és Jánossal együtt a megdicsőülés hegyén *szemlélői voltak Krisztus nagyságának* (2Pt 1,16).

A kifejezés második jelentése – amely szorosan kapcsolódik az elsőhöz – a látottakról való bizonyágtétel. Ezt értjük alatta, amikor a törvényszéken a tanúk csak arról nyilatkozhatnak, amit maguk is láttak vagy átéltek. Aminek ők maguk nem voltak tanúi, arról nem tehetnek vallomást, mert azt csak hallomásból ismerik. A tanúságnak ebből a jelentéséből következik az első is. Csak annak lehet valaki tanúja, amit maga is látott vagy hallott.

A nehézség, hogy mi Isten tanúi vagyunk. Nyilvánvaló azonban, hogy nem *láttuk* Istent, hiszen Ő láthatatlan. Krisztust sem láttuk, akiben Isten megjelent. Péter első levelében ezt mondja Krisztusról: „Akit, noha nem láttatok, szerettek, akiben, noha most nem látjátok, de hisztek benne, kibeszélhetetlen és dicsőült örömmel örvendeztek” (1,8).

Hogyan lehetünk hát Isten és az Ő Krisztusának tanúi? Péter elmondja, hogy noha nem láttuk Krisztust, mégis hiszünk benne. Hitünk tárgya mindig a Szentírás, és a Szentírásba vetett hit egyúttal a Krisztusba vetett hit. Péter ezt a gondolatot második levelének 1. részében még tovább viszi. Miután beszélt arról, hogy ő maga – Jakabbal és Jánossal együtt – szemtanúja volt Krisztus dicsőségének, hozzáteszi: „és igen biztos nálunk a prófétai beszéd is” (2Pt 1,19).

Ez a biztos prófétai beszéd pedig maga a Szentírás. Sokkal bizonyosabb, mint amit saját szemünkkel látunk, és úgy vagyunk tanúi. Soha semmit nem látunk teljesen és tökéletesen. Hajlamosak vagyunk csak azt észrevenni, amit mi akarunk. Még ha mindent meg is teszünk a megbízhatóságunkért, akkor sem

lehetünk teljesen pontosak. A tanúk bizonyágtétele eltérő még akkor is, ha pontosan ugyanazt látták. Péter szerint a Szentírás biztosabb annál, mint amiről saját szemeink tanúskodnak. A Szentírás nagyobb megbízhatóságának ez az oka: „az írásban egy prófétai szó sem támad saját magyarázatból, mert sohasem ember akaratából származott a prófétai szó, hanem a Szentlélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei” (2Pt 1,20–21).

A Szentírás magának Krisztusnak az élő bizonyágtétele. Amikor Krisztus Lelke – aki a Bibliát ihlette – bizonyágot tesz a szívünkben arról, hogy a Szentírás Isten Igéje, akkor nemcsak megtanulunk a Biblia lapjairól valamit arról, hogy mit tett Isten Krisztus által, hanem személyesen is megismerjük Krisztust mint Szabadítónkat és Megváltónkat. Tanúk vagyunk abban az értelemben, hogy „látjuk” magát Krisztust: a hitünk szemei által látjuk Őt. Jézus az Ő Igéjében és Lelke munkája által úgy szól, hogy bizonyágot tegyen Istenről. Halljuk magának Istennek a tanúságát, amely sokkal bizonyosabb, mint akár egy szemtanú bizonyágtétele. Ez a szó azonban Istentől származik Krisztus által, aki testté lett, és egyedül benne van teljes üdvösségünk.

Így ugyanazon Lélek által tehetünk szilárd bizonyágtételt – amelynek senki nem mondhat ellent –, aki a hitet munkálja a szívünkben, és megismerteti velünk Krisztust és azt a szabadítást, amelyet Isten ingyen nekünk ajándékoz általa. A Szentírás abszolút tévedhetetlenségének bármiféle tagadása elveszi tőlünk mindazt, amiről tanúskodnunk kell. „Ti vagytok az én tanúim.” Eszerint olyan helyzetben vagyunk, hogy tanúbizonyágot kell tennünk Isten minden tettéről és arról a nagyszerű váltságműről, amelyet hit által Jézus Krisztusban vitt véghez bennünk.

Tanúságunk tartalma

Sok téves elképzelés terjedt el a bizonyágtétel tartalmával kapcsolatban, hiszen motivációnk sokszor csak annyi, hogy „embereket vigyünk Krisztushoz”, vagy – ami rosszabb – „meggyőzzünk másokat arról, hogy elfogadják Krisztust személyes Megváltójuknak”. Éppen ezért a keresztyének között általános elképzelésnek számít, hogy mindenkinek, akivel csak találkozunk, el kell mondanunk: Isten szereti őket, üdvözíteni akarja őket, és örülni fog, ha elfogadják Krisztust Megváltóként. Ez azonban egy hamis tanú bizonyágtétele, mi pedig bizonyosan nem akarunk azok lenni!

A tanúságtételünk tartalma tágabb értelemben a Szentírás és annak egész tanítása, azonban nem arról szól, amit mi magunk fedeztünk fel a Szentírásban, hanem amit az egyház Isten Igéje alapján az elmúlt kétezer évben megértett és tanított. Ez a hitvallásainkban összefoglalt igazság drága öröksége.

A bizonyágtételünk kicsit pontosabban arról szól, hogy mit tett Isten Jézus Krisztusban azért, hogy megváltsa egyházát a bűntől és a haláltól, és szövetséget kössön vele. A Szentírás Jézus Krisztus arcképe. Krisztus arcképe magába foglalja mindazt, amit a Biblia az 1Mózes 1,1-től a Jelenések 22 utolsó verséig tanít. Krisztus egyetlen arcképének – amely a Szentháromság Istent jelenti ki annak teljességében – részét képezi mindaz, amit kétezer éven keresztül sok különböző ember írt, akiket Isten használt fel erre a feladatra. Ide tartozik a történelmi, a költészeti és bölcsességirodalom, a próféciák és a különféle egyházaknak írt apostoli levelek.

Tanúságtételünk tartalmát tovább szűkíthetjük. Feladatunk, hogy bizonyágot tegyünk Isten nagyszerű váltságművéről, amelyet Jézus Krisztus által vitt véghez. Tanúskodnunk kell a mi Megváltó Krisztusunk dicsőségéről. Nem magunkra, hanem Megváltónkra kell mutatnunk, mint olyan Úrra, aki mindenre elégséges, és az üdvösségünk egyedüli forrása. Tanúskodnunk kell Isten nagy

haragjáról azokkal szemben, akik nem hisznek Krisztusban, mert nagy Istenünk büntetése az örökkévaló kárhozat.

Jobban mondva bizonyágtételünk Isten nagy dicsőségéről szól, mégpedig lényének, Jézus Krisztusnak és keze minden munkájának dicsőségéről. Ézsaiás így emlékeztet minket: „A nép, amelyet magamnak alkoték, hirdesse dicséretemet” (43,21). Az igaz bizonyágtétel tartalma nem lehet a társadalmi problémák megoldása, az evilági utópisztikus álmok, a filozófiai kérdések tudományos értekezései, korunk bajainak gyógymódjainak fejtegetése, vagy egy olyan Isten hirdetése, aki minden egyes embert szeret.

Isten az Isten. Az Ő tanúi vagyunk, hogy magasztaljuk és dicsőítsük Őt, akié minden dicsőség. Azért vagyunk az Ő tanúi, mert Istennek tetszett, hogy a mi bizonyágtételünk által gyűjtse össze választott egyházát. Egyedül kegyelemből vagyunk ennek az egyháznak a tagjai. Pállal együtt bátran szólhatunk így: „Óh, Isten gazdagságának, bölcsességének és tudományának mélysége! Mely igen kikutathatatlanok az ő ítéletei, s kinyomozhatatlanok az ő útai! Mert kicsoda ismerte meg az Úr értelmét? Vagy kicsoda volt néki tanácsosa? Avagy kicsoda adott előbb néki, hogy annak visszafizesse azt? Mert őtőle, őáltala és őreá nézve vannak mindenek. Övé a dicsőség mindörökké. Ámen” (Rm 11,33–36).

Végül pedig a bizonyágtétel során el kell mondanunk mindazt, amit Isten tett értünk, szegény, gyámoltalan bűnösökért, akiket az angyaloknál dicsősége-sebb, gyönyörű szentekké tett. Arról is bizonyágot kell tennünk, hogy aki hisz Krisztusban, ugyanazt a dicsőséget fogja megismerni, amely a miénk is, míg azok, akik elvetik és kigúnyolják Őt, örökre elvesznek a pokolban.

A bizonyágtétel elkerülhetetlensége

Miközben a Szentírás kétségkívül arra buzdít minket, hogy legyünk hűséges tanúk ebben a világban, az is bizonyos, hogy az egyház nem térhet ki a bizony-

ságtétel elől. Az Ézsaiás 43,10 nem arra szólít fel, hogy legyünk hűséges tanúk, hanem egyszerűen megállapítja: „Ti vagytok az én tanúim.”

Ezt Jézus is hangsúlyozza, bár kiegészíti egy intéssel. A Máté 5,14–16-ban ezt olvassuk: „Ti vagytok a világ világossága. Nem rejtethetik el a hegyen épített város. Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy a véka alá, hanem hogy a gyertyatartóba tegyék, és fényljék mindazoknak, akik a házban vannak. Úgy fényljék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.”

Urunknak ezeket a szavait a hegyi beszédben olvashatjuk, amelyet helyesen a *mennyország alkotmányának* is szoktak nevezni. Jézus szava egyértelmű. A világ sötétségben, teljes sötétségben van, amelyben senki nem találja meg az utat. Ez a hazugság sötétsége, amely kioltja az igazság világosságát; a romlottság sötétsége, amely elnyeli a szentség világosságát. Az Úr Isten Krisztus által ebben a sötét világban ragyogtatja fel igazságának és szentségének világosságát. Ezt egyháza összegyűjtése és megőrzése által cselekszi. Az egyház az általa hirdetett igazság fényével világít, és a Krisztus tökéletes áldozata által elnyert szentséggel ragyog. „Ti vagytok a világ világossága.”

A tanúságtételt elkerülhetetlenné teszi már az is, hogy az egyház az idők kezdetétől fogva annak végezetéig jelen van a világban. Az egyház folytonos jelenléte azt tanúsítja, hogy Isten szereti az Ő egyházát, és hűséges ahhoz. Az ördög minden seregével és a vele teljes szívéből együttműködő világgal elszántan el akarja pusztítani az egyházat. A világ gyűlöli a világosságot, és elvakítja annak ragyogása. Az egyház viszont minden korban létezik. Fénye ki nem oltható. Isten nemcsak összegyűjti, hanem meg is őrzi és meg is tartja az Ő egyházát. Minél sötétebb és komorabb a világ, annál fényesebben ragyog az egyház világossága, hirdetve Isten Igéjét mint az egyetlen igazságot, és szent intézményként meg-

maradva egy erkölcsileg romlott világban. „Hiszek egy egyetemes, keresztyén anyaszentegyházat!”

Szükségszerű hivatás

Jézus egy intést is hozzátesz az előbbiekhöz, ami valóban szükséges. Saját személyes bűneink elhomályosítják Isten igazságának és szentségének világosságát. A fényünket bűnös módon véka alá rejtjük, mégpedig azért, mert félünk az üldözötéstől és a Krisztusért való szenvedéstől. Természet szerint erősen vágyakozunk a sötét, bűnös világ élvezeteire. Sürgetően szól tehát hozzánk az intés: „Úgy fényl-jék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Mt 5,16). Ebben a versben két másik gondolat is megtalálható, amelyeket röviden szükséges megemlítenünk. Ezekről a későbbi fejezetekben még részletesen szólnunk.

Az első gondolat: az egyház a bűn áthatolhatatlan sötétségében felragyogó, mennyei világosság, ezért maga a hívő ember csak akkor lehet világosság, ha élő közösségben van az egyházzal. Amennyiben elszakítja magát az egyháztól, ahol az igazság található, akkor elveszíti azt a világosságot, amelynek rajta keresztül kellene felragyognia. Krisztus *az igazság napja* (Mal 4,2), aki kijelenti Isten teljes igazságát, és aki folt nélküli szentségében engesztelést mutatott be bűneinkért. Az egyház olyan, mint a hold, amelynek nincs saját fénye, hanem minden világosságát a naptól nyeri. Ha a hold elrejtőzik a nap elől, akkor hideg, sötét és láthatatlan marad az úr feketeségében. De ahogyan a holdfázisok változnak az újholdtól a teleholdig, ugyanúgy az egyház is hol fényesebben, hol kevésbé fényesen világít. Mi az egyház részét alkotjuk. A saját tanúságunk fényét csak az igazság Napjától kaphatjuk, így csak akkor lehetünk a világ világossága, ha élő közösségben vagyunk az egyházzal.

A második, amit röviden megemlítünk, hogy Isten az Ő népének bizonyoságtétele által viszi véghez terveit. Mások látják a jó cselekedeteinket, és dicsőítik a mi mennyei Atyánkat. Némelyek ezt a teodíceára értik: arra a napra, amikor Urunk visszatér az ég felhőin, és amikor minden térd meghajol, és „minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére” (Fil 2,10–11). Szerintem jobb az a magyarázat, miszerint Isten az Ő népe tanúskodását használja fel arra, hogy másokat üdvösségre juttasson. Való igaz, hogy az egyházon kívül nincs üdvösség, de Isten az örök életre választottakat az Ő népe bizonyoságtétele által juttatja el a Jézus Krisztusba vetett hitre, és így az egyház közösségébe, ahol tápláltnak, és mindvégig megtartatnak. A választottak üdvössége során maga Isten dicsőítetik meg az Ő egyházában. „A nép, amelyet magamnak alkoték, hirdesse dicséretemet” (Ézs 43,21). Bizonyoságtételünk által is egyedül Istené legyen a dicsőség!

I. rész – 2. fejezet

Bizonyágtételünk tartalma

David J. Engelsma

És monda nékik [Jézus]: Így van megírva, és így kellett szenvedni a Krisztusnak, és feltámadni a halálból harmadnapon, és prédikáltatni az ő nevében a megtérésnek és a bűnök bocsánatának minden pogányok között, Jeruzsálemtől elkezdve. Ti vagytok pedig ezeknek bizonyosságai.

Lukács 24,46–48

Bevezetés

Amilyen keveset hagy meg nekünk Isten annak eldöntésében, hogy bizonyoságtevők leszünk-e, olyan keveset hagy számunkra annak meghatározásában is, hogy miről is fogunk tanúskodni, mi lesz a bizonyoságtételünk tartalma; legyen szó akár beszédünk üzenetéről, akár tanúságtevő életünk természetéről. A könyv első fejezetében megmutattuk, hogy Isten bizonyoságtételre hív el minket. Ő dönti el, hogy tanúságot kell-e tennünk, és Isten dönt annak tartalmáról is. Egy tanúnak hűségnek kell lennie nemcsak abban, hogy tanúskodik, hanem abban is, hogy miről tesz bizonyoságot.

Ebben a fejezetben nem arról szeretném meggyőzni az olvasót, amit én fontosnak gondolok azt illetően, hogy mit mondunk a bizonyoságtétel során, inkább arra emlékeztetem mindannyiunkat, amit Isten vár tőlünk tanúságtételünk tartalmául. Jó oka van annak, hogy Isten meghatározza a bizonyoságtétel tartalmát egyháza (a test), valamint minden egyes hívő gyermeke számára.

Egyrészt tanúságunk hatása vagy haszna annak tartalmán múlik, ha a Lélek áldása van rajta. Így a tartalom mindennél fontosabb. Másrészt a látható egyházban a hívők és gyermekeik közé hamis tanítók és képmutatók keverednek, akik készek és buzgók megrontani az egyház tanúságát. Ha a bizonyoságtétel tartalmának nincs mércéje, ha nincs Istentől ihletett tartalma, akkor a hamis tanítók és a hamis testvérek hamar tönkreteszik, vagy legalábbis megnehezítik tanúságunkat.

Harmadrészt Isten hívő népe bűnös, gyarló emberekből áll – ideértve a lelkipásztorokat, a misszionáriusokat és a teológiai tanárokat is –, akik természet szerint hajlanak a hamis tanúságra, és készek meggyengíteni vagy meghamisítani az igaz bizonyoságtételt, amely az egyház feladata. Ezenfelül könnyen elcsábulnak arra, hogy saját maguk gyártotta tanúságot tegyenek, vagy épp ne mondják el, amit hirdetniük kellene. Jehova újra meg újra megbízza, sőt figyelmezteti

a prófétákat: „Mondjátok meg Izraelnek, amire tanítottalak titeket: se többet, se kevesebbet, semmi mást.” Ez vonatkozik az igaz egyházra és annak bizonyosságtételére. Arra is vonatkozik, amit az egyház bármely tagja a felebarátjának mond.

A tartalom jelentősége

Mielőtt rátérünk a keresztyén tanúságtétel tartalmára, át kell gondolnunk, milyen fontos a bizonyosságtételünk vagy – ahogyan némelyek mondanánk – az evangélizációnk helyes tartalma. Valójában a tanúságtétel tartalmának jelentőségét általában csekélynek tekintik, sőt teljesen semmibe veszik. Sokan hangsúlyozzák a bizonyosságtétel értékes és szükséges voltát, miközben nem is gondolnak annak tartalmára. Csupán az fontos igazán, hogy valaki kinyissa a száját, és mondjon valamit – természetesen valami vallásosat, ha lehet, akkor Jézusról. Mindazonáltal bármi elegendő. Akármi megteszi. Sok ember számára a tanúság fogalma kimerül magában a bizonyosságtételben, és nem igazán tartozik hozzá annak tartalma.

Manapság sokan szinte mindenre nyitottak, ami akár az egyházak, akár az egyes keresztyének bizonyosságtétele során elhangzik még akkor is, ha az üzenet – a tartalom – hamis, vagy sokszor bolondság. Csupán az a fontos, hogy az egyházak és az emberek tegyenek bizonyosságot. Többek hozzáállása szerint a tanúságtétel tartalma, az üzenet nem nagyon számít, és nem képezi a tanúság lényeges részét.

Az a gondolkodás, miszerint a tanúságtétel tartalma lényegtelen, hamis. Az egyház és tagjai Istentől parancsként kapott bizonyosságtételének lényeges része a tartalom. Inkább maradjon csöndben, minthogy hamis tartalma legyen a bizonyosságtételének. Ha egy egyház vagy egy ember hibás tartalmat mond, akkor nem bizonyosságot tett, hanem hamisan tanúskodott, és Isten hamis tanúként tekint rá. A keresztyén tanúskodás tartalmának jelentősége világos, ha a bíróság előtti tanúskodás alapvető szerepére nézünk. Fontos, hogy egy ilyen tanú csak

az igazságot vallja. Tanúságtétele mindennél fontosabb. A vádlott helyes vagy helytelen elítélése vagy szabadon bocsátása a tanú bíróság előtti vallomásának tartalmától függ.

Ki mondja vagy gondolja, hogy valójában nem is fontos, hogy mit mond a tanú, csak az a lényeg, hogy tanú legyen? A helytelen tartalom a tanút hamis tanúvá teszi – a lehető leggonoszabb emberré –, és bizonyágtétele is hamis lesz, ami az elképzelhető legveszélyesebb és legkárosabb tevékenység. A Biblia elítéli a hamis tanút, aki hamisan, rossz tartalommal tanúskodik, amikor például a törvény kilencedik parancsolatában megtiltja a (felebarátaink elleni) hamis bizonyágtételt.

Hamis tanúzás

A hamis tanúskodást a Szentírás általánosabban is elítéli és megtiltja: „Hazug hírt ne hordj! Ne fogj kezét a gonosszal, hogy hamis tanú ne légy” (2Móz 23,1); „Aki igazán szól, megjelenti az igazságot, a hamis bizonyág pedig az álnokságot” (Péld 12,16). A Biblia különösen is elítéli azokat, akik rosszul és hamisan tanúskodnak Istenről és az üdvösségről. „Mert a bálványok hazugságot szólnak, a varázslók pedig hamisságot látnak, és üres álmokat beszélnek, hiábavalósággal vigasztalnak, azért elszélednek, mint a juhnyáj, amely sanyarog, mert nincs pásztora” (Zak 10,2). „Ímé, én a prófétákra támadok, akik hazug álmokat prófétálnak – azt mondja az Úr –, és beszélnek azokat, és megcsalják az én népemet az ő hazugságaikkal és hízeltedéseikkel, holott én nem küldtem őket, sem nem parancsoltam nekik, és használni sem használták e népnek – azt mondja az Úr” (Jer 23,32).

A tanúságtétel tartalmi része olyan, hogy ha valaki hamisan tanúskodik, abból arra következtethetünk, hogy nem Isten küldte, és nem Ő parancsolt neki.

Az Újszövetség ugyanígy figyelmeztet elítélve azokat, akik állításuk szerint Isten, Krisztus és az üdvösség tanúi, de mondandójuk hamis és pusztító. Péter

int arra, hogy vannak „hamis próféták... [és] hamis tanítók, akik veszedelmes eretnekségeket fognak becsempészni” (2Pt 2,1). A 2Timótheus 3,13 szintén elítéli azt a vallásos tanúságtételt, amelynek tartalma hamis: „A gonosz emberek pedig és az ámítók nevednek a rosszaságban, eltévelyítvén és eltévelyedvén.”

Isten nem arról szól a Bibliában, hogy mindegy, mi a tanúságtételünk tartalma, a lényeg csak az, hogy tanúskodjunk. Éppen ellenkezőleg, a bizonyágtétel értéke pontosan a tartalom, vagyis ami elhangzott. A tanúságtétel tartalmának jelentőségét azzal magyarázhatjuk, hogy mi Isten szándéka a bizonyágtételünkkel. Ha csupán az lenne a célja, hogy jól érezzük magunkat, akkor lényegtelen volna a tartalom. Akkor nem számítana, mit is mondunk másoknak: csak az a fontos, hogy valakinek bizonyágot tettünk a mai napon. Amennyiben az a cél, hogy az egyházhoz csatlakozzon valaki, akkor sem sokat számít a tartalom. Nem az a fontos, amit mondunk, hanem az számít, hogy valaki csatlakozott az egyházhoz, és többen lettünk.

Tanúságunkkal azonban Istennek nem az előbbieket akarja elérni. Neki ugyanis van célja, méghozzá nem is egy. Ezek fontossá, sőt alapvető jelentőségűvé teszik bizonyágtételünk tartalmát. Isten célja az, hogy tanúságunkkal megdicsőítsük Őt akár figyelnek arra, akár elutasítják azt. Ehhez szükséges, hogy az igazság legyen a tartalom. Az Úrnak az a célja, hogy tanúságunkkal Jézus Krisztust tiszteljük, aki testi feltámadása által mindenek Ura lett, és aki az egyedüli Megváltó, mivel teljes életében, egészen engesztelő haláláig engedelmes volt Atyja akaratának. Ehhez is szükséges, hogy az igazság legyen a tartalom. Istennek az is a célja, hogy a tanú a választottakat Krisztushoz vezesse, és neki nyerje meg; eljuttassa az üdvösségre és egy olyan igaz, intézményes egyházba, ahol ez az üdvösség megtalálható és elnyerhető. Ehhez is szükséges, hogy az igazság legyen a tartalom. Az Úr célja, hogy másokról – akiket Isten örök tanácsvégzése során elvetett – nyilvánvaló legyen, hogy lázadó bűnösök, és megkeményedje-

nek hitetlenségükben (1Pt 2,7–8). Ehhez is szükséges, hogy az igazság legyen a tartalom.

Istennek az előbbieken bemutatott céljai nem valósulhatnak meg olyan bizonyágtétel által, amelynek tartalma hazugság és hamisság, tekintet nélkül arra, hogy a tanúskodás milyen erőszakos, buzgó vagy vonzó. A Biblia figyelmeztet az olyan térítésre (tanúságtételre), amely túlbuzgó, sőt sok személyes áldozattal jár, mindazonáltal nemcsak értéktelen, hanem gonosz hatása van: a megtérteket – akik hallgattak a bizonyágtételre – a korábbinál rosszabb lelki állapotba hozza. A Máté 23,15-ben Jézus elítéli az akkori írástudók és farizeusok tanúskodását: „Jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok! Mert megkerülititek a tengert és a földet, hogy egy pogányt zsidóvá tegyetek, és ha azzá lett, a gyehenna fiává teszitek őt, kétszerte inkább magatoknál.”

Ma a világon a tanúskodásban az egyik legaktívabb vallási társaság a mormon szekta. A bizonyágtételük tartalma gyalázatot hoz az egy, igaz Istenre: megbecsteleníti, sőt tagadja Jézus Krisztust, az egyetlen Megváltót és szuverén Urat, és a megtérteket, akik elhiszik és gyakorolják a mormon vallást, még inkább a pokol fiaivá teszi, mint amennyire megtérésük előtt azok voltak.

A névlegesen keresztyén egyházak és a magukat keresztyénnek vallók szintén hamisan tanúskodnak, mert a tartalom hamis, és nem az igaz hiten alapszik. A *liberális* vagy *modern* teológiájú egyházak és egyének bizonyágtétele hamis, így értéktelen és pusztító: „A különféle vallások istenei valójában ugyanazok. Egyesüljünk, és alakítsunk ki egyetlen világvallást, hogy közösen munkálkodhassunk a földi békéért és bőségért, véget vethessünk a háborúnak, az éhségnek, valamint a nők és a homoszexuálisok elnyomásának. Erről az üdvösségről tanít a Biblia. Az emberiség ezen üdvözítő munkájában Jézus a mi nagy példaképünk, semmi több.”

A római katolikus egyház bizonyágtétele hamis, így értéktelen és pusztító, noha méreteit, lelkes aktivitását és vonzerejét tekintve lenyűgöző: „A pápa Jézus Krisztus helytartója, ezért a vele való kapcsolat az üdvösség. Az üdvösség úgy kezdődik, hogy valaki egy paptól megkapja a sákramentumokat. Az üdvösség folytatása és tökéletesítése viszont rajtad és jó cselekedeteid teljesítményén múlik.”

Az arminianus egyházak és evangélikátorok bizonyágtétele hamis, így értéktelen és romboló hatású. Nyugaton a legerjedtebb és legerőteljesebb tanúságtétel talán az arminianus: „Isten minden embert szeret és üdvözíteni akar. Krisztus mindenkiért meghalt. Most felajánlja neked az üdvösséget, de megváltásod rajtad múlik: szabad akaratodból el kell fogadnod ezt a felajánlást. Még ha el is fogadod a felajánlást, és megengeded Jézusnak, hogy belépjen a szívedbe, továbbra is rajtad múlik az üdvösséged: meggondolhatod magadat, elszakadhatsz Jézus Krisztustól, és örökre elveszhetsz.”

Az antinomista egyházak és emberek bizonyágtétele hamis, így értéktelen és romboló hatású. Az antinomisták azt hiszik és tanítják, hogy a kegyelem feljogosít a szentségtelen életre, így az evangéliumi hit felhatalmazás a bűnre. Napjainkban igencsak népszerű ez a tanúságtétel, amely különféle formákat ölt. „Csatlakozz az egyházunkhoz, mert nálunk nincs előírva a fegyelmezett, szent élet! A presbiterek nem tartanak egyházfegyelmet. Egyházunkban Isten kegyelme megengedi, hogy gonosz, törvénytelen, rendetlen, világi életet élj.” Ez a megagyülekezetek és az úgynevezett „emergens egyházak” tanúságtétele.

„Jézusnak nem probléma, hogy elváltál a feleségedtől, elhagytad a gyermekeidet, és zabolátlan kívánságod miatt egy másik nőt vettél el feleségül. Ő vár az úrvacsorához a mi gyülekezetünkben. Akkor is megbocsát neked, ha nem bánod meg bűnödöt úgy, hogy felhagysz a vétkezéssel, ha nem kérsz bocsánatot elhagyott feleségedtől és gyermekeidtől, és nem fordulsz úgy Istenhez, hogy

jó cselekedetekben élj, és azokban gyönyörködj.” Ez a 21. században az észak-amerikai, európai és a világ sok más részén megtalálható, névlegesen evangélikál egyházak tömegeinek tanúságtétele a keresztyén életben büntetlenül megengedett, égbekiáltó törvényteleniségről. Mivel ez a bizonyágtétel nagyon népszerű, ezért jó felidézni, hogy Jézus Krisztus egyháza és a valódi keresztyének hogyan tanúskodnak éppen erről a törvényteleniségről, amely a családi életben jelenik meg: „Ha pedig valaki az övéiről és főképpen az ő háza népéről gondot nem visel, a hitet megtagadta, és rosszabb a hitetlennél” (1 Tim 5,8).

Azok az egyházak és egyének is hamisan tanúskodnak, akik különböző okok miatt – például az általános kegyelem tanításához ragaszkodva, amely kegyelmet Isten állítólag az istentelen emberekre kiáraszt – a bizonyágtételüket az istentelen világ gondolkodásmódjához és gyakorlatához igazítják. A világ eredetét tekintve arról tesznek bizonyosságot, hogy a világmindenség milliárd évek evolúciója során alakult ki, amint Darwin tanította – így tagadják az 1Mózes 1–3-at. Sok bűnre betegségként tekintenek, vagy még azt is tagadják, hogy azok betegségek volnának, mert elfogadták Freud pszichológiáját. A házasság tekintetében tagadják, hogy a férj lenne a fő, és megnyitják az egyházi tisztségeket a nők előtt, mert megadták magukat az istentelen világ feminizmusának. A szodómia és a lesbikusság tekintetében arról tanúskodnak, hogy ezek a fajtalanóságok törvényes kívánságoknak és elfogadható magatartásnak számítanak. Az efféle kapcsolatokra „házasságként” tekintenek. Tanúságtételükhöz hozzátartozik azon egyházak „szeretetlennék és nem keresztyénnek” nevezése, akik elutasítják a homoszexuális kapcsolatokat.

Mindezek az egyházak tagjaikkal együtt mindenféle eszközzel, erőszakosan tanúskodnak. Bizonyágtételüket a keresztyénség Istene és Jézus Krisztus nevében teszik. Tanúságtételük azonban nem dicséretre méltó. Nem szolgálja

Isten célját, amelyre népét tanúul szánta. A bizonyágtétel hibája, annak bűne a tartalom.

Mi tehát az igazi keresztyén tanúságtétel tartalma? Mi legyen a tartalom? Ezt Isten határozza meg. Mivel ez ilyen fontos, szándékosan hagyom, hogy maga Isten adjon választ erre a kérdésre, amint azt meg is teszi a Bibliában, mégpedig sokszor közvetlenül akkor, amikor felszólítja népét a tanúságra.

Isten dicsősége

A mindenben helyes bizonyágtétel tartalma először is szükségszerűen az Istenről szóló igazság: Ő, és egyedül Ő az Isten, aki minden tökéletességében és munkájában dicsőséges, különös tekintettel arra, amikor megszabadítja a vétkes, romlott bűnösöket bűnükből és nyomorúságukból. Keresztyén tanúságtételünk nem az emberről és boldogságáról, hanem Istenről és dicsőségéről szól.

Bizonyágtételünknek ezt a tartalmát fejezi ki az a bibliai szakasz, amelyre ez a könyv is épül csakúgy, mint az a konferencia, ahol ennek a könyvnek az anyaga elhangzott. Az Ézsaiás 43,10–13 így hangzik: „Ti vagytok az én tanúim – így szól az Úr – és szolgám, akit elválasztottam, hogy megtudjátok, és higgyetek nékem, és megértsétek, hogy én vagyok az, előttem Isten nem alkottatott, és utánam nem lesz! Én, én vagyok az Úr, és rajtam kívül nincsen szabadító! Én hirdettem, és megtartottam, és megjelentettem, és nem volt idegen isten köztetek, és ti vagytok az én tanúim – így szól az Úr –, hogy én Isten vagyok. Mostantól fogva is én az leszek, és nincs, aki az én kezemből kimentsen. Cselekszem, és ki változtatja azt meg?”

Az Ézsaiás 43-ban az *én tanúim* nemcsak azt jelenti, hogy a tanúkat az Úr küldte el, hanem azt is, hogy Ő róla tanúskodnak. Ő maga írja le nekünk, amit mondanunk kell róla: „előttem Isten nem alkottatott, és utánam nem lesz” (10. v.). Ő, és egyedül Ő az Isten. Bizonyágtételünknek ez az előírt tartalma megmutatja

azt is, hogy a tanúságtételnek – szükségszerűen – van egy tagadást tartalmazó oldala is: minden más isten hamis, semmi, beleértve az iszlám Allahot is; a keresztyénség Bibliában kijelentett Istenétől eltérő bármely más isten imádata bálványimádás, amely egyszerre bolondság és bűn. Bizonyágtételünk tehát nem lesz népszerű, nehezményezni fogják, ellenkezést és üldözést fog maga után vonni.

Ézsaiás könyvének 43. részében Isten előírja, hogy úgy tanúskodjunk róla, mint az elveszett, nyomorult, bűnös emberek Szabadítójáról: az egyetlen Szabadítóról. „Én, én vagyok az Úr, és rajtam kívül nincsen szabadító” (11. v.). A 12. vers hozzáteszi: „Én hirdetem, és megtartottam.” Isten az Ő szövetsége folytán Szabadító, ezt jelenti neve, az Úr vagy Jehova.

Tanúságot kell tennünk Isten szuverenitásáról is, különös tekintettel arra, ahogyan ez váltságművében, de minden más munkájában is megjelenik. Ez egyszerűen annak a következménye, hogy Ő az egyedüli Isten. Isten az Ézs 43,13-ban mutatja meg, hogy az Ő szuverenitása is a tanúságtétel tartalmának részét képezi: „nincs, aki az én kezemből kimentsen. Cselekszem, és ki változtatja [vagy zavarja] azt meg?”

Jézus az Úr

Másodszor bizonyágtételünk tartalma szükségszerűen Jézus Krisztus: a róla szóló teljes igazság. Az 1Korinthus 12,3-ban a Szentírás kifejezetten úgy mutatja be Jézus Krisztus igazságát, mint a keresztyén tanúságtétel tartalmát. A korinthusi egyház lelki ajándékokon civakodó tagjait az apostol így szólítja meg: „Azért tudtotokra adom néktek, hogy senki, aki Istennek Lelke által szól, nem mondja Jézust átkozottnak, és senki sem mondhatja Úrnak Jézust, hanem csak a Szentlélek által.”

A Lélek minden hívőben úgy munkálkodik, hogy arra indítja őket, hogy Jézust Úrnak nevezzék. Ez a Lélek legfőbb munkája a lelki ajándékokat és tevékenységeket illetően. Ehhez a munkához hasonlítva a Lélek többi munkája alárendelt, még ha a hatásuk látványosabb és feltűnőbb is, mint a nyelveken szólás és a gyógyítás első századi ajándékai.

Az 1 Korinthus 12,3 így határozza meg tanúságtételünk tartalmát: „Jézus az Úr.” Ebben az egyszerű hitvallásban és bizonyágtételben sok minden megtalálható. Jézus feltámadt a halottak közül, és trónra ült a mennyei Isten jobbján. Úrként és Isten szolgájaként mindeneket kormányoz. Tekintélye és hatalma van mindenkinek felett beleértve a halált és a sírt is. Kiváltképp jellemzi Úr volta az Ő szabadító munkáját. Ő nem valami gyámoltalan koldusként üdvözíti az embereket, aki azok akaratától és cselekedeteitől függ. Bizonyágtételünk tartalma tehát a *Dordrehti Kánonok* és a szuverén kegyelem abban összefoglalt tanításai. Ezt általában a *kálvinizmus öt pontjaként* ismerik, de jobb lenne úgy beszélni róluk, mint *öt pont Jézus Úr voltáról a megváltásunkban*.

Jézus az Úr, és csak azért lehet Úr, mert Ő Isten Fia emberi testben. Bizonyágtételünk tartalma így Jézus isteni személye, a testlétel, és ezért szükségképpen a Szentháromság igazsága. Nyilvánvaló tehát, hogy bizonyágtételünk tartalma nem lehet csupán „az evangélium dióhéjban”.

Jézus váltságművének fontos részei következnek annak megvallásából, hogy „Jézus az Úr”. Halála váltságot szerzett mindazoknak, akikért meghalt. Isten nem támasztotta volna fel Jézust mint Urat, ha az Ő halála nem lett volna teljes elégtétel azok bűneiért, akik helyett szenvedett. Ha valaki azt mondja, hogy Jézus az Úr, akkor egyedül a kereszttől reméli bizalommal a bocsánatot és az igazságot.

Jézus Úr voltáról való bizonyágtételünk az Ő váltságművének egy másik szempontját is megmutatja, mégpedig azt, hogy Ő kormányozza az életünket,

és így Jézus akaratát tesszük, azaz engedelmeskedünk Atyja törvényének. Ha valaki lázad Jézus rendeleteivel – azaz Isten törvényével – szemben, akkor nem mondhatja őszintén, hogy „Jézus az Úr”. A bűnbánat nélkül élő, engedetlen embernek valójában a Sátán az ura.

„Jézus az Úr.” Ebből az alapvető hitvallásból következik, amit a Szentírás máshol világossá tesz: a Jézus Krisztusról szóló bizonyágtétel tartalma az Ő váltásműve. Maga Jézus is az Ő üdvözítő munkáját teszi egyháza és az egyes tagok tanúságtételének lényegévé. Erről beszél a Lukács 24,46–48-ban: „Így kellett szenvedni a Krisztusnak, és feltámadni a halálból harmadnapon, és prédikáltatni az ő nevében a megtérésnek és a bűnök bocsánatának minden pogányok között, Jeruzsálemtől elkezdve. Ti vagytok pedig ezeknek bizonyágai.”

A bizonyágtétel tartalma a 46. és 47. versekben említettek alapján ezek: Krisztus szenvedése, amely szükséges volt, mivel Isten igazságos a minden népből választott egyház bűneinek súlyát illetően; a testi feltámadása; valamint Jézusnak a bűnök bocsánatára és a megtérésre irányuló szolgálata. A megváltás fő haszna a bűnbocsánat. Ezt egyedül megtérés útján nyerhetjük el, amely bűneink szívből való fájjalása, azok megvallása és elhagyása.

A megtérés a bizonyágtétel tartalmához tartozik. Ez is azt jelenti, hogy bizonyágtételünkre gyakran haraggal és ellenkezéssel válaszolnak majd. Tanúskodásunk megalázza a bűnösöket. Semmi sem bántóbb, ellenszenvesebb és fájdalmasabb a bűnös ember számára, mint azt hallani, hogy meg kell térnie bűnös voltából és konkrét bűneiből.

Bizonyágtételünk tartalmának fontos része mindaz, ami Jézus Krisztus személyéhez és munkájához tartozik, mégpedig olyan formán, ahogyan ez az adott alkalom és személy megkívánja. Nemcsak az újszövetségi, hanem – amint arra Jézus a Lukács 24,45-ben rámutatott – az ószövetségi Szentírás is fontos része a Jézus Krisztusról szóló bizonyágtételünknek, hiszen az Ószövetség előre

beszél Jézusról, az Ő szenvedéséről és feltámadásáról. A Lukács 24,45 szerint Jézus megnyitotta a tanítványok értelmét, hogy megérthessék az ószövetségi Írásokat mint az Őróla és az Ő váltságművéről szóló próféciákat.

Amikor az Ószövetségről tanúskodunk, mindenképpen egyértelművé kell tegyük, hogy az adott ószövetségi igeszakasz vagy igazság hogyan kapcsolódik Jézus Krisztushoz. Így nem elég például az Ádám történelmiségével kapcsolatos – akár magukat keresztyénnek vallók között megjelenő – hitetlenséggel szemben állva pusztán vitatkozni, hanem úgy kell bizonytságot tennünk Ádám valódi történelmi voltáról, mint aki Krisztus előképe, amint a Róma 5,14 is jellemzi őt. Akik pedig magukat keresztyénnek tartják, de a bibliakritika és az evolúcióelmélet arra indítja őket, hogy Ádámot tagadják, mindezek után rá kell mutatnunk, hogy Ádám tagadása voltaképpen Jézus Krisztus tagadása.

A reménység

Bizonytságtételünk tartalma harmadszor szükségszerűen az a reménység és öröm, amely a miénk, ha hiszünk Jézus Krisztusban, és részesülünk az Ő szabadításában. Itt természetesen a 1Péter 3,15-re, erre a jól ismert újszövetségi igeversre gondolok, amely így buzdít minket az egyes hívők bizonytságtételével kapcsolatban: „Mindig készek legyetek megfelelni mindenkinek, aki számot kér tőletek a bennetek levő reménységről, szelídséggel és félelemmel.”

Tanúságunk tartalma a reménységünkről szól, és megmutatja annak okát is. Reménységünk az eljövendő nagy javak bizonyos várása – nagy jó a halálunk idején, amikor véget ér az életünk; nagy jó a halálunk után; nagy jó az utolsó ítéletben, amely mindenkire vár, amikor Krisztus ismét eljön az idők végezetén; és nagy jó az örökkévalóságban.

Ez a reménységünk alapjában véve a feltámadás: a test feltámadása Krisztus napján, valamint a lélek feltámadása a mennyben a halál pillanatában mindazzal

az örök boldogsággal és dicsőséggel együtt, amelyet a feltámadásnak ez a két szakasza ad. Reménységünk azonban magába foglalja a jelenlegi életben való jó bizonyos várását is, akármilyen sötétek is legyenek a természetes kilátások. A mi reménységünk nem az a bolond feltételezés, hogy úgyszem lesz semmi baj, hanem az a bizonyosság, hogy Isten, aki egy nap fel fogja támasztani lelkünket, majd pedig testünket, ebben az életben is őriz minket, gondoskodik szükségünkről, és még a rosszat is, amelyet ebben a siralomvölgyben ránk bocsát, valódi, lelki és örökkévaló javunkra formálja (Rm 8,28; Zsolt 23,6).

Ehhez a reménységhez annak ismerete is hozzátartozik, hogy életünknek van értelme, célja és értéke. Éppen ez hiányzik az istentelenek életéből. Nem elég, hogy az istentelen embernek szembe kell néznie a halállal és annak borzalmaival, valamint a halál után az ítélet félelmetes Istenével, hanem földi élete is folyamatosan sok szörnyű gonoszságnak van kitéve, legyen az valamiféle természeti katasztrófa, családi nyomorúság, szegénység vagy daganatos megbetegedés. A földi életük pedig értelmetlen és céltalan. Egy francia egzisztencialista filozófus közönségesen így fogalmazta meg (az istentelenek és a hitetlenek nevében): „Az élet az egyik átkozott dolog a másik után, és mindezeket a halál követi.” A legrosszabbat – az isteni ítéletet – ki is hagyta.

Ezzel szemben a hívő ember életének van értelme és célja: Istenért él, és ez az élet legmagasztosabb, legnemesebb, legdrágább célja. Krisztust és drága menyasszonyát, az egyházat szolgálja. Isten minden jó cselekedetét feljegyzi, és megjutalmazza. Reménységünk oka Jézus Krisztus keresztye és feltámadása, tehát maga Jézus Krisztus. Mivel a reménység hasznát Jézus Krisztusban, hit által kaptuk meg, ezért a hit is a reménységünk oka, ezáltal pedig a bizonyágtételünk tartalma.

Isten, Jézus Krisztus és a reménységünk nem a tanúságtétel három különböző eleme, amelyekről három külön alkalommal kell beszélnünk, hanem egyetlen,

háromszoros tartalom. Bizonyságtételünk tartalma Isten, aki Jézus Krisztusban – a mi testünkben eljött Fiában – Megváltónk, aki reménységet ad a vétkes, romlott, haldokló bűnösnek. Másként fogalmazva a tartalom a reménységünk, amelyet Isten Jézus Krisztus által ad meg szabadításunk jótéteményeként.

Isten törvénye

Az igaz keresztyén bizonyoságtétel előzőekben bemutatott három eleméhez maga Jézus egy negyediket is hozzátesz: Isten törvényét. A missziói parancsban Jézus így rendelkezik: „Tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek” (Mt 28,20). Sok, állítólag keresztyén tanúságtételből – akár a misszióban, akár a személyes evangélizációban hangzik el – megbocsáthatatlan módon hiányzik a missziói parancsnak ez az eleme. A tanúságuk véget ér akkor, amikor „elérték valakinek az üdvösségét”. Az efféle bizonyoságtételnél nem számít, hogy az illető ezek után milyen életet fog élni.

Sok, magát keresztyénnek tartó ember veszi a bátorságot, és tagadja, hogy a keresztyén evangéliumhoz bármiféle parancs vagy követelés tartozna. Így el-lentmondanak Jézusnak, aki a missziói parancsban egyértelműen az evangélium hirdetésére szólította fel egyházát, és azt is rábízta, hogy kérje számon a megtértektől mindannak megtartását, amit Ő maga parancsolt. Jézus evangéliuma parancsokat is tartalmaz. Ezek nem olyan parancsolatok, amelyeknek engedelmeskedve megigazulhatnánk, elnyerhetnénk üdvösségünket. Nem is olyan feltételeket mutatnak be, amelyektől a megváltásunk függ. Inkább olyan parancsolatok, amelyek a kegyelmes szabadításért hálás keresztyén életet szabályozzák, és megmutatják az üdvösség útját Isten megmentett gyermekeinek.

A keresztyénség nem antinomista. Az üdvösség útja nem a törvénytelenység. Az igazi keresztyén bizonyoságtétel nem hagyja a megtért embert saját magára az új életben. Nem hagyja tanítás nélkül Jézus Krisztus megváltott és megtért

tanítványának háládatos életével kapcsolatban. Nem üzeni neki azt, hogy tetszése szerint élhet. Nem tagadja a megszentelés üdvözítő munkáját, sem az Isten törvényében található parancsolatok szerepét a megszentelődésben. Az antinomianizmus bizonyágtétele hamis bizonyágtétel, amely napjainkban igen népszerű azok körében, akik gyönyörködnek a test szerinti életben.

A tanúskodás tagadó oldala

Bizonyágot teszünk az előbbiekről, és ez mindig magával vonja a bizonyágunk tartalmával ellentétes tévedéseknek, eretnekségeknek és az engedetlenség megnyilvánulásának kritikáját.

Amikor azt mondjuk: „Isten az egyedüli Isten”, akkor szembeszállunk az ezzel ellentétes tanításokkal, amelyek szerint a többi vallás istenei valódi istenek, vagy minden egyéb isten az igazi Isten törvényes megjelenése. Amikor azt mondjuk: „Jézus az Úr”, akkor szembeszállunk a következő hazugságokkal: Jézus halott maradt egy palesztinai sírban; Mohamed egy próféta; az ember az Úr; az üdvösség tekintetében a bűnös ember szuverén, vagyis Úr, tehát a bűnös üdvözítésében Jézus az ember akaratától, befogadásától, cselekedeteitől, vagy bizonyos feltételeknek megfelelő teljesítményétől függ.

Amikor így szólunk: „Reménységünk van, mégpedig a feltámadás reménysége, és így életünknek van értelme és célja”, akkor szembeszállunk mindenféle naturalizmussal és materializmussal, a feltámadást tagadó liberális teológiával, valamint a merő evilágisággal, amely az ember célját az evésben, az ivásban és a mulatozásban találja meg (1Kor 15,32).

A magukat keresztyénnek valók közül sokan kifogásolják a bizonyágtétel tartalmának ezt a kritikus, negatív, ellentétes vonását, mint ami káros a tanúskodásra nézve, sőt nem is keresztyén. Azonban ez a negatív vonás egyaránt jellemezte a próféták, Jézus és az apostolok tanúságtételét is.

Ha valaki nem hajlandó ilyen negatív tartalmú bizonytságot tenni, azaz nem akarja leleplezni és elítélni a tévedéseket, akkor megmutatja, hogy valójában nem is igaz bizonytságtevő. Egy valódi tanú ugyanis buzgón képviseli Isten igazságát, Jézust és a keresztyén reménységet, valamint Isten törvényének igazságát. Tulajdonképpen az igaz tanút Isten kötelezi el arra, hogy leleplezze és megcáfolja a hamis tanút, aki megtagadja vagy megrontja az Istenről, az Ő Fiáról és szabadításáról szóló igazságot.

Az 1Péter 3,15 felszólításához a vita is hozzátartozik. A *megfelelni* görög eredetije az *apologia*, amely a keresztyén evangélium és reménység logikus, érvekkel való védelmezésére utal a hitetlenséggel és a támadásokkal szemben.

Szükséges képesítések

Tanúságtételünk tartalmának (Isten, Jézus az Úr, reménység) csodálatos, lenyűgöző természetére, illetve jelentőségére nézve világos, hogy minden tanúnak szüksége van képesítésekre. Népszerű, ám hamis az a nézet, amely szerint a bizonytságtétel gyerekjáték, és minden frissen megtért keresztyénnek, aki úgymond „elfogadta Krisztust”, már másnap bizonytságot kell tennie.

A Szentírás megköveteli a tanúskodáshoz szükséges képesítéseket. Az Ézsaiás 43,10–13 a következő feltételeket írja elő: „szolgám, akit elválasztottam”, aki ismeri Istent, hisz neki, és megéri, „hogy én vagyok az”, akinek Isten *hirdette* és *megmutatta* a tanúságtétel tartalmát. A Lukács 24-ben mielőtt Jézus a tanítványokat tanúul választotta, „megnyilatkoztatá az ő elméjüket, hogy értsék az írásokat” (45. v.). Rögtön megígérte, hogy a Lélek megerősíti őket, és képessé teszi őket a bizonytságtételre (49. v.). Az 1Péter 3,15 arra szólítja fel a hívőket, hogy adjanak számot a bennük lévő reménységről, de ezt megelőzi az, hogy „az Úr Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben”. Csakis így lehet valaki kész választ adni.

A tanúságtételhez szükséges képesítések közé tartozik, hogy maga Isten hív el és küld el a bizonyágtételre. E könyvben később megmutatjuk, hogy ez igaz mind az egyházra, mind az egyes hívő emberekre nézve.

Ilyen képesítés az is, hogy Isten nekünk adja a Lelkét, hogy képessé tegyen minket a valódi bizonyágtételre. A Lélek alaposan és mélyrehatóan megismerteti velünk a Szentírást. A Lélek hit által Jézus Krisztus megváltásának tapasztalatát adja nekünk. A Lélek buzgóvá tesz Isten oldalán, ami ismét a bizonyágtételre indít minket („az Úr Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben”).

A Lélek bátorra és határozottá tesz a tanúskodásra, amikor szembe kell néznünk azzal, hogy gyűlölik üzenetünket és minket magunkat, ami akár velünk szembeni gúnyolódáshoz, bántalmazáshoz, sőt halálhoz is vezethet. Jézus éppen arra figyelmeztet, hogy egyháza bizonyágtételének ez lesz a következménye: „A gyülekezetekből kirekesztenek titeket, sőt jön idő, hogy aki öldököl titeket, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik” (Jn 16,2). Ez az idő hamarosan elérkezik a 21. század elején Észak-Amerikában és Európában élő igaz egyházak és valódi keresztyének számára.

Tegyéél bizonyágot arról, hogy Isten és a mi Jézus Krisztusunk Atyja – akit a Biblia kijelent, és a keresztyén egyház hirdet – az egyedüli Isten; minden más isten csak bálvány, akik tisztelete kárhozatos bálványimádás! Tanúskodj arról, hogy Jézus az egyetlen Megváltó és Úr, és csak a belé vetett hit üdvözít! Tegyéél bizonyágot arról, hogy a válás – a házastárs paráznaságának okán kívül minden más okból – tilos, és a válás után bármiféle újraházasodás házasságtörés (Mt 5,32)! Tanúskodj arról, hogy a homoszexualitás és a lesbikusság fajtalanság, így az ilyen kapcsolatok soha nem lehetnek „szent házassággá” (Rm 1,26–27)! Ha egy egyház vagy egy keresztyén így tesz, akkor ki fogják űzni a mostani zsinagógákból (azaz a keresztyén vallási szervezetekből), és megölik. Amikor

a hitehagyottak és a modern pogányok így válaszolnak bizonyágtételükre, azt gondolják, hogy ezzel Istennek szolgálnak.

A tanúságtételhez bátorságra van szükség. Ezt a bátorságot az igazság bennünk lakozó Lelkétől nyerjük. Miközben Jézus figyelmeztet arra, hogy a bizonyágtételünk miatt szenvednünk kell, megígéri a minket erre képessé tévő Lelket: „ha el nem megyek, nem jó el hozzátok a Vigasztaló, ha pedig elmegyek, elküldöm azt tihozzátok” (Jn 16,7).

Mivel Isten Jézus Krisztus Lelkét az igaz, helyi gyülekezetnek ajándékozza – mégpedig az Ige szolgálata és a sákramentumok által –, a bizonyágtételhez szükséges képesítéseket a helyi egyházban való tagság által nyerjük el. Itt tanuljuk meg a teljes Írást: tanúságtételünk tartalmát. Itt részesülünk folyamatosan Jézus Krisztus gazdag szabadításában. Itt ébred fel Isten iránti buzgóságunk. Ebből az igaz, intézményes egyházból minden vasárnap hazamegyünk, hogy a hét során tanúságot tegyünk. Ebbe az egyházba vezetjük azokat, akiket bizonyágtételünk során megnyertünk Krisztusnak. Az apostolok tanítása, valamint a korai, apostoli egyház tagjainak istentisztelete és élete olyan bizonyágtétel volt, amely által az Úr „minden napon szaporítja vala a gyülekezetet az üdvözülőkkel” (Csel 2,47). Számíthatunk arra, hogy Isten ma is ugyanezt teszi.

I. rész – 3. fejezet

Az egyház hivatalos bizonyágtétele

Herman Hanko

De ha késném, hogy tudd meg, mi módon kell forgolódni az Isten házában, mely az élő Istennek egyháza, az igazságnak oszlopa és erőssége.

1Timótheus 3,15

Bevezetés

Meglepő lehet, hogy e könyv hat fejezetének egyike az egyház hivatalos bizonyoságtételéről szól. Amikor a tanúságról gondolkozunk, általában a személyes bizonyoságtételről beszélünk, vagy arról, hogy ez az egyes hívő emberek feladata.

A bizonyoságtételről szóló könyvek többsége általában ezt a meglehetősen individualista nézetet mutatja be. Mindazonáltal az egyház kulcsszerepet játszik a tanúságtételben. Még azt is megkockáztatom, hogy ha az egyház hivatalos minőségében nem hirdeti az evangéliumot, és így nem tesz bizonyoságot, akkor az egyéni bizonyoságtétel is lehetetlen.

Az egyház feladata a bizonyoságtétel, mégpedig az evangélium hirdetésében. Ez minden tanúságtételhez szükséges lelki erő forrása. Ugyanakkor a bizonyoságtétel célja Krisztus teljes egybegyűjtött, választott teste, az egyház jóléte, amely felett természetesen ott áll Isten dicsősége hirdetésének magasabb célja.

Mi az egyház?

Amikor ebben a fejezetben az egyházzal írok, arra az intézményes egyházra gondolok, amely a világban a helyi gyülekezetek által van jelen. A Szentírás az egyházat sokszor organizmusként említi. Ezzel mindig Krisztus testére utal, amelyet Isten öröktől fogva kiválasztott; Krisztusnak, az egyház Fejének adott; az Ő vérével megváltott; Krisztus hathatós elhívása által létezésre hívott; és eltervezte, hogy örökre Ővele együtt éljen a mennyben. Ez az egyház olyannyira egyesült Krisztussal, hogy egész életét és minden boldogságát tőle kapja. Hit által lett eggyé vele, ami egy élő kapcsolatot jelent közte és népe között; vele eggyé lévén az egyház Krisztus és Isten szövetséges menyasszonyává lett.

Krisztus azonban az Ő bölcsességében elrendelte, hogy véren megváltott egyháza megjelenjen ebben a világban. Krisztus testének látható megvalósulása itt a földön a helyi gyülekezet, amelyről most beszélünk, vagy ahogy már

említettem, a hívők és magvuk összegyülekezése az Úr napján történő közös istentiszteletre. Krisztus azon munkálkodik, hogy testét láthatóvá tegye ebben a világban. Ő gyűjti össze a hívőket, Ő formálja őket gyülekezetekké, amelyek megtalálhatóak szerte e világon. Ő ad az egyház létezésének értelmet, Ő szabja meg annak feladatát. Krisztus testének a világban való ilyen megjelenése az intézményes egyház.

Az egyház *intézmény*, mivel van alkotmánya: a Szentírás; vannak tisztségviselői: a lelkipásztorok, a presbiterek és a diakónusok; és van egyháztagsági névjegyzéke. Végezetül van célja a létezésének: az egyház összegyűjtése, védelme és megőrzése e világban. Ennek az egyháznak ígéri meg Krisztus: „ímé én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20).

Pál emlékezteti lelki fiát, Timótheust, hogy az egyház, amelyben munkálkodik, „az élő Istennek egyháza, az igazságnak oszlopa és erőssége” (1Tim 3,15). Mivel azonban az Úr tudta, hogy számtalan szervezet és csoportosulás fogja magát „egyháznak” nevezni, adott néhány ismertetőjegyet, amelyek segítségével megállapíthatjuk, melyik az igaz egyház. Ez a három jegy az evangélium tiszta hirdetése, a sákramentumok helyes kiszolgáltatása, valamint a keresztyén egyházfegyelem hűséges gyakorlása (*Belga Hitvallás 29.*).

Az evangélium hirdetése a helyi egyház munkája és feladata egy törvényes lelkipásztor által a presbitérium felügyelete alatt. A sákramentumok kiszolgáltatását is egy törvényes lelkipásztor végzi a presbiterek felügyelete alatt. Ez utóbbi az istentisztelet része és az igehirdetéshez kapcsolódik. A keresztyén egyházfegyelmet a presbitereknek kell gyakorolnia, de a gyülekezet beleegyezésével és jóváhagyásával, valamint Krisztus parancsa szerint. Ha ez a három jegy jelen van, maga Krisztus van jelen, mivel egyháza szolgálata által Ő hirdeti az Igét, Ő szolgáltatja ki a sákramentumokat, valamint Ő köt meg és oldoz fel.

Az intézményes egyház a legfontosabb intézmény a földön. Ez azért igaz, mert a történelem minden eseménye az egyházért megy végbe, és annak üdvösségét biztosítja. A világi hatóság intézménye arra szolgál – amint Pál az 1 Timótheus 2-ben megmutatja –, hogy fennhatósága alatt Isten népe „csendes és nyugodalmass életet” éljen (2. v.). A munkahely intézménye arra szolgál, hogy Isten népét ellássa a szükséges anyagi javakkal ahhoz, hogy véghezvihessék az egyház feladatát, és a szövetségbe tartozó gyermekeiket az Úr félelmében nevelhessék. Még az otthon intézménye is arra szolgál, hogy megszüljön Isten választott gyermekeit, akik Krisztus egyházának tagjai.

Az intézményes egyház által Krisztus gyűjti az egyházat, védelmezi az ellenséges világtól, valamint megőrzi azt, amíg eljövetelekor magához nem veszi dicsőségben. Erre az egyházra gondolok, amikor az egyház hivatalos bizonyágtételéről szólok.

Az egyház létezése: bizonyágtétel

Maga az egyház evilági létezése is az egyház komoly, vitathatatlan tanúságtétele. Isten nagyságának és Jézus Krisztusban véghez vitt csodálatos tetteinek a bizonyossága. Valóban Isten által kimunkált csoda, hogy az egyház mindent túlél. Minden időben igaz, hogy „ha a Seregeknek Ura valami keveset meg nem hagyott volna bennünk, úgy jártunk volna, mint Sodoma, és Gomorához volnánk hasonlók” (Ézs 1,9).

Nemcsak kicsi az egyház ebben a világban, hanem még meg is vetik és gyűlölik a gonoszok. A Sátán az ő démonaival együtt a gonoszság világát felhasználva kész elpusztítani az egyházat. Olvassuk csak el a Jelenések 12,13-at, ahol az ördög a mennyből való kivettetése után gyűlölettel fordul az egyházat jelképező asszony felé. Jézus *kicsiny nyájként* beszél az Ő egyházáról (Lk 12,32), Pál pedig

arra figyelmezteti az efézusi presbitereket, hogy Krisztus nyájába farkasok fognak jönni (Csel 20,29).

Páratlan erejű csoda, hogy az egyház fennmarad, miközben Isten szent parancsa szerint nem harcolhat a világ fegyvereivel. Az egyház, a valódi egyház annak igazságával felékesített kapuival mindig jelen volt, és jelen lesz a világban. Ez egyetlen egyház: a választottak egyetlen teste, egyetlen intézmény. Nem sokkal a bűnesetet és az evangélium kijelentését követően az emberek elkezdtek „segítségül hívni az Úrnak nevét” (1Móz 4,26). Ennek az egyetlen egyháznak az intézménye mind a mai napig fennáll, és az idők során mindig ugyanazok az ismertetőjegyei. Túlélte számtalan támadást, amely az elpusztítására irányult. Béza Tódor – Kálvin genfi utódja – felhívta erre a francia király figyelmét:

„Uram, Isten egyházának – amelynek nevében megszólítom – valódi része a csapások elszenvedése, nem pedig azok osztogatása. Mindazonáltal gondolja meg, hogy az egyház olyan üllő, amelyen sok kalapács elkopott már.”¹

Valóban „megáll az Istennek erős fundamentuma, melynek pecsétje ez: Ismeri az Úr az övéit” (2Tim 2,19). Nincs más magyarázat arra, hogy az egyház az egész történelem során jelen van és megmarad.

Az előbbieket leginkább magával ragadó bizonyítéka, hogy ez az egyház mindig ugyanazt az igazságot vallotta. Soha nem ingott meg hite védelmében. Sok fronton kellett védekeznie, és a küzdelem gyakran fegyverek hangjától visszhangzott. Újra meg újra úgy tűnt, dicstelen vereséget szenved, de végül mindig túlélte: „De meghagyok Izráelben hétezer embert: minden térdet, mely meg nem hajolt a Baálnak” (1Kir 19,18; Rm 11,4). Ézsaiás mint oly sokszor, erről is gyönyörűen ír: „A nép, amelyet magamnak alkoték [és megtartottam], hirdesse dicséretemet!” (Ézs 43,21).

---

¹ Ezeket a szavakat Béza valójában I. Henriknek, Guise hercegének címezte. A fordító megjegyzése.

Az egyház igehirdetése: bizonyágtétel

Amikor az evangélium tiszta hirdetéséről beszélek, az igehirdetés kétféle módjára utalok. Ügyelnünk kell arra, hogy megtartsuk ezt a megkülönböztetést. Az egyház feladatának fontos része, hogy hirdesse az evangéliumot az egyházon belül, ugyanakkor missziói vagy evangélizáló munkája során is. Ezt a kettőt nem keverhetjük össze, és egyiket sem hagyhatjuk el. Az egyház evangélizáló vagy missziói munkája során a meg nem térteknek, az egyházon belüli szolgálatban pedig az Úr megváltottainak szól az evangélium hirdetése. Ezt a megkülönböztetést nem ronthatjuk el a kettő összekeverésével.

Elég világos ez a megkülönböztetés. Az egyház evangélizáló munkája során, a missziói parancs teljesítésével saját intézményén kívül munkálkodik: ott, ahol nincs egyház, vagy csak hitehagyott egyház van. Az ilyen igehirdetés célja, hogy a hitetleneket eljuttassa a Krisztusba vetett hitre. Isten az evangéliumot éppen arra rendelte, hogy ezt a csodálatos feladatot véghez vigye.

Ellenben amikor az evangéliumot az egyházon belül hirdetik, annak nem az a célja, hogy összegyűjtse, hanem hogy védelmezze és megőrizze az egyházat. Isten népének lelki táplálékra van szüksége. A szenteknek folyamatosan szüksége van az evangélium erejére, hogy beteljesítsék hivatásukat a világban. Számukra az igehirdetés olyan, mint egy oázis a sivatagban, ahol egy kicsit megpihenhetnek, mennyei kenyeret ehetnek, és nagyot meríthetnek a megváltás kútjaiból. Így készen lesznek arra, hogy folytassák vándorútjukat. Az is fontos, hogy az egyház tanítsa a keretein belül született gyermekeket is. Jézus rámutat, hogy ők is az Ő bárányai, juhái, akiket táplálni kell (Jn 21,15).

Jól tudom, hogy napjaink egyházainak zűrzavaros világában a vasárnap esti istentisztelet sokszor evangélizáció, a délelőtti pedig a rendes igehirdetés. Ez a megkülönböztetés azonban az egyházzal alkotott hamis elképzelésen alapul. Az egyházat az elején úgy határoztam meg, mint a hívők és azok „magvának”

összegyülekezése – tehát az egyház belőlük áll. Ahol evangélizációt tartanak, és a meg nem térteket szólítják fel, ott tévesen azt gondolják, hogy a hívők és gyermekeik gyülekezete jórészt meg nem tértekből áll. Másként fogalmazva ez az egész elképzelés az Isten szövetségéről alkotott téves nézetből fakad, mivel elfelejti vagy tagadja, hogy Isten népe a hívők nemzedékeiben és „magvában” található, és így is kell őket megszólítani. Ézsaiás feladata az volt, hogy ezeket a szavakat hirdesse az egyháznak: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet! – így szól Istenetek. Szóljatok Jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek néki, hogy vége van nyomorúságának, hogy bűne megbocsáttatott, hiszen kétszeresen sújtotta őt az Úr keze minden bűneiért” (Ézs 40,1–2).

Ehhez hasonlóan a missziós területen sem prédikálhatunk úgy, mintha ez a csoport az egyház lenne, és Isten szeretetének és megtartó kegyelmének tárgyát képeznék. Ha így tennénk, akkor ellentmondanánk az evangéliumnak, és volta-képpen meghamisítanánk a Szentírásban nekünk adott igazságot. A meg nem tért embereknek azt hirdetjük, amit Isten nekik akar mondani, nem pedig azt, amit a saját népének. Krisztus ezt mondja a népének: „Írántad való szeretetemből véremet ontottam érted. Megmentelek, hogy velem legyél.” A missziós területen élő, meg nem tért embernek pedig ezt mondja: „Meg kell térned a bűneidből, és hinned kell Krisztusban; mert akik hisznek Krisztusban, üdvözülnek, akik viszont elutasítják Őt, Isten haragja alatt fognak szenvedni ebben az életben és a pokolban örökre.”

Igaz, hogy ugyanezt kell mondani az egyházban is, de nem azért, mert a hallgatóság hitetlenekből áll, hanem mert a hívőknek nem minden gyermeke Ábrahám valódi gyermeke. Van az egyházban is testi mag, és az Ige a keresztyén egyházfe-gyelem egyik kulcsa. Sőt Isten népét is egész életükben bűnbánatra kell szólítani, mert továbbra is vétkeznek. Mindazonáltal az intézményes egyházat mindig

Krisztus egyházaként, az Ő szeretteként, menyasszonyaként kell megszólítani még akkor is, amikor vétkeznek.

A tartalom is egészen eltérő. Ha fenntartásaid vannak a tartalmi különbségek felől, javaslom, hogy hasonlítsad össze Pál areioszpágoszi igehirdetését (Csel 17,22–34) az efézusiakhoz írt levelével, amelyet az egyháznak mint a szenteknek ír (Ef 1,1).

Miért olyan fontos az egyház a bizonyoságtételhez?

Krisztus egyháza kulcsszerepet játszik a szentek bizonyoságtételében. Krisztus egyháza ott van, ahol tisztán hirdetik az evangéliumot. Ez az evangélium „Istennek hatalma [...] minden hívőnek üdvösségére” (Rm 1,16). Ez mindenekelőtt Isten ereje az egyház minden tagjában. Isten hatalma, amely képessé teszi őket arra, hogy higgyenek Krisztusban, és megtalálják Őbenne megváltásuk teljességét. Isten hatalma, amely képessé teszi őket arra, hogy az Ő szövetséges népeként járjanak a világban. Isten hatalma, amely a vele való közösségre juttatja el őket Krisztus által. Így pedig az a hatalom, amely által megismerik üdvösségük örömét.

Az őket szabaddá tévő igazság olyan, amiről nem hallgathatnak. „A szívnek teljességéből szól a száj” (Mt 12,34–35). Ily módon az egyház a bizonyoságtétel mögött álló egyedüli erő. Aki elszakad az egyháztól, és egyházi értelemben magányosan él, az nem tehet bizonyoságot, és Isten sem fogja őt tanúként használni. Az igaz kenyérrel kell táplálkozni, és nagyot kell kortyolnia a kegyelem kútfejéből. Az egyház az egyedüli hely, ahol valaki ilyen erőt nyerhet. Így az egyház mintegy magától kimunkálja Isten népében, hogy egész életükben azért küzdjenek, hogy az Írásokkal összhangban éljenek. E nép szent életű tagjai pedig maguk is erőteljes tanúk a világban. Az egyház az igehirdetése által tanúkat hoz létre.

Isten népének bizonyoságtétele lesz az az eszköz is, amely Isten célját, az egyház üdvösségét szolgálja. A Szentírás világosan beszél a fentiekről. A *Heidelbergi*

Káté ezt hangsúlyozza, amikor a jó cselekedetek szükséges voltáról beszél. A jó cselekedeteink egyik oka, hogy „istenes életünkkel felebarátainkat is megnyerjük Krisztusnak” (86. kérdés–felelet). Az igehirdetés és a bizonyágtétel célja – amelyet maga Isten visz véghez – az egyház üdvössége. Isten a szentek bizonyágtétele által gyűjti választottait az egyház közösségébe. Az egyház a bizonyágtétel ereje és annak célja.

Billy Graham – amellet, hogy arminiánus üzenetet hirdetett, amely nem az evangélium, valamint az egyháztól külön dolgozott – súlyosan tévedett. Ébredéseinek célja az volt, hogy az emberek elfogadják Krisztust. Ha az egyháztól kérdezték, azt felelte nekik, hogy bármelyik egyházba mehetnek, ahol jól érzik magukat. Az efféle tanács megtévesztő, és félrevezeti az embereket.

Akiket Isten a tanúivá hív el, azoknak az a feladata, hogy egy igaz egyház közösségébe vezessék az embereket. A megtérők már nem élnek külön a szentek gyülekezetétől. Már nem ott keresik a lelki kenyerüket, ahol nincs kenyér. Rosszul teszik, ha olyan szervezethez csatlakoznak, amely egyháznak nevezi magát, miközben nem az. Akkor is helytelenül cselekszenek, ha egyszerűen az egyháztól elszakadva, attól függetlenül élik az életüket. Az egyháznak a választottakat saját közösségébe kell vezetnie a bizonyágtétel által, és ezt meg is teszi. Az egyház felhatalmazza Isten népét a bizonyágtételre, mégpedig azzal a céllal, hogy az egyházon kívülieket hitre juttassa, és az egyháztagságra vezesse el őket.

Mindazonáltal nem szabad elfelejtenünk, hogy a bizonyágtételnek ugyanaz a kettős hatása, mint az igehirdetésnek, mivel az igehirdetés a bizonyágtétel ereje (2Kor 2,15–16). Megkeményíti a bűnben azokat, akik nem hisznek az evangéliumnak. Ez Isten akarata. A hitetlenség nem törheti le a lelkesedésünket. A sikert vagy a kudarcot nem mérhetjük meg azzal, hogy hány lelket nyertünk meg Krisztusnak. Ez tehát a kapcsolat az evangélium hivatalos hirdetése és a keresztyén bizonyágtétel között.

A személyes bizonyágtétel csak akkor lehetséges, ha a tanúságtévő az igehirdetés alá veti magát. Az igehirdetésből kapja bizonyágtételének tartalmát és az ahhoz szükséges lelki erőt. Az igehirdetés az elsődleges kegyelmi eszköz. Herman Hoeksema *Református Dogmatikájában* így fogalmaz: „A választottak számára bizonyos értelemben minden a kegyelem eszköze.”² Ez azért lehetséges, mert a Szentírás így fogalmaz: „azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van, mint akik az ő végzése szerint hivatalosak” (Rm 8,28). Azonban csak akkor van így, amikor a tanúságtétel szerves módon kapcsolódik az igehirdetéshez. A bizonyágtétel tartalma az igehirdetésben található, célja pedig az, hogy akiknek tanúságot tettünk, vessék alá magukat az igehirdetésnek. Ha az igehirdetés és a tanúságtétel kapcsolatát leromboljuk, akkor Isten nem használja a bizonyágtételünket a megváltásra.

A Szentírás tehát elutasítja azt a gondolatot, miszerint bizonyágot tehetnek olyan emberek, akik maguk nem állnak kapcsolatban az egyházzal. Továbbá elveti azt a gondolatot – amelyet főként Billy Graham evangélizációs kampányai hirdettek –, hogy mindegy, milyen egyházhoz csatlakozik valaki, ha elfogadja Krisztust Megváltójaként. Elutasítjuk azt a nem biblikus elképzelést, hogy valódi bizonyágtétel lenne az, amelynek tartalmául nem a Szentírás igazsága szolgál.

Gyülekezeti igehirdetés

A gyülekezetben elhangzó igehirdetés is bizonyágtétel, mégpedig olyan emberek számára, akik Isten népéhez tartoznak. Amikor a szószéken a lelkipásztor nyilvánosan elítéli a válás és újraházasodás bűnét, akkor az igazságról tanúskodik (Lk 16,18). Bizonyágot tesz az a lelkipásztor, aki nem fél attól, hogy elítélik, ha hirdeti azt a tanítást, hogy Isten hat, 24 óra nap alatt teremtette a világot (2Móz

---

²Herman Hoeksema: *Reformed Dogmatics (Református Dogmatika)*. Reformed Free Publishing Association. Grandville, Michigan, USA. 2005. 2. kötet. 281.

20,11). Ha saját gyülekezetében prédikál, akkor is tanúskodik. Amikor azt az igazságot hirdeti, hogy az üdvösség csak Krisztus mindenre elegendő engesztelő művében található, akkor tanúskodik, mégpedig az arminiánus eretnokséggel szemben, és az evangélium mellett. Amikor az igehirdetésben a megtérés és a Krisztusba vetett hit szükséges voltáról beszél, akkor is bizonyosságot tesz.

Meg kell azonban különböztetnünk az egyházban és a missziói területen elhangzó bizonyágtételt. Ebből a megkülönböztetésből valami elveszett. Ez látható akkor, amikor az egyház (úgynevezett) evangélizációt tart, amelynek során az igehirdetést úgy alakítják át, hogy elérje a hitetleneket. Most azonban nem erre utalok, hanem arra, amelyiket a modern technológia szinte teljesen lehetlenné tett. Arra gondolok, amikor az igehirdetéseket nyilvánosan közzéteszik, közvetítik, mégpedig sokszor élőben.

Hadd tegyem világossá az előbbieket. A lelkipásztor egyetlen nyájnak a pásztora. Egyedül értük felelős. Másként szól hozzájuk, mint azokhoz, akik nem tartoznak az ő nyájához. Ezt leginkább úgy tudom szemléltetni, ha felelevenítem egy fiatalkori élményemet. Tizenéves korom vége felé és huszonéves korom elején Herman Hoeksema igehirdetéseit hallgattam. Emlékszem, hogy az egyik úrnapi estén láthatóan feldúltan lépett fel a szószékre. Megtudta, hogy a gyülekezete, a nyája elkövetett egy bizonyos bűnt. Ezekkel a szavakkal kezdte az igehirdetését: „Ma este el kell mondanom nektek valamit. Bárcsak a füleitekbe súghatnám!” Amit mondott, csak az ő nyájához szólt, nem pedig egy szélesebb hallgatóságához. Ez az igehirdetés a családnak szólt. Feddés és bűnbánatra való felszólítás volt, amelyet a családnak meg kellett hallania. Ez történik egy gyülekezetben, amelyben a lelkipásztor beszél a gondjaira bízott nyáj szükségéről és gyengeségeiről.

Most visszatérek ahhoz, amit korábban említettem. Nem helytelenítem az egyházi szolgálatok közvetítését. Végző soron a hitetlenek vagy a más egyházak-

ból érkező látogatók bármikor eljöhetnek egy istentiszteletre. Az igehirdetéseket tartalmazó CD-k és DVD-k közzétételét sem helytelenítem. Azonban mégis az a helyzet, hogy egy lelkipásztor olykor nem mondja el, amit el kellene mondania, mert tudja, hogy szavait bárhol meghallhatják. Lehet, hogy elhallgatja a Szentírás keményebb tanításait, mert a hitetlenek „ott kint” megbotránkozhatnak rajta. Nem meri megfeddeni és bűnbánatra felszólítani a gyülekezetét, mert nem akarja, hogy mások is meghallják, hogy mi a baj náluk. Ez nem is a kívülállókra tartozik. Az említett lelkipásztor olyan, mint egy édesapa, aki várja, hogy hazaérjenek az utcáról, és otthon megdorgálhassa a fiát rossz magaviseletéért. Röviden, ha az igehirdetésre úgy tekint, hogy ezt az üzenetet szélesebb körben is meghallhatják, már nem Isten teljes akaratát hirdeti, mert a saját juhait helyett a gyülekezetén kívüliek számára prédikál.

Ha a lelkipásztor félre tudja tenni a gondolataiból mindazt, ami a modern technológiai megoldásokhoz kapcsolódik, és elhatározza, hogy csak az ő juhait táplálja, akkor elfogadhatóak ezek az eszközök arra, hogy az evangéliumot elvigyék az egyházon kívülre. Nem rossz, ha mások is hallják, amit a pásztor a juhainak mond, és Isten ezeket a magánjellegű intéseket felhasználhatja és fel is használja arra, hogy hitetleneket a Krisztusba vetett hitre juttasson. Azonban félek attól, milyen hatással lehet egy lelkipásztor igehirdetésére annak tudata, hogy hányan hallhatják. Tapasztalatból ismerem ezt a nagyon is valós veszélyt. Egy lelkipásztor szólhat így a gyülekezetéhez: „Isten szeret titeket.” Azonban ezt nem mondhatja el a kívülállóknak. A lelkipásztor szólhat így a gyülekezetének: „Isten kegyelme van a szívetekben, Isten választott népe vagytok; most pedig engedelmeskedjetez neki, és tegyéte meg azt, amire felhatalmazott titeket.” Egy tágabb hallgatóságának viszont ezt sem mondhatja.

Amikor egy lelkipásztor ezekkel a szavakkal kezdi el az igehirdetést: „szerezzetek az Úr Jézus Krisztusban”, akkor maga Krisztus szól az Ő egyházához,

akiket szeretteinek nevez. Ezek a szavak nem egy tágabb, hitetlen hallgatósághoz szólnak, és nem azokhoz, akik elégedetten maradnak meg egy hamis egyházban, mivel sokan, akik nyugodtak egy ilyen helyen, ezt mondják maguknak (amint egyszer valaki nekem is mondta): „Amikor egy jó igehirdetést szeretnék hallani, akkor meghallgatom a ti egyházaitok egyik istentiszteletét.” Mindazonáltal a gyülekezetben elhangzó igehirdetés olyannyira bizonyágtétel, amennyire csak lehet. Sőt valójában ez a meghatározó bizonyágtétel. Az a meglátásom, hogy ha nem különböztetjük meg megfelelően az egyházban lévő és azon kívüli tanúságtételt, hanem elmoszuk a határvonalakat, az egyéb súlyos tévedésekhez fog vezetni.

Gyakran megtörténik, hogy egy helyi egyházat, amely a tanúságtételnek adja át magát, annyira leköt ez a bizonyágtétel, hogy elhanyagolja, vagy lebecsüli az igehirdetésnek a gyülekezet gyermekei felé történő tanúságtételét. Csak valami felhívított vasárnapi iskolát találhatunk itt, ahol a gyermekeknek egyszerű bibliai történeteket mesélnek, és vallásos színezőket adnak. Ám ezek a gyermekek – akik szintén az egyház tagjai – nem részesülnek abból az igehirdetésből, amelyet csak egy tisztségviselő adhat meg. Sőt ugyanez a gondolat – miszerint az igehirdetés túl nehéz vagy túl komoly a gyermekek számára – ahhoz vezet, hogy kiviszi a gyermekeket az istentiszteletről, amikor a lelkipásztor elkezdi a prédikációt.

Ha nincs meg a kellő megkülönböztetés, akkor az egyház érett fiataljainak a konfirmációja is felhígul. Amikor megjelennek az egyházi tisztségviselők előtt, hogy vallást tegyenek a hitükről, csak egyetlen kérdést tesznek fel nekik: „Őszintén és igazán szereted-e Jézust?” Ha a válaszuk igen, akkor elegendőnek ítélik őszinte hitvallásukat. Az egyház tisztségviselőinek azonban ennél többet kell tudniuk. Tudniuk kell, hogy ez a fiatal miért ebben az egyházban tesz hitvallást, és miért nem a másik sarkon álló pünkösdistá, vagy az utca túloldalán lévő arminianus egyházban. Azokban a református egyházakban, ahol komolyan veszik mindezeket, a fiatalok konfirmációja során elhangzó egyik kérdés ez: „Elismered-e,

hogyan az a tanítás, amelyet ebben a keresztyén egyházban hirdetünk, az üdvösség igaz és helyes tanítása?” Fontos, hogy erre a kérdésre is igen legyen a válasz.

Sok gyülekezetben van missziói bizottság. Nekik az a feladatuk, hogy a gyülekezetükben tanított igazságokat szélesebb körű hallgatóságához is eljuttassák. CD-ket és DVD-ket küldenek ki, traktátusokat készítenek és osztogatnak, nyilvános beszédeket és előadásokat szerveznek. Szolgálatuk azonban közvetlenül kapcsolódik a gyülekezetben elhangzó, szilárd igehirdetéshez, és függ attól. Az egyház hivatalos bizonyágtétele minden tanúságtételre nézve meghatározó. Ehhez még azt is hozzátehetjük, hogy ha egy egyház hűséges a gyülekezeten belüli bizonyágtételben, akkor a kifelé irányuló tanúskodásban is hűséges lesz.

I. rész – 4. fejezet

Személyes bizonyágtétel az Ige által

David J. Engelsma

Az Úr Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben! Mindig készek legyetek megfelelni mindenkinek, aki számot kér tőletek a bennetek levő reménységről, szelídséggel és félelemmel.

1Péter 3,15

Bevezetés

Ez a fejezet szerintem a könyv egyik legfontosabb gyakorlati témáját mutatja be. Be kell vallanom, hogy nekem személyesen ezt kell leginkább a szívemre vennem a bizonyágtételről szóló tanításból. Minden hívő feladata, hogy Jézus Krisztusról és a keresztyén, református hitről beszéljen másoknak. Ezt gyakran nem sikerül megtennünk, vagy vonakodunk megtenni, noha lenne rá lehetőségünk. De ami ennél is súlyosabb: közel sem vesszük olyan komolyan magát a feladatot, mint amennyire kellene.

A legelején meg kell semmisítenünk azt a kifogást, amellyel gyakran mentegetjük kudarcunkat: „Ez az egyház feladata.” E kifogás abból az elképzelésből fakad, miszerint csak az egyház vagy a lelkipásztor feladata Isten Igéjének hirdetése által tanúskodni, a többi egyháztagnak pedig csak az egyház hivatalos bizonyágtétele – az igehirdetés és egyéb eszközök – által tanúskodik.

Az egyház Jézus Krisztus hivatalos tanúja. Ezt a feladatot a gyülekezetben az igehirdető által, a gyülekezeten kívül pedig a misszionárius által végzi el. Ebben a hivatalos bizonyágtételben minden egyes tag részt vesz éppen azért, hogy ő is a test tagja, valamint imádkozik az igehirdetésért, és anyagi támogatását is adja hozzá.

Az egyház igehirdetésének bizonyágtételében való effajta részvétel azonban nem meríti ki az egyháztagnak feladatát. Az előbbieket mellett Isten minden egyháztagnak – férfiakra, nőkre és gyermekekre egyaránt – rábízta azt a feladatot, hogy másokkal való személyes beszélgetései során tegyen bizonyágot. Az 1Péter 3,15 nemcsak az egyház intézményét vagy a lelkipásztort szólítja meg, hanem a gyülekezet minden egyes tagját: „Mindig készek legyetek megfelelni mindenkinek, aki számot kér tőletek a bennetek levő reménységről, szelídséggel és félelemmel.”

Ehhez a személyes bizonyágtételhez szükséges egy igaz, intézményes egyház tagjának lenni. Az egyház tanítja és neveli a tagokat arra, hogy *készek* – és

képesek – legyenek tanúságot tenni, ha valaki számonkéri őket. Az intézményben Krisztus Lelke munkálkodik: alkalmassá teszi és felindítja a tagokat a bizonyágtételre.

Az 1 Thesszalónika 1,8 megmutatja, hogy a személyes bizonyágtétel mennyire függ a helyi gyülekezetben hirdetett evangéliumtól: „Mert nemcsak Macedóniában és Akhájában zendült ki töletek az Úr beszéde, hanem minden helyen is híre terjedt a ti Istenben vetett hiteteknek, annyira, hogy szükségtelen arról valamit szólnunk.” A gyülekezetben hirdetett evangélium a tagok által *visszhangzott* (a *kizendült* szó eredetije így is fordítható) a környező vidéken – mégpedig a tagok személyes bizonyágtétele által. A személyes tanúságtétel az Úr Igéje hirdetésének visszhangja.

A személyes bizonyágtétel nem igehirdetés, mindazonáltal annak értéke és ereje abban rejlik, hogy az evangélium hirdetésének visszhangja. Minden egyháztagnak – nők és férfiak egyaránt – személyes tanú, és annak is kell lennie. Az Ige által tanúskodik: hirdeti az Igét másoknak, amikor erre lehetősége nyílik. Az Ige által való bizonyágtételhez szükséges a kegyes keresztyén élet is, de ezt a könyv következő fejezete taglalja. A hívők nem misszionáriusok vagy evangélisták, azaz nem evangéliumi igehirdetők, de tanúk, és bizonyágtételük az igehirdetést visszhangozza.

A feladat

Azzal kezdem, hogy a Szentírás, a református hitvallások, a misszió jelentős gondolkodói, illetve Kálvin alapján megmutatom, hogy minden egyháztagnak feladata a tanúság. Erre azért van szükség, mert vonakodunk a személyes bizonyágtételtől, és azzal a téves gondolattal küzdhetünk, hogy a Biblia nem sokat mond Isten népének erről a személyes tanúságtételéről. Pedig a Szentírás sokszor tanít és int arra, hogy ez minden hívőnek feladata. Már idéztem az Újszövetség-

ből a jól ismert 1 Péter 3,15-öt: „Mindig készek legyetek megfelelni.” Ebből az igeversből az következik, hogy az egyház minden tagja választ fog adni, így tehát szavak által fog bizonytságot tenni mások felé.

Idéztük az 1 Thesszalonia 1,8-at is: a thesszaloniai egyház környékén élők felé a gyülekezet tagjai visszhangozzák Isten Igéjét, amelyet az apostolok hirdettek. Más újszövetségi szakaszok is tanítanak arról, hogy az egyház minden tagjának feladata a tanúskodás. Az Efézus 4,29 minden tagot megszólít: „Semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne származzék, hanem csak amely hasznos a szükséges építésre, hogy áldásos legyen a hallgatóknak!” A száj helyes bizonytságtétele másokat is épít a keresztyén hitben, és így Isten arra használja, hogy kegyelmet adjon a tanú hallgatóinak. Ez nem jelentéktelen buzdítás a bizonytságtételre, és nem csekély motiváció, hogy elkötelezzük magunkat a tanúskodásra.

A Kolossé 3,16-ot általában a gyülekezeti énekléssel kapcsolatban idézik, de ez az ige hely is buzdít a tanúskodásra: „A Krisztusnak beszéde lakozzék tibenetek gazdagon, minden bölcsességben, tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.” Ez a rész arra indít, hogy énekekkel tanúskodjunk az egyház többi tagjának. Innen az is kiderül, hogy – a népszerű elképzeléssel szemben – a bizonytságtétel nemcsak az egyházon kívülállók felé történhet. Miközben itt a hívők mindenféle közös énekléséről szól az Ige – beleértve a családban történő éneklést is –, az egyházban való éneklés is bizonyosan ide tartozik. A szentek a gyülekezeti éneklésben is – sőt főként itt – tanítják és intik egymást. Ez az igevers azt is hangsúlyozza, hogy Isten népének énekei az egyházban – és mindenhol – legyenek igazak. A tartalmuk Isten tiszta Igéje, *Krisztus beszéde* kell legyen.

Az amerikai Protestant Reformed Churches, az észak-írországi Covenant Protestant Reformed Church és az írországi Limerick Reformed Fellowship (a Brit-szigetek és a világ egyéb egyházaival együtt) ennek a buzdításnak engedve

gyülekezeti istentiszteleteiken csak a zsoltárokat éneklik. Többek között azért nem hajlandóak dicséreteket bevenni az istentiszteleti énekeik közé, mert akkor elkerülhetetlenül megjelenéne a téves gondolatokat tartalmazó (főként arminiánus) dicséretetek. Ekkor pedig a gyülekezet tagjai többé nem tanítanak és intenék, hanem inkább megrontanák és megcsálnák egymást.

A Kolossé 4,6 is felszólítja az egyház hívő tagjait a szavakkal való bizonyoságtételre: „A ti beszédetek mindenkor kellemetes legyen, sóval fűszerezett, hogy tudjátok, hogy mi módon kell néktek kinek-kinek megfelelnetek!” Ez a buzdítás rögtön egy figyelmeztetés után áll: „Bölcsen viseljétek magatokat a kívül valók irányában” (5. v.), ami világossá teszi, hogy a 6. vers az egyházon kívüliek felé történő tanúskodásról beszél. A buzdítás pedig az egyház minden tagjának szól.

A tanúságtétellel kapcsolatban különösen tanulságos és bátorító szakasz a János 1,41–42. Keresztelő János hirdette, hogy Jézus Isten Fia és Isten Báránya (29, 34. v.). Két férfi hallotta az igehirdető, János hivatalos bizonyoságtételét Jézusról, és tanítványként követte Jézust. Ekkor egyikük, akit Andrásnak hívtak, így szólt testvéréhez: „Megtaláltuk a Messiást!” (42. v.). Testvérét Jézushoz vezette. Ez a testvér Péter volt. Nekünk is így kell bizonyoságot tennünk: „Megtaláltam a Messiást az egyházban, a róla szóló igehirdetésben! Gyere velem Őhöz: jöjj, és halld meg az Ő szavát az egyházban, a róla szóló igehirdetésben.”

Református hitvallásaink

A református keresztyéneket hitvallásaik is kötelezik a bizonyoságtételre. A *Heidelbergi Káté* 32. kérdés-felelete megmutatja minden keresztyén feladatát, amikor a *keresztyén* nevet Jézus címevel, *Krisztussal* kapcsolja össze: „hit által Krisztusnak tagja és így az Ő felkenetésének részese vagyok avégre, hogy nevére én is vallást tegyek.” Ha valaki keresztyén, akkor részese Jézus Krisztus felkenetésének. Itt elsősorban az Ő prófétai tisztségéről van szó. Ez a prófétai tisztség – amelyben

minden hívő részéről – a Jézus Krisztusról való vallástételt, tehát a róla szóló szóbeli bizonyágtételt jelenti. Krisztus az egyetlen, igaz próféta, aki a világban Istenről és az igazságról tanúskodik. Ha egy ember hit által Krisztussal egy, akkor részéről az Ő bizonyágtételei tisztségében és megbízatásában. A bizonyágtétel tehát olyan fontos, sőt szükséges, hogy ha nem tudok vagy nem akarok tanúskodni, azzal lényegében azt mutatom meg, hogy nem vagyok keresztyén.

A *Heidelbergi Káté* 86. kérdés-felelete azt hangsúlyozza, hogy Krisztus népe a jó cselekedetek által bizonyágot tesz Őróla, de közben a református keresztyének elé tárja a tanúságtétel (akár jó cselekedeteink, akár beszédünk által történjék) egyik áldott gyümölcsét: „istenes életünkkel felebarátainkat is megnyerjük Krisztusnak.”

A minden hívőre bízott tanúságtétel hitvallásos alapjához néhány itt-ott előbukkanó, közvetlen utaláson kívül még több is hozzá tartozik. A keresztyén hit hitvallásokra épül: az *Apostoli Hitvallástól* kezdve egészen az *Egység Három Formulájáig* és a *Westminsteri Hitvallásokig*.¹ Igazság szerint minden keresztyén hitvallást tesz, mégpedig nemcsak az egyházban, hanem mindenhol, ahol csak lehetősége van rá. Tudja, mi a hit, és kész arra, hogy bátran elmondja másoknak is. A hit megvallása bizonyágtétel.

Szaktekintélyek a misszióról

A misszióval kapcsolatban minden elismert tudós és szaktekintély megegyezik abban, hogy az egyháztagok tanúságtétele alapvető fontosságú az evangélium terjedésére és az egyház növekedésére nézve. Két kiemelkedő személyt idézek közülük. (Ezek az idézetek nem jelentik azt, hogy a missziót – még kevésbé egész teológiájukat – illetően mindenben egyetértek velük.) Az első az amerikai szár-

---

¹A holland reformátusok és utódaik a *Heidelbergi Káté* mellett a *Belga Hitvallást* és a *Dordrechteri Kánonokat* tartják hivatalos hitvallásuknak. Ezt a három hitvallást angolul a *Three Forms of Unity* megnevezéssel foglalják össze. A fordító megjegyzése.

mazású presbiteriánus John L. Nevius, aki a 19. században Kínában, Japánban és Koreában volt misszionárius.

„Az Apostolok Cselekedeteiben feljegyzett események alapján az egyház korai történetéből az látható, hogy a keresztyénség leginkább az egyszerű egyháztagok önkéntes buzgósága által terjedt. Az apostolok munkája nagyrészt abból állt, hogy az így összegyűjtött keresztyén közösségeket megszervezzék és felügyeljék. Buzgóságuk olyan nagy volt, hogy az üldözés nem elnyomta, hanem megerősítette azt. Ha a hazai egyházban nincs meg az ilyesfajta buzgóság és erőfeszítés, az igen sajnálatos. Ez a hiányosság talán főként annak tulajdonítható, hogy Krisztus szolgálatát egyre inkább azokra szokás hagyni, akik ezért kapják a fizetésüket. Ahol egy ilyen elképzelés elterjed – akár otthon, akár a missziói területen –, ott hajlamos teljesen megbénítani az egyházat.”²

Később Nevius ezzel a megfigyeléssel egészítette ki a fentieket:

„A korai egyház tagjai mindnyájan bizonyágtévők voltak. Meg kell tanítanunk az egyháztagjainknak, hogy ők is ilyenek legyenek. Az efféle tevékenység nélkül – amelyre nagyon rászorulunk – nem sok okunk van arra, hogy Kínában az evangélium győzelmét várjuk.”³

A második idézet az angol származású Roland Allentől származik, aki Kína anglikán misszionáriusa volt 1895 és 1903 között. *The Spontaneous Expansion of the Church* (Az egyház spontán terjeszkedése) című könyvében ezt írta:

„A spontán terjeszkedés alatt tehát a következőt értem: ez az a növekedés, amely az egyház egyes tagjainak felszólítás nélküli, szervezet-

---

²John L. Nevius: *The Planting and Development of Missionary Churches* (Missziói egyházak plántálása és fejlődése). Hancock, New Hampshire, USA. Monadnock Press. 2003. 35.

³Uo. 71.

len tevékenységét követi. Ennek során elmagyarázzák másoknak az evangéliumot, amelyre ők maguk is rátaláltak.”⁴

Allen ezután figyelmeztet: „Az a keresztyénség, amely nem terjeszkedik, hervadásnak indul, vagy éppen elvész.”⁵

Mielőtt valaki azt gondolná, hogy a hívők személyes bizonyoságtételének hangsúlyozása nem református, hadd idézzem Kálvin Jánost. Könyvünk, valamint a könyv alapjául szolgáló csendeshét címe az Ézsaiás 43,10-ből származik („Ti vagytok az én tanúim”). Kálvin erről az igeszakaszról ezt írta: „Senki nem érdemli meg a keresztyén nevezetet, hacsak nem tesz bizonyoságot a hitéről, amikor van erre lehetőség, és amikor Isten erre eszközöket és lehetőséget ad.” Kálvin ragaszkodik ahhoz, hogy itt az egyház összes tagjáról van szó: „Isten Ézsaiás próféta által így szól általánosságban minden hívéről.”⁶

Miről tesz bizonyoságot az egyháztag?

Ahogy az előbbi idézetben Kálvin megmutatja, a hívő bizonyoságtételének tartalma *a hite*. Isten hívő gyermekének hite a Bibliában kijelentett keresztyén hit egésze kell legyen, és egy adott találkozásnak megfelelően kell elhangoznia. A bizonyoságtétel nem merül ki az istentiszteletre való meghívásban, vagy egy traktátus átadásában és az elolvasására való buzdításban. A hívőnek szabad és kell beszélnie az egy, igaz Istenről és az Ő dicsőségéről. Erre buzdít például az Ézsaiás 43,10-zel kezdődő szakasz, valamint az 1Thesszalónika 1,8–10.

A hívőnek szabad és kell beszélnie Jézus Krisztusról, aki keresztje által megvált a bűnből és a halálból, valamint feltámadása által Úr mindenek felett. A

---

⁴Roland Allen: *The Spontaneous Expansion of the Church* (Az egyház spontán terjeszkedése). Grand Rapids, Michigan, USA. Eerdmans. 1962. 7.

⁵Uo. 41.

⁶Kálvin János: *A Response to a Certain Dutchman* (1562) (Válasz egy bizonyos hollandnak). *Come Out From Among Them: 'Anti-Nicodemite' Writings of John Calvin*. Dallas, Texas, USA. Protestant Heritage Press. 2001. 304.

hívőnek szabad és kell beszélnie a páratlan keresztyén reménységéről, saját, személyes, drága reménységéről, amely a halál és a sír feletti győzelemre, valamint az örök életre vonatkozik. A hívőnek szabad és kell beszélnie arról, hogy Isten teremtése magyarázza a kezdeteket. A hívőnek szabad és kell beszélnie az igaz, kegyes magaviseletről, amely Isten parancsa.

Mindezekről tanúskodva a hívő cáfolhatja a hazugságokat, és ez szükséges is. Bizonyágtétele ezért vitaindító és ellentmondást kiváltó lehet, és legyen is az. Az Ézsaiás 43, és az 1Thesszalónika 1 egyaránt arra utalnak, hogy a szentek tanúágtétele ellentmond az uralkodó bálványimádásnak: „miként tértetek meg az Istenhez a bálványoktól, hogy az élő és igaz Istennek szolgáljatok” (1Thessz 1,9).

A hétköznapi élet bizonyágtétele

A hívők feladata, a bizonyágtétel, nem veszi ki őket megszokott életvitelükből és hétköznapi, földi hivatásukból. Ettől nem válik a hívő „teljes állású evangélistává” vagy „királyság-munkássá”. Nem tanúskodhat tekintet nélkül a megfelelő körülményekre. Isten nem arra hívta el, hogy folyamatosan bizonyágot tegyen munkahelyén a kollégáinak, amikor mindnyájuknak a munkára kell összpontosítaniuk. A feladat mindig ott van, de az idő és a körülmények nem mindig alkalmasak. Kálvin azt írta, hogy „amikor van erre lehetőség, és amikor Isten erre eszközöket és lehetőséget ad”. Az 1Péter 3,15 útmutatást ad a bizonyágtétel időzítésével és alkalmával kapcsolatban: az emberek számonkérnek minket a bennünk lévő reménységről. A bizonyágtétel útját mások nyitják meg. A házról házra való járás nem tiltott, de nincs is megparancsolva. A Szentírás gondolata az, hogy hétköznapi tevékenységeinket végezve, megszokott életünket élve tegyünk bizonyágot, és mindig legyünk készek a tanúágtételre.

Alkalmasság

A bizonyágtétel nehéz, megterhelő és sokszor veszélyes munkájára minden hívő alkalmas. Erre a munkára mindannyiuknak van indíttatása. Legfőbb prófétánk, Krisztus Jézus Lelke minden egyes hívőt alkalmassá tesz a tanúságtételre. Efelől bátorít minket a *Heidelbergi Káté* 32. kérdés-felelete: a hívő részese Krisztus felkenetésének. Jézus Krisztus Lelkétől felkenetve a hívő ismeri az igazságot, sőt a Lélek arra is felhatalmazza, hogy helyesen tanúskodjon az igazságról. Ez érinti és enyhíti a bizonyágtétellel kapcsolatos egyik félelmünket, miszerint nincs meg a képességünk arra, hogy tanúk legyünk. A hívő ember nem végzett teológiát, nem teológus. Bizonyos tantételek túl komolyak és nehezek ahhoz, hogy elmagyarázzuk azokat.

Azonban a hívők megkapták a Szentlelket. A Lélek pedig fel is indít minket: Isten szeretetére, Megváltónk és Urunk iránti buzgóságra, a minket magunkat is üdvözítő evangélium tiszteletére, illetve felebarátunk szeretetére, aki bűne vagy bálványimádása nyomorúságában áll előttünk. Nem maradhatunk némák; olyanok vagyunk, mint Pál Athénban: a mi lelkünk is háborog. Pál emiatt szállt vitába a zsinagógában, és mi is emiatt szólalunk meg (vö. Csel 17,16–17).

Bizonyágtételünk célpontjai

Az 1Péter 3,15 alapján az a feladatunk, hogy bizonyágot tegyünk „mindenkinek, a ki számot kér” tőlünk. Bizonyágtételünk célpontjai mindazok az emberek, akik felé Isten lehetőséget nyit arra, hogy Őrá beszéljünk, az Ő Krisztusáról és üdvözítő munkájáról. Hasznos, ha ezen a ponton teszünk néhány egyértelmű megállapítást.

Először is a bizonyágtételünk célpontjai az istentelen, antikrisztusi, keresztényeket üldöző emberek világához tartoznak. Feljűk kell tanúságot tennünk szorongattatásban és a bizonyágtételért való szenvedés fenyegetése alatt. A korai

újszövetségi egyház egy ilyen társadalom számára tanúskodott. Az első keresztyéneket rá akarták kényszeríteni Jézus Krisztus megtagadására és a császár úrnak vallására, de ők arról tanúskodtak ellenségeik felé, hogy „Jézus az Úr”.

Ez a bizonyágtétel egyáltalán nem egy kellemes vallásos tevékenység volt, mint amikor egy nyári estén valaki bekopogtat néhány külvárosi ajtón, ahol a legrosszabb esetben is csak becsapják az ajtót az orra előtt. Éppen ellenkezőleg: az első újszövetségi keresztyének a börtön, a kínzás és a halál fenyegetése alatt munkálkodtak. Érthető azoknak az egyháztagoknak a félelme – de fel nem menti őket –, akik a bizonyágtétel súlyos következményeivel szembesülve nem tanúskodtak arról, hogy Jézus az Úr. A Jelenések 21,8 *gyávái* – akiknek a tűzzel égő tó az osztályrésze – azok, akik a szenvedés valódi fenyegetése miatt nem tettek bizonyágot Jézus uralmáról.

Nincs messze ez a nap az úgynevezett *keresztyén Nyugat* nemzetei számára sem, beleértve az Egyesült Államokat is. Nemcsak a hatalom ágazataiban és a tömegmédiában, hanem a társadalom többségének istentelen gondolkodásában is látható az Istennel, az Ő Krisztusával és az igaz egyházzal való ellenségeskedés. Emiatt a közeljövőben valószínűsíthető, hogy ha valaki keresztyénként megvallja, hogy Jézus Krisztus az egyedüli Megváltó és Úr, az üdvösség egyetlen útja – ezzel elítélve különösen az iszlám vallást és annak Mohamedjét –, akkor megbírságot és börtönbe vetik. Mivel a Jézus uralmáról szóló tanúágtétel az emberek viselkedésére is kiterjed, ezért azt a meggyőződést, miszerint a szodomita és a lesbikus szex utálatos fajtalanság, és két férfi vagy két nő kapcsolata nem házasság és soha nem is lehet ez, hamarosan büntetni fogják. A korai keresztyének elítélték Róma csecsemőgyilkos gyakorlatát, amelynek során magukra hagyták az újszülötteket. Ugyanígy az egyház ma is gyilkosságként ítéli el a meg nem született, a majdnem megszületett, sőt az újszülött csecsemők lemeszárlását az Egyesült Államokban. Az istentelenek az ilyen kijelentést elfogadhatatlannak

fogják tartani. Ekkor a tanúságtétel vagy annak hiánya ismét élet-halál kérdés lesz.

Másodszor a bizonyágtételünk célpontjai hitetlen felebarátaink, rokonaink vagy más ismerőseink. Azokról az emberekről van szó, akikkel hétköznapi életünk és munkánk során kapcsolatba kerülünk. Lehet, hogy ők maguk adnak lehetőséget vagy alkalmat a komoly, pozitív bizonyágtételre. Gyakran megesik, hogy a mi furcsa viselkedésünkből fakad egy faggatózó kérdés vagy éppen egy nyílt kihívás: megszenteljük a nyugalom napját, távol tartjuk magunkat a szórakozás bizonyos fajtáitól, nem vállalunk közösséget az istentelenekkel, vagy éppen türelemmel felelünk az élet bajaira és a csalódásokra. Az is lehet, hogy a halálról, az élet értelméről vagy a teremtésben és a társadalomban előforduló katasztrófákról szóló beszélgetés nyitja meg a lehetőséget arra, hogy szóljunk a halálon túlmutató reménységünkről, az Istennek szentelt élet értelméről vagy a haragvó Isten bűnös világ feletti ítéletéről.

Harmadszor vannak olyan alkalmak, amikor a hamis vallások vagy tanítások képviselői felé kell tanúskodnunk. Ekkor bizonyágtételünk során vitázhatunk, sőt vitáznunk kell. Tankérdéseket illető vitába bocsátkozunk, hogy védelmezzük a Jézus Krisztusban való kegyelem evangéliumát, vagy egy bizonyos tanítást, amely ehhez az evangéliumhoz tartozik. A próféták, Jézus és az apostolok bizonyágtételük során gyakran vitatkoztak, mégpedig igen éles szavakkal.

Itt a bizonyágtétel kulcsfontosságú részeként az apologetika témájával találkozunk. Maga ez a szó azt jelenti: *hitvédelem*. Nem mentegetőzésről vagy bocsánatkérésről van szó; az apologetika a keresztyén vallás igazságainak erőteljes védelme főként akkor, ha ennek az igazságnak valamely oldalát megkérdőjelezzik, tagadják, vagy támadják. Az 1Péter 3,15-ben ezt a szót fordítja így a Károli: *megfelelni* („mindig készek legyetek *megfelelni*”). A szövegben ez a görög szó azt sugallja, hogy aki számonkéri tőlünk a bennünk lévő reménységet, akár barátságtalan

is lehet. A számonkérés formája bizony lehet, hogy a hitünk és reménységünk valamely részének támadása.

Az apologetika – vagyis a hitvédelem – mindig fontos volt az egyház történelmében. A régi egyházatyák egy csoportját *apologétáknak* nevezik, mert védelmezték a keresztyén hitet a zsidók és a tanult görög filozófusok támadásaival szemben. Luther *A szolgál akarat* című műve a szuverén kegyelem tanát védte a római katolikus humanista, Desiderius Erasmus támadásaival szemben. Kálvin *Institutioja* a református hit védelme volt a római katolikus egyház és Franciaország római katolikus világi kormányzatának támadásaival szemben. *A Dordrehti Kánonok*, azaz a „kálvinizmus 5 pontjának” védelme pedig a holland eretnek, Jakob Arminius tanítványainak támadásaival szemben íródott.

Az efféle apologetikus bizonyágtételt ma erősen helytelenítik. Manapság az egyházakban a tolerancia lelkülete uralkodik: mindenkinek a gondolkodását és az életmódját el kell fogadni. Ezt a lelkületet úgy hirdetik, mint olyan szeretetet, amely nem hajlandó elítélni senkinek a hitét. Ebből nyilvánvalóan következik, hogy ez nem Isten szeretete. Ebből a humanista szeretetből kiindulva a keresztyén teológusok és egyházak nem hajlandóak elítélni még a mormon vallás szektás teológiáját vagy az iszlám hamis vallását sem.

Azonban az apologetikus bizonyágtétel az egyház feladata, főként annak lelkipásztorai és teológusai által: „tusakodjatok a hitért, amely egyszer a szenteknek adatott” (Júd 3). Az egyház tagjai nem bírálhatják lelkipásztoraikat, ha azok ezt a feladatot végzik. A hitvédelem minden egyes keresztyén ember feladata, amikor az evolúcióelmélet pártolói kétségbe vonják a teremtést; amikor az univerzális engesztelés elméletének hirdetői megkérdőjelezik Krisztus engesztelő munkáját; vagy amikor a keresztyén házasság tanítását és gyakorlatát támadják azok, akik a minden ok nélkül történő válást és az újraraházasodást tanítják. „Min-

dig készek legyetek az *apológiára!*” A hit védelmének megtagadása nem szeretet, hanem a bizonyágtétel megtagadása.

A tanúságtételünk célpontjai továbbá a hívő testvéreink, az egyház többi tagja. Az ő esetükben a bizonyágtételünk vigasztal, bátorít, épít, tanít, vagy esetenként fedd. A Kolossé 3,16 szerint az éneklésünkkel is tanítjuk és intjük egymást. A Máté 18,15 és az utána következő versek azt parancsolják, hogy a vétkező testvért szembesítsük bűnével, és hívjuk bűnbánatra. A keresztyén egyházfegyelem a gyülekezetben a kölcsönös tanúskodással kezdődik. Az 1Thesszalónika 4,18 arra szólítja fel a hívőket, hogy vigasztalják egymást a testi feltámadás bizonyosságával, ha szeretteik meghalnak. Súlyos tévedés, ha nem teszünk bizonyágot egymásnak abból kifolyólag, hogy csak az egyházon kívül élő elveszettekre figyelünk!

Sőt saját családjunk is a tanúságtétel célpontja: bizonyágot tesz a férj a feleségnek, a feleség a férjnek, a szülők gyermekeiknek és unokáiknak, a testvérek egymásnak (főként az idősebbek a fiatalabbaknak). Az otthon kiterjesztéseként a keresztyén iskolák tanítói is bizonyágot tesznek a szövetség gyermekeinek. Ennek a bizonyágtételnek lelki hatása van. A hívőknek ismerniük kell ezt a hatást, hogy felbátorodjanak a tanúskodásra.

A hatások

A tanúságtétel következménye bizony lehet, hogy üldöztetés, így pedig szenvedés lesz: Krisztusért való szenvedés. Nem ápolgathatunk valótlan, bolond, optimista ábrándokat az egyháztagok bizonyágtételével kapcsolatban. Nem feltételezhetjük azt, hogy akiknek tanúskodtunk, mindannyian elfogadják bizonyágtételünket. Ezekben a napokban, nem sokkal Krisztus visszatérése előtt nem az lesz a tanúságunk hatása, hogy megtérők tömegei akarnak majd csatlakozni a gyülekezethez.

A vértanúság

A tanú szó görög eredetije a *mártír*. A Jelenések 11,3-ban, ahol a Lélek az utolsó napok igaz egyházát az *én két tanúbizonyosságom*ként mutatja be, a *tanúbizonyosság*nak fordított szó eredetijeként is ez szerepel. A mártír olyan egyháztag, aki önként leteszi az életét, hogy Jézus Krisztus tanúja lehessen. Ez lesz a helyzet a Jelenések 11. fejezetének két tanújánál is. A 7. vers jövendölése szerint amikor a tanúk „elvégezik az ő bizonyágtételüket, a [...] fenevad [...] legyózi őket, és megöli őket”.

Jó oka van annak, hogy a bibliai görög nyelv *mártírnak* nevezi a tanúkat. A hűséges bizonyágtétel általános, ha nem elkerülhetetlen következménye a mártírság vagy vértanúság. Fontos szem előtt tartanunk, hogy nemcsak úgy lehet valaki mártír, ha valóságosan, biológiailag meghal, és elveszíti a biológiai életét. Mártírság lehet az is, ha valakit gyűlölnék, megszégyenítenek, gúnyolnak, vagy kiközösítenek.

Az igazság tanúi ellen küzdők egyik kedvelt módszere a kiközösítés, amikor a tetteles üldözés épp nincs divatban. Szándékosan, kirívóan semmibe veszik az igaz egyházat és annak szószólóit, és úgyszólván a nemlétezés határára számúzik őket. Mindenki előtt értéktelennek állítják be, mint *a világ látványosságát, a világ szemetét és mindenek söpredékét* (1Kor 4,9, 13).

A tanúságtétel és a vértanúság kapcsolata abban is megmutatkozik, hogy a mártírság önmagában is erőteljes bizonyágtétel. A Jelenések 11 két tanújának bizonyágtétele nemcsak azt eredményezte, hogy megölték őket, és vértanúk lettek, hanem éppen a Krisztusért és az evangéliumért való önkéntes haláluk *által* tettek bizonyágot Jézus Krisztus uralmáról.

A tanúságtételről sok kiváló újszövetségi igehely tanít, amelyek világossá teszik, hogy a végkimenetel üldöztetés és szenvedés. Az 1Péter 3,15 közvetlen szöveggörnyezetében a tanúk szenvedése, azaz vértanúsága áll. A 14. vers így

hangzik: „De ha szenvedtek is az igazságért, boldogok vagytok, azoktól való félelemből pedig ne féljeteK, se zavarba ne essetek!” Hasonló hangot üt meg a 16. vers is: „Jó lelkiismeretetek lévén; hogy amiben rágalmaznak titeket, mint gonosztevőket, megszegyenüljenek, akik gyalázzák a ti Krisztusban való jó élteteket.”

Már láttuk, hogy az 1Thesszalónika 1,8 megdicséri a thesszalónikai keresztyéneket, mert személyes bizonyágtételük által *kizendült* közülük Isten Igéje. A következő fejezet viszont azt is bemutatja, mi volt tanúságtételük ára: „ugyanúgy szenvedtetek ti is a saját honfitársaitoktól, miként azok [ti. a júdeai egyház tagjai] is a zsidóktól” (2,14). És mit kellett szenvedniük a thesszalónikaiaknak a bizonyágtételük következményeként? Ellenkezést, üldöztetést és erőszakos halált (2,15). Jól ismerjük, mi volt István diakónus bizonyágtételének következménye a Cselekedetek 7-ben: halálra kövezték. A Cselekedetek 22,20-ban Pál úgy utal Istvánra, mint Isten *mártírjára*, azaz *tanújára*.

Mi volt Jézus számára saját bizonyágtételének következménye (a Jelenések 1,5 Jézust *hű tanúbizonyás*nak nevezi)? És mi a helyzet az apostolokkal, vagy az első keresztyéneKkel, akik a világ látványosságáivá lettek, akiket kegyetlenül megégettek, vagy az oroszlánok fogai és bikák szarvai közé vetettek? Mi történt Lutherrel, vagy épp Kálvinnal, akit Genflakosai azzal gyaláztak meg, hogy kutyájukat róla nevezték el? Mi a helyzet azokkal a hűséges lelkipásztorokkal, akiket az elmúlt idősZakban megfosztottak hivataluktól, kigúnyoltak, illetve kiközösítettek (például Hendrik de Cock, John Gresham Machen vagy Herman Hoeksema)?

Ma is ugyanez lesz a keresztyének bizonyágtételének következménye. A Sátán gyűlöli a tanúságtételünket. A bizonyágtételünk megkeményíti az istentelenek világát; haraggal fordulnak azok ellen, akik isteneiket elpusztítják, őket bálványimádással vádolják, és törvénytelen életüket elítélik.

Ezért van szükség bátorságra. Ehhez a bátorsághoz hozzá tartozik annak a bizonyossága, hogy tanúságtételünknek még a vértanúság is jó, értékes követ-

kezménye. A kimeneteltől függetlenül hirdettük „annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el” minket (1Pt 2,9). A szenvedésünk által Istent dicsőítjük, az igazságról vallást teszünk, a gonosz világra pedig Krisztus második eljöveteleével együtt az utolsó ítélet vár. Mi magunk ezzel szemben boldogok vagyunk: Krisztussal együtt „szenvedünk, hogy vele együtt is dicsőüljünk meg” (Rm 8,17).

Lelki jólét

Ám a szentek Krisztusról és az evangéliumról való bizonyágtételének egyetlen következménye nem a vértanúság. Bizonyágtételünknek van pozitív hatása is: azok lelki jóléte, akik felé tanúskodtunk; végső soron a Jézus Krisztushoz való megtérésük, és az, amit Roland Allen „az egyház spontán növekedésének” nevezett.

A hívő ember nem igehirdető, és Istennek tetszett, hogy a lelkipásztori tisztesség által hirdesse az evangéliumot, hogy ezáltal üdvözítse a bűnösöket, valamint összegyűjtse az egyházat. Ebből azonban nem következik, hogy Isten ne végezne pozitív, lelki munkát a hívők bizonyágtétele által. Ez lehet a benyomásunk, ha az igehirdetésről mint a kegyelem legfőbb eszközéről beszélünk. Lehet, hogy a hívő ember ezt gondolja: „Mi értelme az egésznek? Miért tanúskodjak az Igéről, amikor nem is vagyok igehirdető?” Ez a gondolkodásmód nem ragyogtatja fel a tanúságtételnek azt a nagyon fontos, pozitív hatását, amely megbátoríthatja a hívőt, tudniillik, hogy Isten őt is használja arra, hogy az embereket az egyházba hívja, ahol meghallhatják az igehirdetést, és ezáltal Isten hitre juttathatja és eggyé teheti őket Krisztussal, és kiáraszthatja rájuk a szabadítását.

Isten Igéjében, amelyet a hívő a bizonyágtétel közben hirdet, lelki erő van. Ezért a hűséges tanúságtételnek jó gyümölcse van azok közül némelyekben, akikhez eljutott: gondolkodásukban, akaratukban, érzéseikben és tetteikben.

Miközben az Ige csak visszhangzik a hívő ajkán (1Thessz 1,8) – *kizendült*, mint valami hangfalon át –, az mégis Isten Igéjének a visszhangja, és Isten szavának még visszhangként is van ereje arra, hogy megvilágosítson, meggyőzőn és magához vonzzon.

A Máté 18,15-ben Jézus nem vonakodik annak kijelentésétől, hogy ha az egyház egyik tagja elviszi az Igét egy másik tagnak, aki a bűnben él, annak hatalma van a bűnöst megtérésre indítani, és így egy keresztyén megnyeri a testvérét.

A szülők – noha nem igehirdetők – Krisztus eszközei a szövetség gyermekeinek üdvözítésében abban az értelemben, hogy amikor Isten Igéjével nevelnek, vigasztalnak, vagy feddenek, az gyermekeik lelki jólétét, növekedését, gyógyulását és állhatatosságát szolgálja.

Akiket Isten újjászült, azokban a keresztyének által hirdetett Ige meggyőzhet a bűnről, a vétokról, a szégyenről és az ítéletről, leleplezheti a tévtanításokat, figyelmeztethet a Jézus Krisztusban található nagy boldogságra és üdvösségre – ahogyan azt Krisztus egyháza tanítja –, és így közel vonhatja őket az egyház Krisztusról szóló igehirdetéséhez. Így pedig az emberek eljutnak az egyházban Jézus Krisztushoz és az Ő szabadításához.

Mit cselekedett a samaritánus asszony, akinek Jézus úgy tett bizonyosságot, hogy közben súlyosan megfeddte paráznaságáért? Visszatért a városába, és ezt mondta az embereknek: „Jertek, lássatok egy embert, aki megmonda nékem mindent, amit cselekedtem. Nem ez-é a Krisztus?” (Jn 4,29). Tanúságtételének hatása az volt, hogy „abból a városból pedig sokan hívének benne [azaz Jézusban] a samaritánusok közül annak az asszonynak beszédéért, aki bizonyosságot tett vala, hogy: Mindent megmondott nékem, amit cselekedtem” (39. v.).

Mit parancsolt Jézus a gadarai megszállottnak, miután megmentette őt a tisztátalan lélek uralma alól? „Eredj haza a tiédhez, és jelentsd meg nékik, mely nagy dolgot cselekedett veled az Úr, és mint könyörült rajtad” (Mk 5,19). A férfi meg-

tette, amit Jézus parancsolt. „El is méne, és kezdé hirdetni a Tízvárosban, mely nagy dolgot cselekedett vele Jézus”, aminek az lett a hatása, hogy „mindnyájan elcsodálkoznak” (20. v.).

Vajon Jézus kevesebbet tett értünk? Nem hiszem. Vajon más feladatot bíz ránk, mint a gadarai megszállottra? Nem gondolom. Ugyanolyan engedelmesek vagyunk, mint az a férfi volt? Mindannyian az Úr színe előtt kell választ adnunk erre a kérdésre.

I. rész – 5. fejezet

A kegyes élet személyes bizonyágtétele

Herman Hanko

Az Úr Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben! Mindig készek legyetek megfelelni mindenkinek, aki számot kér tőletek a bennetek levő reménységről, szelídséggel és félelemmel.

1Péter 3,15

Bevezetés

Amikor egyházi körökben a bizonyágtételről van szó, akkor szinte mindig azt hangsúlyozzák, hogy az egyes hívő emberek hogyan legyenek személyes tanúk. Hogyan kell a keresztyén embernek bizonyágot tennie? Mi legyen a módszere? Miként lehet a legjobban megközelíteni az embereket? Tanfolyamokat szerveznek, hogy megtanítsák az embereket a tanúságtételre. Lelkesítő találkozókát hívnak össze, hogy felbuzdítsák őket a bizonyágtételre. Beszélnek a motivációról, és meghatározzák a célokat.

Nem vitatkozhatunk, és nem is vitatkozunk azzal, hogy Isten népének minden egyes tagja feladatul kapta, hogy tanú legyen ebben a világban. Az egyéni bizonyágtétel hangsúlyozása azonban kétféleképpen válhat helytelenné. Az egyik hiba bizonyosan a tanúságtétel elválasztása Krisztus egyházának életétől és bizonyágtételétől. Eszerint az ember teljesen magára van hagyatva a tanúságtétel kérdésében, ez a feladata nem kapcsolódik az egyháztagságához, hanem független attól. A bizonyágtételről való közgondolkodás ma nem veszi figyelembe, hogy a valódi tanúságtétel lelki gyökerei és életének forrása abban az egyházban találhatóak, amelyben a bizonyágtétevő személy tag.

A tanúságtétel egyháztól való elszakítása szorosan összefügg annak céljával. Hány embernek tettél bizonyágot a mai napon? Teljesítetted-e az előírányt? Hány lelket nyertél meg Krisztusnak? Milyen sikerrel beszéltél másoknak Jézusról? A tanúságtétel motivációja gyakran a lélekmentés, de ez helytelen. Helytelen, mert egyetlen ember sem tud valaki mást megmenteni. Továbbá azért is helytelen, mert a bizonyágtételünk célja mindig az kell legyen, hogy egy embert Isten dicsőségére eljuttassunk az egyház közösségébe, ahol hallhatja a hirdetett evangéliumot.

1Péter 3,15

Amikor az egyéni tanúságtételről beszélünk, hasznos, ha egy olyan kulcsverssel kezdjük, amely helyes megvilágításba helyezi ezt a témát, és rámutat egy olyan útra, amelyet kevésbé szoktak kiemelni azok, akik nagy szerepet tulajdonítanak a bizonyágtételnek. Az 1Péter 3,15-re gondolok, ahol ez áll: „Az Úr Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben! Mindig készek legyetek megfelelni mindenkinek, aki számot kér tőletek a bennetek levő reménységről, szelídséggel és félelemmel.”

Ha meg szeretnénk érteni a szakasz teljes jelentőségét a tanúskodásunkra nézve, fontos, hogy foglalkozzunk a vers szövegkörnyezetével ebben az apostoli levélben. A levél legelső versében Péter kiemeli, hogy a kis-ázsiai szenteknek írja levelét. (Minden kis-ázsiai provinciát felsorol, kivéve azt, amelyben Tarsus városa állt.) Péter e provinciák szentjeinek életéből egészen pontosan arra mutat rá, hogy ők vándorok és jövevények ebben a világban. Természetesen a szó lelki értelmében vándorok és jövevények. Péter így magyarázza meg lelki vándorlétük kezdetét: „Akik ki vannak választva az Atya Isten eleve rendelése szerint a Lélek megszentelésében engedelmességre és Jézus Krisztus vérével való meghintésre” (1Pt 1,2).

Aki lelki szempontból csak jövevény ezen a földön, annak nem a jelenvaló világban, hanem valahol máshol van az otthona. Nem első születése révén került oda, hanem kiválasztása és megszenteltetése által vált otthonává a menny. Ez második születésének helye. Szinte minden tekintetben ebből a „másik világból” való. Atyja és bátyja, Jézus Krisztus a mennyben vannak. A családjából azok, akik már meghaltak, szintén a mennyben vannak. A menny az otthona, mert *Atyja házában sok lakóhely van* (Jn 14,2).

A jövevény életének alapelve is mennyei, mert Megváltója feltámadott élete is az. Ez az örök élet kezdete, mert a hívó soha nem fog meghalni. Az életének ereje

és hatása tehát összhangban áll a menny szentségével és igazságával. Megszentelt és tökéletes, noha ennek még csak a kezdete található meg benne. Élete Atyja szentségét tükrözi: Atyjára *hasonlít*, mert az Ő képét és hasonlatosságát hordozza.

Noha mindez igaz, Atyja mégis arra hívta el, hogy egy rövid ideig e világban éljen, ezért – lelki szempontból – idegen ezen a földön. Életmódja teljesen más, mint azoké, akik ebben a világban körülveszik őt. A világ gonosz, és annak élete alapjaiban különbözik a hívőétől. Igaz, hogy őbenne is megvan a romlott természet, amely éppolyan, mint a gonosz világ, mindazonáltal az ő életét már valódi otthonának erős és kegyelmes hatása irányítja.

A hívőnek a mennyország állampolgáraként és Isten családtagjaként kell élnie ebben a gonosz világban. Ez nagyon furcsa emberré teszi őt azok szemében, akikkel kapcsolatba kerül: olyasvalakivé, akit a világ nem tud megérteni. Teljesen elutasítja életmódjukat, és egy másik életmódhoz ragaszkodik, amely éppen az ellenkezője annak. Alapjában véve nem érdeklik azok a dolgok, amelyek bűnös módon vonzzák a gonoszokat.

A vándorlét következményei

A vándorlét első következménye, hogy az ilyen ember reménység által él. Péter első levelének kiemelkedő témája a reménység keresztyén erénye. Maga a levél Isten dicsőítésével kezdődik, aki *élő reménységre* szült minket újjá (1,3). A reménység témája olyannyira meghatározó ebben a levélben, hogy Pétert olykor *a reménység apostolának* hívják csakúgy, mint Jánost a *szeretetének*.

A reménység keresztyén erénye Péter levelében nem pusztán olyasmi, ami időről időre felbukkan a hívő életében. Ellenkezőleg, ez egy teljes életmód. Arról van szó, hogy a keresztyén ember reménysége minden evilági cselekedetét meghatározza. Reménységének tárgya a mennyben van, amely az ő valódi otthona. A hazaérkezés reménysége arra készíti a keresztyént, hogy ne úgy éljen ebben

a világban, ahogyan a gonoszok. Ő idegen ebben a világban, nincs itt maradandó helye. Lelki vándorúton jár, a hátán hordozza a sátrát. Hátizsákjában a lehető legkevesebb dolgot tartja, hogy semmi ne akadályozza a menny felé vezető vándorútján.

Életmódja olyannyira furcsa a világ emberei számára, hogy vizsgálódásaik, végül pedig kérdéseik tárgyává lesz. Igehelyünk mindezt feltételezi, hiszen a hitetlen ember kérdése alkalmat nyit a hívő markáns, éles bizonyágtételére. Ezt a gondolatot hangsúlyoznunk kell. Amikor a Szentírás egy ember személyes tanúságtételéről beszél, akkor jelzi, hogy a hitetlen ember kezdeményez. Úgy tűnik, a Biblia nem sürgeti a keresztyén embert arra, hogy bizonyágtételében erőszakos legyen.

Azt gondolom, ennek jó oka van. Isten tudja, kik az övéi – mi nem tudjuk. Miközben nincs semmi szükségszerűen bűnös abban, ha az embereket nyilvános helyeken megállítjuk, és kérdéseket teszünk fel nekik a Krisztussal való kapcsolatukról, úgy látszik, a bizonyágtételnek Isten főként nem ezt a módját használja. Miközben semmi rosszat nem találhatunk a szórólapok, rövid iratok, traktátusok osztogatásában, az az általános benyomásom, hogy mindez az ilyen módon tanúskodó ember számára egyfajta kötelezettséggé válik. Az efféle bizonyágtétel gyümölcsei pedig gyakran elég szűken teremnek.

Isten, aki tudja, kik az Ő választottai, és Krisztus, aki ismeri mindazokat, akikért a vérét ontotta, meg fogja menteni őket. Ha Isten ehhez valakinél a keresztyén bizonyágtétel eszközét használja, akkor gondoskodni fog arról, hogy az illetőt egy a maga életútját járó keresztyén ember szembesítse a Jézus Krisztusban való váltság evangéliumával. Péter igénkben azt hangsúlyozza, hogy a keresztyén ember élete erőteljes tanúságtétel, és ezt szóbeli bizonyágtétel követi.

A kegyes élet bizonyágtétele

A hívő ember elsődleges egyéni bizonyágtétele tehát a Krisztus parancsainak való engedelmes, kegyes élet e világban. De ennek van egy negatív oldala is. Ha valaki keresztyénnek mondja magát, ám életében nem hűséges Istenhez, akkor elveszti a tanúságtétel jogát, és ehelyett csak szégyent és gyalázatot hoz Krisztus ügyére.

A 2Sámuel 11–12-ben ennek egy példáját olvashatjuk. Ez a két bibliai fejezet leírja, hogyan vétkezett Dávid, amikor paráználkodott Bethsabéval, Uriás feleségével, majd pedig megölte Uriást. Amikor Isten elküldte Nátán prófétát Dávidhoz, hogy szörnyű vétkei miatt bűnbánatra juttassa, akkor Isten Igéje valóban meglágyította Dávid kemény szívét, és arra a szomorúságra indította, amelyet az 51. zsoltárban fogalmazott meg. Valóban bánkódott, és Isten gazdag kegyelméből Jézus Krisztusban bocsánatot nyert.

Mindazonáltal Nátánnak volt néhány kemény szava Dávidhoz: „Most azért ne távozzék el a fegyver soha házadból, mivel megutáltál engem, és a hitteus Uriás feleségét elvetted, hogy feleséged legyen. Ezt mondja az Úr: Ímé, én éppen a saját házadból bocsátok reád csapásokat, és feleségeidet szemed láttára veszem el, és adom más felebarátodnak, és hál a te feleségeiddel fényes nappal. Mert te titkon cselekedtél, de én az egész Izráel előtt és napvilágnál cselekszem azt. [...] Mindazáltal, mivel alkalmat adtál a gyalázásra az Úr ellenségeinek e dologban, a te fiad is, aki lett néked, bizonynyal meghal” (2Sám 12,10–12. 14).

Amikor Dávid bűnvallást tett, nyilvánvalóan bocsánatot nyert. Azonban nemcsak Isten ellen vétkezett, hanem ezzel Isten ellenségeinek is lehetőséget adott Krisztus ügyének gyalázására. Az ellenségek azt mondhatták, hogy Dávid állítólag Istent tiszteli, de most olyan bűnt követett el, amely párját ritkítja a pogányok vétkei között: istentisztelete semmit nem jelent. Ha valaki vallja, hogy szereti Istent, de vétkezik, akkor a gonoszok gúnyosan azt mondják, hogy

a keresztyének egész élete csupán színjáték, és minden tanításuk haszontalan. Ezért nem távozott el többé a fegyver Dávid házából. Ez az ítélet valóban be is teljesedett például Absolon és Adónia esetében. Sajnos Dávid uralkodásának hathatós volta véget ért Izráelben.

A lényeg, hogy ha Isten gyermeke bűnösen él, az káros a tanúságtétel szempontjából. Akiknek ugyanis bizonytságot tesz, azokat arra készíti, hogy gúnyolják Isten ügyét ahelyett, hogy meglátnák életében az üdvözítő kegyelem győzelmét. Az istenfélő élet kulcsfontosságú. Túl sokan vannak azok a bizonytságtévők, akik Istennek engedetlen módon élnek, és összességében túl sokszor buzdítják az embereket bizonytságtételre olyan egyházak, amelyek elnézik a bűnös életmódot.

Hogyan lehet valaki az erkölcstelenségbe, paráznságba és házasságtörésbe zuhant világban Isten eszköze arra, hogy Krisztushoz vezessen másokat, ha ő maga a válás és az újrarászódás által kigúnyolja Isten házassági intézményét? Az életével megtagadja a bizonytságtételét. Hogyan tanúskodhat egy sóvárgó, csak földi kincseket gyűjtő világban egy mohó ember, aki villákat épít, nagy gazdagságot gyűjt, és éjjel-nappal azért küzd, hogy még többet halmozzon fel e világ javaiból? Hogyan lehet az ő élete tanúság a reménységről, amely abból fakad, hogy csak idegen és vándor ezen a földön? Hogyan mutathatja meg valaki az üdvösség örömeit másoknak, amikor csak az ivásban, a tivornyázásban és a dőzsölésben leli meg élvezeteit? Csak kigúnyolja a keresztyén életet, gyalázatot hoz az egyházra és az Úr Jézus nevére, és megakadályozza saját tanúskodását.

Ennél még többet is kérdezhethetünk. Hogyan tanúskodhat Krisztus igazsága ügyében az, aki elégedetten marad egy olyan egyházban, ahol az evangéliumot megrövidítik, vagy éppen tagadják? Hogyan vezethet el az egyedül kegyelemből, egyedül hit által való üdvösség igazságának gyönyörűségére másokat egy olyan egyház, amely Isten egyetemes szeretetét és Krisztus mindenkire érvényes keresztyét hirdeti? Hogyan tehet bárki Isten eszközeként bizonytságot ebben

a világban a Szentírás világos, egyértelmű tanításairól, ha ő maga nem hűséges ezekhez az igazságokhoz?

Péter szívügye, hogy a keresztyén ember életét a reménysége vezérelje. Célja, hogy életünk minden területén keresztyén emberhez méltóan viseljük magunkat. Ezt részletesen ki is fejti. Az élet minden területén az a legfontosabb, hogy megálázzuk magunkat Krisztus akarata előtt úgy, hogy alávetjük magunkat azoknak, akiknek tekintélye van felettünk. Így szól a vándorok és a földi uralkodók vagy a munkaadók és az alkalmazottak közötti viszonyról. Megmutatja, mit jelent keresztyénnek lenni a házasságban és otthon. Meghatározza, mi a feladatunk az egyházban az egyházi tisztségviselők és a többi szent felé. Nem kíméli a szavakat, hogy megmutassa: a vándornak meg kell őriznie magát az őt körülvevő gonosz-ságoktól, amelyek a pokolból származnak. Mivel pedig az üldözött egyházaknak ír, különösen is hangsúlyozza, hogy a zarándokoknak Krisztus nyomdokaiba kell lépniük, amikor hitük miatt szenvednek. Semmi sem marad ki, mindez világosan szerepel Isten Igéjében, Péter 1. levelében. Így kérdéseket fognak feltenni életünkkel kapcsolatban, de csak ha a Szentírás parancsai szerint élünk.

A feltett kérdések

A körülöttünk élők sokféle kérdést tehetnek fel, változatos okokból. Némelyek egyszerűen arra lesznek kíváncsiak, hogy a vándor miért ellenzi az újraraházasodást bármilyen válást követően, ha egyszer a világ ezt az utat járja. Mások talán őszintén érdeklődnek, mert Isten már elkezdte a szívükben a kegyelem munkáját, és elégedetlenek azzal az egyházzal, amelynek a tagjai, vagy éppen az általuk megszokott életmóddal. Olyan is lehet, hogy valaki azért kéri számon a bennünk lévő reménységet, mert azon csodálkozik, mennyire különbözünk zarándokként attól a világtól, amelyben élünk.

A szakszervezetek és a munkahelyi elégedetlenség korában a *vándor* engedelmeskedik a főnökének még akkor is, ha az egy szívtelen ember, aki nem fizeti ki beosztottjának azt a fizetést, amelyből meg tudna élni. A hitetlen, akinek a pénz jelent mindent, nem érti meg az efféle viselkedést.

Az erkölcstelenség és a paráznság korában furcsa egy olyan embert látni, aki visszariad az erőszaktól, a szexuális bűnöktől, az internet és a filmek pornografikus tartalmától, és ezek helyett tisztaságról és szentségről beszél. Miért él így? A keresztyén embernek ezt a viselkedését a gonoszok nem tudják megérteni, és kíváncsivá lesznek.

Egy olyan korban, amikor a szexuális erkölcstelenséget támogató törvények rendszerszinten pusztítják a családi életet, miért ápolja egy vándor a béna, szellemileg sérült férjét pusztán szeretetből, amely arra készíti, hogy hűséges maradjon hozzá? Miért ellenzik ezek a vándorok az abortuszt? Miért szeretik a gyermekeket? Miért van nagy családjuk? Miért támogatják az állami iskolákat adójukból és a keresztyén iskolákat nehezen megkeresett pénzükből, ha egyébként is alacsony a fizetésük? Miért mennek el ezek az emberek egy forró vasárnap kétszer is a templomba ahelyett, hogy strandolnának vagy piknikeznének?

Miért szállnak szembe olyan makacsul a Szentírás normáitól való eltérésekkel, ha ma egy olyan egyházi környezetben élünk, ahol a tolerancia jelszavával közelítik meg mindenki hitét? És miért olyan boldogok, amikor kínozzák és gúnyolják őket? Miért imádkoznak üldözőikért? Miért örvendeznek, amikor méltónak találtnak a Krisztusért való szenvedésre?

Nem ok nélkül vezeti be Péter a zarándokoknak ezt a feladatát a következő szavakkal: „Az Úr Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben” (1Pt 3,15). Szenteljétek meg, azaz tegyétek szentté. Ha a szív szent, akkor az egész ember szent. A bizonyágtévő életben tehát kulcsfontosságú a szentség, méghozzá az egész életút szentsége.

A vándor válasza

Az életünk a legerőteljesebb tanúságtétel. A bizonyágtétel minden lehetőségét elveszi, ha bármilyen szempontból Isten akaratával ellentétben élünk. A hívő ember tanúságtétele azonban túlmutat a kegyes életen. Mindig készen kell állnia arra, hogy feleljen azoknak, akik a benne lakozó reménység okáról kérdezik. A kegyes életet mindig a szóbeli bizonyágtételnek kell követnie, és az is fogja követni.

A fenti igeversben a feleletnek fordított szó eredetijeként Péter azt használja, amelyből a mi hitvédelem (apológia) szavunk származik. Mindig készen kell állnunk apológiát adni azoknak, akik a bennünk lévő reménység okáról kérdeznek. Az apológia itt nem valami rossz beismerését jelenti, amire általában használni szokták. Itt azzal a jelentéssel szerepel, amely a teológiai egyik tudományterületén, az apologetikában is használatos. Az apologetika a hit védelme a tévedésekkel szemben.

Péter azt akarja, hogy készek legyünk megvédeni a reménységünket. Ez nemcsak annak elsorolása, hogy mit hiszünk, és mik a kegyes életünk elemei. A reménységünk logikus, igei alapú, érthető védelmére van szükség. A bizonyágtételünk Isten Igéjének igazságáról kell szóljon. Fel kell továbbá szólítanunk azt, akivel beszélünk, hogy bánja meg bűneit, és higgyen Krisztusban, mert a megátalkodottság a pokol ítéletéhez vezet, amely Isten tüzes haragjából fakad a hamisság cselekvőire nézve.

Az effajta apológia a szó legnemesebb értelmében való bizonyágtétel. Isten elénk hoz egy embert, akinek meg kell hallania az igazságról való tanúságtételt. Nem tanúskodhatunk kelleetlenül, valamiféle meghatározott cél nélkül. Csak életünk erőteljes bizonyágtételével tanúskodhatunk mint jövevények és idegenek, akik reménység által élnek. A hűséges „apológiánkat” pedig Isten felhasználja

az Ő szuverén céljaira. A védekezésünk megmutatja, hogy a mi utunk sokkal kívánatosabb, mint a test kívánságainak táplálása.

Bizonyágtételünk az egyház tagjaiként

Noha a 3. fejezetben már hangsúlyoztam az egyház hivatalos tanúságtételének jelentőségét, itt is szükséges néhány szót ejtenünk erről a keresztyén bizonyágtétel vonatkozásában.

Péter nyomatékosan beszél az egyházzal és arról, hogy annak milyen központi szerepe van a vándor életében. Így tesz, amikor inti a presbitereket az 5,1–4-ben, de ugyanerről az egyházzal beszél a 2,1–10-ben is. Az egyház központi helyen áll a zarándok életében. Ez az örökkévaló nyugodalmunk kezdete, amely a reménységünk tárgya. Emlékeztet minket arra, hová is tartunk, és miért csak jövevények vagyunk ezen a földön.

Az Úr napja pedig egy lelki oázis a mostani idők sivatagában. A világban nincs semmi lelki eledelünk, amellyel táplálhatnánk és fenntarthatnánk a lelkünket. Azért van szükségünk az Úr napjára, mert ez által nyerhetünk erőt a lelki vándorutunk nehézségeihez. Az egyházban táplálkozhatunk az élet kenyérével, amely a mi Urunk Jézus Krisztus. Az egyház oázisában nagyot kortyolhatunk az élet hűvös, üdítő vizéből, amely Krisztus Szentlelke. Egyedül Ő vezethet és vezérelhet minket a világ zűrzavarán át a magaslatokra és az örökkévaló dicsőségbe.

A lényegre térve Péter arra emlékeztet minket, hogy Krisztus új élete Isten Igéje által a miénk (1Pt 1,23–25). Elmondja, hogy Istennek ez az Igéje az egyházban hirdetett evangélium. Az egyház az Ige tiszta teje, amelyet mi az újszülött csecsemőt jellemző, szinte kétségbeesett vágyakozással kívánunk (2,1–3). Ezután rámutat, hogy az egyház szegletkövébe, Krisztusba vetett hit tesz minket Őreá épülő, élő kövekké. Így Isten templomává válunk, amelyben Ő maga lakozik szövetséges Urunkként (2,4–10).

A vándor életében az egyház központi jelentőségű, Isten Igéje pedig nélkülözhetetlen. A keresztyén bizonyágtétel ereje és hatékonysága az evangélium hirdetéséből fakad, amely az egyház egyetlen feladata. Az igaz egyház tagjaként a keresztyén ember képes a tanúságtételre, attól elszigetelődve viszont inkább megbénul, és tehetetlenné válik. Ugyanakkor a Krisztus egyházába való teljes belemerülése önmagában is bizonyágtétel egy olyan világ számára, amely megveti és minden módon megrontja az Úr napját, valamint gyűlöli az igazság hirdetését. Mivel olyannyira fontos számára az egyházhoz kötődő élet, tanúságtétele által másokat is az egyház közösségébe és a megfeszített Krisztusról szóló igehirdetés alá gyűjt.

A tanúságtétel: kétélű kard

Amikor Péter azt tárgyalja, hogy milyen jelentősége van az egyháznak a keresztyén tanú életében, megmutatja, hogy az egyház szegletköve, Krisztus egyszerre az egyház alapköve, illetve az engedetlenek és a hitetlenek számára a botránkozás köve (1Pt 2,4–8). Péter elmondja, hogy Isten Krisztust nemcsak az egyház szegletkövévé tette, hanem botránkozás kövévé is, ahogyan a Zsoltárok 118,22 prófétál róla. Az apostol leírja, hogy ezt Isten rendelte így.

Éppen ezért az evangélium kétélű kard, amely szuverén módon hívja a választottakat, és szuverén módon megkeményíti a gonoszok szívét. Mivel a keresztyén bizonyágtétel elválaszthatatlan az igehirdetéstől, az is kétélű kard. Akik hisznek, azokat megtérésre indítja, és elvezeti az egyházba, valamint annak igehirdetése alá, ugyanakkor az engedetleneket megkeményíti.

Fiatalkoromban a városi parkgondozó vállalatnál dolgoztam. Egy fiatal házember megfigyelte, hogy ebéd előtt imádkozom. Éppen egy közös projekten dolgoztunk, ezért volt alkalmunk beszélgetni a kérdéseiről. Érdeklődött, és sok mindenről tudakozódott. Egy-két nap után azonban ellenséggé vált, aki szün-

telenül gúnyolta a vallást, káromkodott, amikor étkezés előtt imádkoztam, és mindent elkövetett, hogy tönkretégye az életemet.

Nem szabad meglepődnünk, hogyha elutasítják a válaszunkat, és az evangélium nagyobb ellenségeivé válnak azok, akik felé tanúskodtunk, amikor a reménységünkről kérdezősködtek. Ez is Isten szándéka. Súlyos, megbocsáthatatlan hiba lenne, ha a bizonyágtételünk tartalmát felvizeznénk, hogy jobb fényben tűntessük fel, és vonzóbbá tegyük, hiszen ekkor már egyáltalán nem lenne bizonyágtétel. A tanúságtétel ereje nem bennünk rejlik, hanem Istenben, mégpedig a hirdetett Krisztus és a Szentlélek ellenállhatatlan munkája által. Csupán eszközök vagyunk Isten kezében.

Szelídséggel és félelemmel

Ezért teszi hozzá Péter ezt az alárendelt mondatot: Feleljetek mindazoknak, akik számonkérnek titeket a reménységeitekről, mégpedig „szelídséggel és félelemmel” (1Pt 3,15). Ennek a negatív része azt jelenti, hogy nem úgy tanúskodunk, mintha meg akarnánk győzni valakit a Krisztusba vetett hitről. Nem is az a célunk, hogy olyan fényben tűnjünk fel, mintha jobbak lennénk azoknál, akik számára bizonyágot teszünk.

A pozitív része pedig annyit tesz: mély bizonyossággal tudjuk, hogy egyedül kegyelemből üdvözlünk. Mi is ugyanolyan rosszak és bűnösök vagyunk, mint bárki a világon. Nem mi választottuk Krisztust, nem mi jelentkeztünk önkéntesen az Ő követésére. A világ kezdete előtt meghozott örök, isteni kiválasztás határozata miatt vétettünk ki a világból. Az értünk meghalt Krisztus vére váltott meg minket a Golgotán. Hathatós, ellenállhatatlan hívással, kegyelmesen hívott elő minket a sötétségből Isten világosságára. Szeretnénk, ha hozzánk hasonlóan mások is üdvözlőnének. Ezért vagyunk készek arra, hogy engedelmes életet éljünk, és Isten csodálatos kegyelméről másoknak bizonyágot tegyünk.

A félelem nem rettegés, hanem tisztelet. Tisztelettel csodáljuk, hogy Isten puszta kegyelemből hozzánk hasonló bűnösöket üdvözít. Ebből a félelemből valamit meg kell mutatnunk azoknak is, akiknek bizonyosságot teszünk. Nem dicsekszünk keresztyén életünkkel: Istentől van az. Nem azért sürgetünk másokat, hogy hozzánk hasonlóan cselekedjenek, mert gyarapítani akarjuk az általunk megtérített lelkek számát. Nem kérünk, nem várunk semmilyen elismerést: minden kegyelemből van. Egyszerűen túlrad rajtunk Isten nagy irgalmassága és szeretete, mivel kegyelemből nyertünk üdvösséget. A célunk az egyház üdvössége. Mivel nem tudjuk, kik tartoznak az egyházhoz, és kik nem, arra vágyakozunk, hogy akik felé tanúskodtunk, részesülhessenek abban az örömben és békességben, amely a mi drága kincsünk.

Istené minden dicsőség a megváltásunkat illetően, azok megváltásában, akiknek bizonyosságot teszünk, valamint a nekünk adatott kegyelmes kiváltságban, hogy vándorként és idegenként élhetünk ezen a földön. Ennek köszönhetően mások látják jó cselekedeteinket, és dicsőítik a mi mennyei Atyánkat (Mt 5,16). Így leszünk a világ világossága: egyedül kegyelemből, hit által.

I. rész – 6. fejezet

A keresztyén bizonyágtétel módja

David J. Engelsma

Mert én, noha mindenkivel szemben szabad vagyok, magamat mindenkinek szolgájává tettem, hogy a többséget megnyerjem. És a zsidóknak zsidóvá lettem, hogy zsidókat nyerjek meg; a törvény alatt valóknak törvény alatt valóvá, hogy a törvény alatt valókat megnyerjem; a törvény nélkül valóknak törvénytől valóvá, [...] hogy törvény nélkül valókat nyerjek meg. Az erőtleneknek erőtelenné lettem, hogy az erőtlenekeket megnyerjem. Mindeneknek mindenné lettem, hogy minden módon megtartsak némelyeket.

1Korinthus 9,19–22

Bevezetés

Ebben a fejezetben a bizonyágtétel módját vizsgáljuk, hogy miként mondjuk el az igazságot másoknak. A keresztyén tanúskodásnak ezt az oldalát sok félreértés terheli, amelyek hátráltatják a bizonyágtételt. Gyakori tévedés, hogy a tanúskodás módja lényegtelen: sem az igehirdetőnek, sem az egyháztagnak nem kell azzal foglalkozniuk. Csak az számít, hogy az igazságot hirdessük. Egyedül az a fontos, *amit* mondunk, az nem, hogy *miként*.

A Szentírás azonban nemcsak a bizonyágtétel tartalmát, hanem annak módját is fontosnak tartja. Ezt gyakran éppen a tanúágtételre felszólító szakaszokban láthatjuk. Igaz ez a bizonyágtételről szóló közismert újszövetségi szakaszra, az 1 Péter 3,15-re is: „Mindig készek legyetek megfelelni [...] szelídséggel és félelemmel.” *Szelídséggel és félelemmel*: ez a bizonyágtételünk módját mutatja meg. Ezeket ugyanúgy megparancsolja az apostol, mint azt, hogy legyünk készek helyes választ adni a minket kérdezőknek.

Tanúágtételünk módjával kapcsolatban azonban létezik egy másik súlyos tévedés is. Az egyházakban általában azt feltételezik, hogy a szelídség és félelem jól ismert péteri követelménye megtiltja a keresztyéneknek – még a keresztyén lelkipásztoroknak és teológusoknak is –, hogy bármiféle komolyabb vitába bocsátkozzanak az eretnekekkel. E félreértés áldozatai úgy gondolják, hogy a hit védelmében soha nem használhatunk keményebb szavakat. Nem ítélnhetjük el súlyosan a hamis tanításokat és annak tanítóit. Az ilyen egyháztagnak a hit efféle védelmét úgy bélyegzik meg, mint az apostol szelídségre felszólító parancsával szemben elkövetett szeretetlen, kemény, modortalan és gögös bűnt. Ha az igehirdetésben vagy írásban ilyen módon védik a hitet az eretnekek és az eretnekségek ellen, akkor ezek az egyháztagnak éles kritikával szeretetlennek, akaratosnak, ha nem szívtelennek nevezik az igehirdetőt vagy az íróat.

Ez a téves gondolkodás nem veszi figyelembe, hogy amit a tanúságtétel helyes módjáról gondol, annak a Szentírás számtalan kijelentése – a próféták, az apostolok és Jézus bizonyágtétele is – ellentmond. Ugyanaz az apostol, Péter, aki a keresztyén tanúságtétel kapcsán szelídségre és félelemre int, a második levelében így szól némely hamis tanítókról, akik az egyházban zavart keltettek: „tiköztetek is lesznek hamis tanítók, akik veszedelmes eretnekségeket fognak becsempészni, és az Urat, aki megváltotta őket, megtagadván, [...] kiknek kárhoztatásuk régtől fogva nem szünetel, és romlásuk nem szunnyad” (2Pt 2,1.3). A továbbiakban az apostol a hamis tanítókról úgy ír, mint akik *oktalan természeti állatok* (12. v.), a *saját okádásukra visszatérő ebek* és a *sár fertőjébe visszatérő disznók* (22. v.). Pétert sokan szeretetlenséggel és keménységgel vádolnák, mintha rossz módszerrel tanúskodna. Nyilvánvaló azonban, hogy az ilyen bizonyágtétel a hamis tanítókkal szemben nem összeférhetetlen az apostol 1Péter 3,15-ben olvasható, szelídségre és félelemre buzdító szavaival.

Ebben a fejezetben az 1Péter 3,15 és a Szentírás egyéb helyei alapján megmutatom és megfontolásra ajánlom a bizonyágtétel helyes módját. Tévedés, ha a tanúságtétel helyes módjának (*mikéntjének*) jelentőségét nem vesszük figyelembe, vagy elhanyagoljuk. A rossz módszer gyakran hátráltatja, vagy éppen meg is rontja az igazságról szóló tanúságunkat.

De legalább ilyen súlyos az a félreértés, amely ellenzi, sőt elítéli a kemény nyelvezetet használó és súlyos ítéletet hirdető apológiát. Ez a hozzáállás az egyházban voltaképpen a hazugságot védelmezi, azt mozdítja előre. Viselkedésével pedig szemet huny Jézus Krisztus igazságának elvesztése felett, így végül nem marad semmi, amiről a tagok bizonyágot tehetnének. Nehogy eluralkodjék ez a tévedés a Brit Református Közösségben vagy a Protestáns Református Egyházak között, mint ahogyan sok egyházban és evangéliumi szervezetben már széles körben elterjedt. Ezért elkezdem kifejteni ezt a téves gondolkozást.

Félreértés

A bizonyágtétel módjával kapcsolatos tévedés lényegében a következő: a szélységgel és félelemmel való tanúskodás bibliai követelménye megtiltja minden egyháztagnak a lelkipásztorokat és a teológusokat is beleértve, hogy kemény, szigorú, megalkuvás nélküli szavakkal elítéljék a tévtanításokat és a hamis tanítókat. Mivel az igazságot *szeretettel* kell hirdetni (Ef 4,15), soha nem mondhatjuk az igazságot úgy, hogy gyűlöljük a hamis tanítást, gyalázza az bármennyire Istent; vagy a hamis tanítókat, pusztítsák bármennyire is az evangéliumot. Ha egy lelkipásztor a bizonyágtételében ilyen ítéletet hirdet, akkor nincs meg benne az igazi keresztyén lelkület. A keresztyén és református hit kiemelkedő védelmezői azok, akik mindig kizárólag kellemesen, pozitívan tanúskodnak.

Ez a félreértés megmutatkozik a bizonyágtétel egyes formáiban. Az egyik ilyen megnyilvánulás, ha a Szentírás egyes igazságait tárgyalva nem említünk meg egy azzal kapcsolatos népszerű tévtanítást, és nem határolódunk el attól. Ez volt a helyzet John Stott-tal, a közismert, népszerű evangélikál igehirdetővel, amikor néhány évvel ezelőtt kiadta a Krisztus keresztjéről szóló könyvét. Stott nagyon sok jót írt a keresztről. Azonban vaskos könyvében még csak nem is említette az általános engesztelés tévtanítását, még kevésbé utal a korlátozott és az általános engesztelés közti alapvető vitára, és nem ítéli el határozottan az általános engesztelést tanítását, ahogyan például a *Dordrecht* Kánonok 2. fejezete teszi.¹

---

¹ John R. W. Stott: *The Cross of Christ* (Krisztus keresztje). Inter-Varsity Press. Downers Grove, Illinois, USA. 1986. Amikor Stott a keresztről ír, egy ponton jelzi, hogy nyitott arra a tanításra, miszerint Krisztus halála nem viszi véghez mindazt, amit Isten szeretett volna elérni, azaz mindazok üdvösségét, akiket Isten az Ő szeretetében a Fiának adott. Isten hiteles szeretetét az emberek iránt, amikor Fiát kereszthalálra adta, „a bizonyosság nélküli kockázatvállalás jellemzi annak eredményességével kapcsolatban”. A kereszten „Isten szeretete »bizonytalan erőfeszítésben merül ki, amely mindig a kudarc szélén egyensúlyoz«. [...] Azzal, hogy Fiát a bűnösökért való halálra adta, Isten kiszolgáltatta magát annak a lehetőségnek, hogy a bűnösök megvetik, és elfordulnak tőle” (215–216. o.). Stott itt egy másik szerző gondolataira válaszol, részben idézi is őt,

Ha valaki megkérdezte volna Stott-tól e kirívó hiány okát, biztos vagyok benne, hogy válasza szerint ez a szelídséggel és szeretettel való tanúságtételhez tartozó szándékos stratégia lett volna. Stott és a hozzá hasonlóan gondolkodó emberek számára a szelídséggel és szeretettel való bizonyágtétel megköveteli a vitatkozás kerülését, főleg az olyan éles vitákét, amelyek kemény szavakkal ítélik el a tévedéseket.

Jelenlévők megbízható beszámolóí alapján ugyanez történt egy nyugat-michigani konferencián, amelyen konzervatív presbiteriánus és református lelképásztorok, teológusok és más egyháztagnak vettek részt. A konferencia témája a kegyelem evangéliuma volt. Sok előadó beszélt a keresztről, de senki nem érintette a keresz és az engesztelés hatáskörének égető, vitatott és alapvető kérdését. Mindenki óvatosan csak arról beszélt, hogy Krisztus irgalmas halála az elveszett bűnösökre vonatkozik. A konferencia során azonban nyitott kérdés maradt, hogy ebbe a csoportba kivétel nélkül minden ember beletartozik-e, vagy csupán a választottak.

A magyarázat az, hogy ezek az előadók – akiket a szervezők gondosan megválogattak – mindannyian elszántan követik és szorgalmas gyakorolják azt a téves gondolatot, miszerint a bizonyágtétel keresztyén módja csak szeretetteljesen pozitív lehet. A kemény, ítélethirdető vitát pedig kerülnek, mint valami járványt. Még a kiállításuk is megmutatja, hogyan gondolkoznak a tanúságtételről: egyik túltesz a másikon boldog, széles mosolyával. Ezek a negédes, mindig pozitív hozzáállású tanúk átkozottnak tekintik Gomarust,² Kálvin vagy Luther haragos

---

de egyetértően. (Canon William Vanstone: *Love's Endeavor, Love's Expense* [A szeretet buzgósága, a szeretet költsége] című könyvről van szó. A fordító megjegyzése.) Ha valaki nem védelmez határozottan egy tanítást az ellenség támadásaitól, akkor elkerülhetetlenül oda jut, hogy a hamis tanítást védi az igazsággal szemben.

²Franciscus Gomarus (1563–1641) holland származású, szigorú kálvinista teológus volt, Jacobus Arminius ellenfele, aki nagy szerepet játszott az 1618–1619-es dordrechti zsinaton és a *Dordrechti Kánonok* megfogalmazásában. A fordító megjegyzése.

tekintetét, akik pedig Istennek és az Ő igazságának páratlan tanúi voltak, és olyan tévedéseket romboltak le, amelyek megrabolták az Urat dicsőségétől.

A bizonyágtétel efféle tévesen szelíd, szeretetteljes módjához szorosan kötődik az a meggyőződés is, miszerint a tanú senkit nem botránkoztat meg. Ezzel szemben áll a Máté 15,12–14. Ez a fajta tévedés gyakran megfontolatlan ökumenikus kapcsolatokhoz vezet. Az említett nyugat-michigani konferencián részt vett presbiteriánus és református vezetők mindannyian buzgólkodnak az evangélikák egyesítésén. Azonban sok úgynevezett evangélikál az egyetemes engesztelést tanítja. Sőt vannak olyan állítólagosan konzervatív presbiteriánus és református egyházak, amelyek az univerzalizmus egy formáját hirdetik. Így tehát egy olyan konferencián, amelyen ezek az egyházak és teológusok vesznek részt, a megosztó témákkal kapcsolatban csendben kell maradni tekintet nélkül arra, mennyire fontos egy ilyen kérdés. Kétségkívül ugyanez az ökumenikus gondolkozás indította Stottot arra, hogy a Krisztus keresztjét állítása szerint mindenre kiterjedően tárgyaló könyvéből kihagyja ezt a kérdést: kiért is halt meg Krisztus.

Akik rosszallják a vitákat, és elutasítják a hamis tanítások feletti éles, kemény ítéletet, úgy gondolják, hogy mindenkit meg kell nyernünk, az ítélet viszont elkergeti az embereket. A keresztyén bizonyágtétel módjának ez a nézete tévedés. Nyilvánvalóan és kétségtelenül tévedés, mivel ellentmond a Szentírásnak és a keresztyén hitvallásoknak.

A Szentírás fényében

A Szentírás kijelenti, hogy az igazság nagyszerű bibliai tanúi mindannyian vitába szálltak a hamis tanításokkal és az istentelen viselkedéssel. Ezek kemény viták voltak, amelyek során éles szavakkal ítélték el a tévtanításokat, a romlott életmódot, valamint az ezeket valló és követő embereket. Ez igaz volt a prófétákra is. Az

egyik kiemelkedő példa az 1 Királyok 18 beszámolója Illésről, aki szembeszállt a Baál-prófétákkal. Illés gúnyolódott az igaz Isten és népe ellenségein. „Elkezdte őket gúnyolni Illés, azt mondván: Kiáltsatok hangosabban, hiszen isten! Talán elmélkedik, vagy félrement, vagy úton van, vagy talán aluszik, és felserken” (27. v.).

A próféták nemcsak a hamis tanítók, hanem az emberek súlyos ítéletéről is bizonyosságot tettek, mégpedig Isten kifejezett parancsára. A kemény szavak forrása és valódi hirdetője maga Jehova Isten volt. Ő bízta rá Ámósra, hogy Izráel előkelő asszonyait Básán ünőinek (azaz teheneinek) nevezze, és Izráelnek ezt hirdesse: *gyűlölöm, megvetem istentiszteleteteket* (4,1; 5,21).

Ugyanez áll az apostolok üzenetére vagy bizonyágtételére. Már idéztem Péter apostolnak a tévtanítókkal szemben hirdetett maró szavait (2Péter 2). Pál a Galatákhöz írt levelében nyers szavakkal kárhoztatja azokat, akik azt hirdették, hogy az ember a saját cselekedeteiből igazul meg. A mai Federal Vision tévtanítói-ra³ ugyanezek a szavak érvényesek, és azokat ki is kell mondanunk: „legyen átok” (Gal 1,8), illetve „bárcsak ki is metszetrék magukat, akik titeket bujtogatnak” (Gal 5,12), amivel valószínűleg azokra utal, akik sürgetik a körülmetélkedést, hogy azzal járuljanak hozzá a megigazuláshoz.

Csak nehezen képzelhetünk szelíd mosolyt Jakab arcára, amikor így ír azokról, akik a világgal barátkoztak: „parázna férfiak és asszonyok” (4,4). Ugyanez mondható el az általános kegyelem mai tanításáról, amely arra ösztönzi a református egyháztagokat, hogy a világgal cimboráljanak.

---

³A Federal Vision (szövetségi látás) tanítása szerint Isten szövetsége feltételes, és az ember szövetségi hűségén múlik. (A fordító megjegyzése.) Az észak-amerikai református egyházakban elterjedt tévtanítást, valamint a református hitre vonatkozó fenyegetéseit részletesen bemutatja David J. Engelsma: *Federal Vision: Heresy at the Root* (Szövetségi látás: tévtanítás az alapoknál, Jenison, Michigan, USA. Reformed Free Publishing Association. 2012) című könyve.

A mi Urunk Jézus, akit a Jelenések 1,5 *hű tanúbizonyságnak* nevez, éles szavakkal ítélte el az akkori izráeli tévtanítókat. A Máté 23 egyetlen hosszú, heves *jaj* a Mózes székében ülő írástudók és farizeusok ellen, amely így nevezi őket: képmutatók, vak vezérek, vak farizeusok, meszelt sírok, kígyók, viperák fajzatai.

A tanúságtétel módját illető tévedés, amely megtiltja a kemény, ítéletes szavakat, súlyos tévedés. A prófétákat, az apostolokat és magát a mi Urunkat is kárhoztatja. Istent bírálja, aki a próféták, az apostolok és az Ő Krisztusa szájába adta ezeket az éles, ítéletes szavakat, és megparancsolta nekik azok hirdetését. Ez a tévedés a Biblia sok szakaszát elveszi az egyháztól. A lelkipásztor nem hirdetheti ezeket a negatív kicsengésű, ítéletes bizonyágtételeket tartalmazó részeket. Az egyház tagjai pedig nem hozhatják fel a mai köntösbe bújtatott tévtanításokkal szemben az ezeket elítélő szakaszokat.

A hitvallások fényében

Ugyanez az erős, kemény, ítéletes bizonyágtétel található meg a hitvallásainkban is. Ez fontos, mert a hitvallások a nép szavai a néphez, tudniillik a református keresztyénekhez, miközben némelyek (tévesen) azt mondhatnák az idézett bibliai szakaszokról, hogy azok kizárólag lelkipásztorokra és teológusokra vonatkoznak.

Két olyan részt választottam a református hitvallásokból, ahol erőteljes, ítéletes bizonyágtételt láthatunk. Az első a *Heidelbergi Káté* 80. kérdés-felelete, amely a római katolikus istentisztelet és egyház középpontját, a misét úgy ítéli el, mint ami „megtagadása Jézus Krisztus egyetlenegy áldozatának és szenvedésének, és kárhozatos bálványimádás” (vö. *Westminsteri Hitvallás* 29,2 és 6). Ez minden református keresztyén bizonyágtétele a római katolikusok felé. Minden református keresztyéntől elvárható ez a bizonyágtétel még akkor is, ha letörli az arcokról a nyájas mosolygást.

A református hitvallásokban megtalálható éles, ítéletes tanúságtételre egy másik példa, ahogyan a *Dordrehti Kánonok* elítéli az arminiánus teológiát, igehirdetést és hitet: az arminiánus teológiával, igehirdetéssel és hittel „újra felhozzák a pokolból a pelagiánus tévelygést” (2. fejezet, 3. elutasítás). Így ítéli el ez a hitvallás főként az egyetemes engesztelés arminiánus tanítását, amellyel a mai presbiteriánus, református és más állítólagosan konzervatív kálvinisták olyan nehezen fordulnak szembe. A *Dordrehti Kánonok*ban olvasható ítélet azonban az arminiánus teológia egész rendszerére vonatkozik. Ide tartozik a feltételes kiválasztás, Isten egyetemes szeretete, valamint ebből fakadóan az üdvösség jó szándékú felajánlása mindazoknak, akik csak hallják az evangéliumot. Vonatkozik ez az ítélet arra a tanításra, miszerint az üdvösség azon múlik, hogy az ember elfogadja-e Isten kegyelmes ajánlatát, vagy a megkeresztelt gyermekek teljesítenek-e bizonyos feltételeket. Szintén megemlíthetjük azt a tévtanítást is, miszerint akik egyszer üdvözültek – akár a szövetség körében, akár a missziói területen –, azok elszakadhatnak Krisztustól, elveszíthetik az üdvösségüket, és örökre elveszhetnek.

A hitvallás állításaként a református keresztyének számára ez az ítélet sem választható, hanem kötelező. A református tanúságtétel lényeges részét képezi, amikor azokkal állunk szemben, akik az arminianizmus hamis evangéliumát támogatják és népszerűsítik.

A *Dordrehti Kánonok* szerkezete maga is leleplezi azon református egyházak és lelkipásztorok tévedését, akik a bizonyágtételt az igazság pozitív hirdetésére szűkítik le, miközben gyanakvóan tekintenek a hamis tanításokról mondott negatív ítéletekre. A Kánonokban olvasunk a *tévelygések elutasításairól*. E szakaszokat a szuverén kegyelemből való üdvösség igaz voltáról szóló állítások után találhatjuk. Most nem kezdem el idézni, milyen elhatárolódások találhatók Luther

Márton és Kálvin János bizonyágtételeiben. Akit érdekel, elolvashatja, hogyan dorgálják meg napjaik hamis tanítóit és tévtanításaikat.

A félreértés bűne

A tévedés abból fakad, hogy az 1 Péter 3,15-öt arra alkalmazza, amikor gonosz emberek szándékosan és nyilvánosan megtámadják az egyház evangéliumát, miközben ez a rész egy érdeklődő kérdésfeltevésre vonatkozik. Lehet, hogy valaki hitetlen létére megkér, hogy magyarázd el nyilvánvaló reménységedet. Ám teljesen más a helyzet, ha a Sátán követe támadja az egyház alapját: Jézus Krisztus nevét és az evangéliumot. Az egy dolog, hogy elmagyarázod egy felebarátodnak a keresztyén hitet, különösen a reménységedet, a feltámadást. Megint más a helyzet, ha egy drága tanítást kell védeni egy tévtanítóval szemben, aki meghamisítja azt, és tanítványokat gyűjt magának.

Szintén hiba, ha a szelídséggel való felelet bibliai parancsát úgy értelmezzük, hogy azzal tagadunk egy másik bibliai parancsot: „tusakodjatok a hitért, amely egyszer a szenteknek adatott” (Júd 3).

A tévedés újabb hibája, hogy Isten szeretetének rovására a hamis tanítók szeretetére buzdít. Az igazság tanúiként mindig az kell legyen az alapvető indítékunk, hogy szeretjük és bizonyágtételünkkel dicsőítjük Istent és az Ő Krisztusát. Minden hamis bizonyágtétel, ami szembefordul a keresztyén evangéliummal, megrontja Isten és Krisztus igazságát. Ez szent haragra indítja Isten gyermekeit: a lelkipásztorokat és más egyháztagokat egyaránt. Isten és az Ő igazsága iránti szeretetünkből szembeszállunk a tanításbeli és erkölcsi tévedésekkel, és elítéljük azokat.

Ha mindez nem lenne elég a tévedés leleplezéséhez, hozzájárulnak ehhez annak súlyos következményei is. Ha valahol nem ítélik el élesen a tévtanításokat és a törvénnyel szembeni engedetlenséget, ott az egyházakban diadalmaskodik

a hamis tanítás vagy a romlott életvitel. Az 1 Korinthus 5,6-ban Pál figyelmeztet: „egy kicsiny kovász az egész tésztát megposhasztja.” Ezt a folyamatot látjuk a mai presbiteriánus és református egyházakban, amikor megjelenik és terjed a feltételes üdvösség, valamint a hit és cselekedetek által való megigazulás eretneksége, mert az egyházak és azok teológusai vonakodnak elítélni a Federal Vision hamis tanítását.

A hamis tanítás jelenléte pusztító hatású az egyházakra és azok tagjaira. A *Heidelbergi Káté* 82. kérdés-felelete figyelmeztet, hogy *Isten haragját az egész gyülekezetre felgerjeszti*, ha a hamis tanítókat az Úr asztalához bocsátják. Emberek vesznek el az egyházakban megtűrt hamis tanítások hite és gyakorlása miatt. Mindez annak a tévedésnek róható fel, hogy a keresztyén tanúságtétel kizárja a tévtanítások éles elítélését. Akik a mai konzervatív presbiteriánus és református egyházakban áttérnek a Federal Vision evangéliumában való hitre, az utolsó ítélet napján úgy állnak majd meg, mint akik saját cselekedeteikből akarnak megigazulni. A Bíró el fogja őket ítélni, mégpedig örök halálra. A Bíró számon fogja kérni azokat a lelkipásztorokat, teológusokat és református egyháztagokat, akik felelősek az ő vesztükért, mert nem ítélték el a Federal Vision tanítását, mivel hamisan úgy gondolkodtak a bizonyágtétel módjáról, mint amely megtiltja az ilyenféle elítélést.

Isten a tiszta evangéliumi tanítás hirdetése által üdvözít. Ez az igaz egyház legfontosabb jegye (*Belga Hitvallás 29, Westminsteri Hitvallás 25,4*). Ezt az ismeretőjelet az védi, ha az egyház és annak tagjai olyan tanúk, akik nem gondolják helytelenül, hogy a keresztyén bizonyágtétel csak pozitív lehet.

A bizonyágtétel módjával kapcsolatos tévedés, amellyel szembefordulok, voltaképpen a tévtanítások megtűrését hirdeti és dicséri, noha a képviselői elég ravaszak ahhoz, hogy ezt tagadják. A tanbeli vagy erkölcsi tévelygések éles elítélésének elutasítása vagy hiánya elkerülhetetlenül azok megtűréséhez vezet.

Ez a tolerancia azonban nem egy keresztyén erény. Valaki azt mondta, hogy a tolerancia azok erénye, akik semmit nem hisznek. A tolerancia az a tulajdonság, amelyet a mai istentelen társadalmunk nagyra értékel. Attól tartok, hogy egyes református keresztyéneket ezen a ponton elcsábította a világ gondolkodása. Lehet, hogy a gyakorló keresztyéneket is megijesztette, hogy a világ az intoleráns embereket az előítéletes, szélsőséges vagy radikális jelzőkkel bélyegzi meg.

A tolerancia a bizonyágtétel módját illető, a tévelygések elítélését kizáró tévedés következménye. Egyenlő az egyház megrontásával, a lelkek pusztulásával, valamint a felséges Isten nevének megszenteltetésével. Akármi is legyen a tanúságtétel biblikus módja, semmiképpen sem tiltja és tilthatja, sem nem gyengítheti a tévtanítások és az istentelen viselkedés valamennyi fajtájával szemben fellépő erőteljes, intoleráns, szigorú hitvédelmet. Viszont akkor is eleget kell tennünk a tanúságtételünk módját illető bibliai követelményeknek, amelyeket például az 1Péter 3,15-ben és az 1Korinthus 9-ben olvashatunk.

A módszer jelentősége

Most a tanúságtétel módjával kapcsolatos másik súlyos tévedéssel foglalkozunk, amellyel sokszor találkozhatunk az egyházban. Ez a tévedés azt feltételezi, hogy a bizonyágtétel módja lényegtelen: „Amíg az igazságot szólok, addig jó a bizonyágtételem. Csak az számít, *amit* mondok. Isten előtt és az emberek számára mindegy, *hogyan* hirdetem.” Ezzel mentegetik egyesek a hitetlenek felé vagy a saját egyházukon kívüli egyházak tagjai felé elhangzó kíméletlen, fennhéjázó bizonyágtételüket. Ilyen módon igazolják a saját gyülekezetük többi tagjával szemben elhangzó könyörtelen, erőszakos szavaikat. Így védik az apák a gyermekeikkel szemben elhangzó durva, bántalmazó beszédüket.

Talán meglep minket, hogy a Biblia ezt a tévedést is leleplezi. A Szentírás bizonyágtételre szólít fel minket, de általában ugyanazzal a lélegzetvétellel arra

is, hogy egy bizonyos helyes, előírt módon tanúskodjunk. Fontos, hogy milyen módon teszünk bizonytságot. Ez először is igaz arra, ahogyan a lekipásztorok megszólítják a gyülekezetüket. Az 1 Thesszalónika 2,11 alapján az apostol úgy intette, bátorította és vádolta a gyülekezet tagjait, „miként atya az ő gyermekeit”.

A Szentírás másodszor arra figyelmeztet, hogy helyesen tanúskodjunk az egyházon kívül állók irányába: „szelídséggel és félelemmel” (1Pt 3,15), illetve *kellemetesen, sóval fűszerezve* (Kol 4,6). A helyes mód akkor is fontos, amikor az egyházon belül, egymásnak teszünk bizonytságot. Az Efézus 4,29 így buzdít: „Semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne származzék, hanem csak amely hasznos a szükséges építésre, hogy áldásos legyen a hallgatóknak!” A 31. vers a tanúságtételünk módjával kapcsolatosan így folytatja: „Minden mérgesség és fölgerjedés és harag és lárma és káromkodás kivettessék közületek minden gonoszszággal együtt!”

Ez az előírt mód nem azt jelenti, hogy nem vagyunk magabiztosak az általunk hirdetett igazság tekintetében. A szelídség nem gyengeség. Jól ismerjük azt, amikor valaki úgy tanúskodik valamilyen tanításról vagy cselekedetről, hogy közben bizonytalanul áll meg: „nekem úgy tűnik, hogy ez a tanítás valószínűleg jó”, vagy „az a bizonyos viselkedés talán nem a legjobb módja az életnek”.

Mi Isten igazságáról teszünk bizonytságot, és ebben bizonyosak vagyunk. Ezért biztosak vagyunk abban, hogy a mi tanúságtételünk igaz. Nem is teszünk úgy, mintha nem így lenne. Mire jó egy bizonytalan bizonyágtétel, különösen az örökkévaló dolgokat, az örök jólétet vagy örök romlást illetően?

A szükséges hozzáállás viszont a *szelídség*, amely lényegében alázatosság. Ez az alázatosság nem a tanúságtétel tartalmát, hanem magát a bizonyágtételt jellemzi. Nem juthatunk el oda, hogy túl sokra tartjuk magunkat különösen is azért, mert mi ismerjük azt az igazságot, amelyet beszélgetőtársunk nem. A bizonyágtételünket nem jellemezheti büszkeség. De szelídségünk nem lehet tettett, az

alkalomhoz szabott megtévesztés sem, ehelyett inkább a szívünkben élő reménységről való bizonyágtételünk folyamánya. Nekünk megvan az a reménységünk, amely a másoknak nincs. Mi tudjuk a reménység okát, amelyről a másik kérdez minket. De ez azért van így, mert az Úr Isten kegyelmesen megajándékozott minket – önmagunkban lelkiileg tudatlan, kárhozatra méltó bűnösöket – ezzel a reménységgel, és a reménység okának ismeretével.

Egész életvitelünkkel arról tanúskodunk, vagy arról kellene tanúskodnunk, hogy egyedül kegyelemből van az egész életünk, ami alázatra és szelídségre indít. Erről szólnak a Kolossé 4,6 szavai: „a ti beszédetek mindenkor kellemetes legyen.” Itt nem a saját kegyességünkről, a saját kegyes szavainkról van szó, hanem Isten kegyelméről. Isten kegyelmével teszünk bizonyágot, és ez a kegyelem vezeti a tanúságtételünk módját.

Így a bizonyágtévéő szavaink *sóval fűszerezettek* lesznek, ahogyan a Kolossé 4,6 folytatja. A só finommá, ízletessé, vonzóvá teszi az ételt. Amikor Isten Jézus Krisztusban való kegyelméről azzal a szelídséggel teszünk bizonyágot, amely ennek a kegyelemnek az eredménye, akkor a beszédünk ízletes lesz még a hitetlen ember számára is. Maga a tartalom nem vonzza a hitetlent annak hitetlensége miatt. Határozottan nem vonzza. Fontos, hogy nem szabad meghamisítanunk az üzenetet annak érdekében, hogy vonzóvá tegyük. A beszédmódunk azonban nem riasztja el a hitetlen embert, ha nem háborítjuk fel az önteltségünkkel. Ha Isten választottai közé tartozik, akkor Isten még a kegyes beszédmódunkat is felhasználja arra, hogy megnyerje őt Krisztusnak.

Gondoljunk csak egy finom étel *tálalására*, vagy egy helyénvaló igehirdetés *előadására*. A tálalás vagy az előadásmód nem a legfőbb dolog, de nem is jelentéktelen. Mennyire helyén való a kegyelemből fakadó szelídség! A bizonyágtételünk tartalma a kegyelem. Egyszerűen az a helyes, ha a mód összhangban van a tartalommal.

Mennyire helytelen kevélyen tanúskodni a kegyelemről! Ha épp nem is fedd meg minket önteltségünkért az, akinek bizonyóságot tettünk, akkor az apostol gyorsan helyretesz bennünket: „Mert kicsoda különböztet meg téged? Mid van ugyanis, amit nem kaptál volna? Ha pedig úgy kaptad, mit dicsekedel, mintha nem kaptad volna?” (1Kor 4,7).

Az 1Péter 3,15 a bizonyágtétel megkívánt módját még egy szemponttal kiegészíti: a *félelem*mel. Nem attól félünk, aki számonkért minket a reménységünk okáról. Az előző vers éppen arra bátorít, hogy ne féljünk azoktól, és ne essünk zavarba (14. v.). A tanúságtételünk módját jellemző félelem az Isten iránti tisztelet, akinek a tanúi vagyunk. Jó, ha félünk, nehogy elutasítsuk vagy elmulasszuk a bizonyágtételt. Helyénvaló, ha félünk, nehogy megalkudjunk a tanúságtétel során, és nehogy bármiképpen megrontsuk azt. Mindenek felett azonban a hatalmast Istent kell félnünk, akinek tanúi vagyunk. Az alázattal párosuló istenfélelem megmutatkozik abban, ahogyan bizonyóságot teszünk.

A helyes módszer indítékai

A tanúságtételünk stílusára figyelnünk kell. Tudjuk ugyanis, hogy ha ez rossz – például beképzelt –, azzal úgy elronthatjuk a bizonyágtételt, hogy meg se fogják hallgatni, amit mondunk. Pedig a tanúságtétel nagyon becses számunkra, semmi sem állhatna annak útjába, főleg nem saját bűnös személyünk. Ez a fájó bűn megrontja azt is, ahogyan némely szülő a gyermekeit neveli. Annyira visszataszító a nevelési módszerük, hogy a gyermekek nem figyelnek útmutatásaikra. Ilyen például, ha a szülők mindig mérgesek, fenyegetőznek vagy megalázóan beszélnek. Ugyanez igaz sokszor az egyházban is, amikor az egyik tag feddi vagy helyreigazítja a testvérét, és semmit nem ér el vele, mert olyan fennhéjázóan szólal meg.

A helyes módszer egyik indítékát az 1Péter 3,15 így fogalmazza meg: „Az Úr Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben.” A tanúságtételre – mégpedig a helyes módon való tanúságtételre – való buzdítás során ezek a szavak az elsők. Isten megszentelése az a lelki aktivitás, amelynek során odaszánjuk magunkat Őneki. Ez tesz késszé a bizonyágtételre, és ez határozza meg annak tartalmát, ami a reménységünk oka. De ebből fakad a tanúságtételünk megfelelő módja is. A bizonyágtételben és a vitákban nyilvánvalóan nem magunkat és a saját dicsőségünket keressük, hanem Istenét, akit szívünkben megszentelünk. Amikor Isten a szívünkben van, és ezt tudatosítjuk magunkban, akkor csak alázatosak és szelídek tudunk lenni.

A helyes mód másik kiváltó oka az erőteljes vágy, amelynek a bizonyágtételünket jellemeznie kell. Ez nem más, mint az, hogy meg akarjuk nyerni a másikat Krisztusnak. Arra vágyakozunk, hogy akinek bizonyágot teszünk, osztozzon a mi reménységünkben. Nem a vitát, hanem a személyt szeretnénk megnyerni. Ha Isten megengedi, nemcsak azt akarjuk elérni, hogy az igazság ellentmondás nélkül, győzedelmesen megállhasson az ellenséget elnémítva, hanem azt is, hogy beszélgetőtársunk lelkében is diadalmaskodjon, és száját megnyitva őt is bizonyágtévővé formálja.

Hadd hívjam fel a figyelmet az 1 Korinthus 9,19–27-re. Pál kijelenti, hogy egész tanúságtétele során *mindenkinek a szolgájává lett, hogy a többséget megnyerje* (19. v.). Ez a szakasz elsősorban az apostolra, így pedig az igehirdetőre és a misszionáriusra vonatkozik. Ugyanakkor alkalmazható minden hívő bizonyágtételének módjára is. Azt is meg kell jegyezni, hogy az apostol a bizonyágtétel során tanúsított *viselkedéséről* ír, amely abból az égő vágyából fakadt, hogy a többséget megnyerje (19. v.), illetve némelyeket megtartson (22. v.). Az ember viselkedése azonban a tanúságtétel módjához tartozik.

Az apostol szándékosan hallgatói természetéhez igazította viselkedését, mert az volt a célja, hogy az üdvösség eszköze legyen némelyek számára. A zsidók között zsidó módjára viselkedett. A törvény nélkül való pogányok számára *törvény nélkül valónak* mutatta magát. Olyan dolgokról beszélt, amelyek önmagukban közömbösek, amelyek az Ószövetség szertartási és polgári törvényeihez tartoztak.

Ennek példája, amikor munkatársát, Timótheust körülmetélte a zsidók között végzett munkáért (*a zsidókért*, Csel 16,3). Ugyanígy megtartott bizonyos ószövetségi ünnepeket (Csel 21,17–26). Amikor a pogányok között dolgozott, Pál nem tartotta meg a zsidók megkülönböztető szokásait és szertartásait, és erre a pogányokat sem kényszerítette. Bizonyoságtételének módját mindig úgy alakította, hogy ne botránkoztassa meg feleslegesen azokat, akik között munkálkodott, és megnyerhesse őket Krisztusnak. Erre olyannyira kész volt, hogy Korinthusban nem élt a jogával, hogy anyagilag támogassák, hanem előteremtette saját megélhetését (1Kor 9,7–18). Az apostol ezen áldozata a háttere annak a kijelentésének, miszerint mindenkinek szolgájává lett, hogy a többséget megnyerje (1Kor 9,19).

Bizonyoságtételünk során – akár hitetlenhez, akár tévelygő vagy gyenge testvérhez szólunk – az kell legyen a célunk, hogy ha Isten is úgy akarja, megnyerjük és megmentjük őt. Ez fogja vezérelni bizonyoságtételünk tartalmát. Ez az iránta való szeretet fog megnyilvánulni abban, ahogyan beszélünk hozzá. Az ilyen – tartalmát tekintve igaz, módját tekintve pedig szelíd és szeretetteljes – tanúságtételt Isten arra használja, hogy összegyűjtse és megmentse Övéit az Ő dicsőségére. Micsoda buzdítás a bizonyoságtételre! Micsoda buzdítás a helyes bizonyoságtételre!

II. rész – 1. fejezet

Az Úr Lelke által

Herman Hanko

Majd visszatérek az angyal, aki beszél velem, és felkölte engem, mint mikor valaki álmából költetik fel. És mondá nekem: Mit látsz te? És mondám: Látok, ímé, egy merő arany gyertyatartót, tetején az olajtartója, rajta pedig annak hét szövétneke, és hét cső a szövétnekekhez, amelyek a tetején vannak. És mellette két olajfa: egyik az olajtartó jobb oldalán, a másik pedig annak bal oldalán. És felelék, és mondám az angyalnak, aki beszél velem, mondván: Mik ezek, Uram? És felele az angyal, aki beszél velem, és mondá nekem: Hát nem tudod-é, mik ezek? És mondám: Nem, Uram! És felele, és szóla nekem, mondván: Az Úrnak beszéde ez Zorobábelhez, mondván: Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! – azt mondja a Seregeknek Ura.

Zakariás 4,1–6

Bevezetés

Ezt a látomást Zakariás akkor kapta, amikor a foglyok hetvenéves száműzetése véget ért, és visszatérhettek Palesztina földjére. A hazatérés után először fel kellett építeniük a templomot. A baj csak az volt, hogy miután a munka megkezdődött, hamar lelassult, sőt meg is akadt. Ennek a legfőbb oka az volt, hogy Júdat ellenséges népek vették körül – leginkább a Samaritánusok észak felől –, akik szörnyű fenyegetéseket intéztek Izráel ellen. Ezek az ellenségek írtak a Perzsa Birodalom királyának, hogy állítsa meg a templom építését. Minden tőlük telhetőt megtettek, hogy megakadályozzák a munkálatokat. Az emberek elcsüggedtek, és az előbukkanó nehézségek miatt teljesen abbahagyták a munkát. Isten azonban elküldte hozzájuk Aggeus és Zakariás prófétát, hogy megmondják nekik: folytatniuk kell a munkát, és a templom felépítése létfontosságú számukra. A nép bátorítására, félelmeik és aggodalmaik lecsendesítésére Isten ezt a látomást adta Zakariásnak: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! – azt mondja a Seregeknek Ura” (6. v.).

A templomépület – ahogyan a Szentírás más részeiből megtudhatjuk – az egyház újszövetségi összegyűjtésének az előképe, árnyéka az Ószövetségben. Azt mutatja meg, hogy Isten Fia – a *Heidelbergi Káté* 54. kérdés-feleletének szavaival élve – miként gyűjt egybe „az egész emberi nemzetségből Szentlelke és igéje által magának egy kiválasztott gyülekezetet”. Így ez a látomás bátorító és vigasztaló szó a szentek részére, akik ahhoz az egyházhoz tartoznak, amelyben az egyháznak ez az összegyűjtése zajlik.

A tanúságtétel igen hangsúlyos része annak a munkának, amelynek során Krisztus gyűjti az Ő egyházát. Jegyezzük meg Isten lelkesítő, erőteljes, nagyhatású szavait, amelyek hozzánk is szólnak: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! – azt mondja a Seregeknek Ura.” Minden korban ez az egyház összegyűjtésének szabálya.

A látomás

Ez a látomás meglehetősen érdekes, és bizonyos tekintetben szokatlan. A látomás középpontjában a gyertyatartó áll. A gyertyatartó a szent sátor, később pedig a templom szentélyében található három tárgy egyike volt. Itt állt az illatáldozati oltár, a szent kenyerek asztala, és ahogy belépett valaki, az illatáldozati oltár bal oldalán láthatta a gyertyatartót. A szentélyt a kárpit választotta el a szentek szentjétől.

A gyertyatartót a papok olajjal töltötték meg, hogy világítson. Hét karja volt, és minden kar tetején volt egy csésze. A papok az esti áldozat idején ezt a hét csészt megtöltötték olajjal, és meggyújtották a gyertyatartókat. A baj az volt, hogy a csészék nem voltak túl nagyok, így nem tudott bennük sokáig égni az olaj. Sámuel 1. könyve szerint a gyertyatartó kora hajnalban kialudt. Azt olvassuk, hogy Isten akkor hívta el Sámuel a szolgálatra, mielőtt ez megtörtént volna (1Sám 3,3). Így a nap legnagyobb részében a gyertyatartó nem is világított, mert nem volt benne olaj. Ez is fontos a látomás megértéséhez.

A látomásban a gyertyatartó fölött volt egy olajtartó, egy aranytál, amelyet egy-egy cső kötött a gyertyatartó hét karján lévő csészékhez. Így az olajtartó tartalma a csészékbe folyhatott. Amíg ebben a tálban volt olaj, a gyertyatartó csészéibe is folyt, és ott el tudott égni. Ezt a tálát közben két aranycső egy-egy olajfához kötötte, amelyek a gyertyatartó bal és jobb oldalán álltak. Így az olajfák termésének olaja közvetlenül, a papok közbeavatkozása nélkül a tálba, onnan pedig a gyertyatartó csészéibe folyhatott. Már nem az ároni papságtól vagy a papok és a lévíták hűségétől függött, hogy világít-e a gyertyatartó: közvetlenül el volt látva olajjal. Ez ráadásul folytonos volt: nem volt olyan pillanat, amikor a gyertyatartó ne világított volna. A látomás ereje abban rejlik, hogy a gyertyatartó sosem aludt ki. Erre utal az Ige ezekkel a szavakkal: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! – azt mondja a Seregeknek Ura.”

A gyertyatartó a szent sátorban, később pedig a templomban állt. A szent sátor és a templom az Ószövetségben azt ábrázolta, hogy Isten szövetségi közösségben lakozik az Ő népével. A nép a templomhoz jött bemutatni az áldozatot, mert Isten ott lakozott a *sökínában*, a dicsőség felhőjében, amely betöltötte a szentek szentjét. Amikor Isten az Ő népe között lakozott, azzal ezt mondta: „Ez az én szövetséges népem, és úgy döntöttem, hogy köztük lakozom.”

Az Újszövetségből megtudjuk, hogy a templom – Istennek az Ő népével való szövetségét jelképezve – alapvetően magát Krisztust ábrázolja. Ez egyértelmű a János 2,21-ből. Idézzük fel, hogy az Úr a szolgálata kezdetén megtisztította a templomot, kiűzte onnan az állatokat, felborogatta a pénzváltók asztalait, és kikergette azokat, akik ot adtak-vettek. A gonosz zsidók mérgesen és bosszankodva így szóltak hozzá: „Milyen hatalommal teszed te ezt? Itt, a templomban a hatalom a miénk, nem a tiéd. Miből gondolod, hogy jogod van megtisztítani ezt a templomot a vásárlóktól és eladóktól?” Az Úr válasza láthatóan kissé titokzatos volt: „Rontsátok le a templomot, és három nap alatt megépítem azt” (19. v.). János rámutat, hogy Krisztus az Ő teste templomáról beszélt, amelyben a kereszthalála után feltámad. A templom az Ő előképe.

Fontos megjegyeznünk, hogy az ószövetségi előképek mindig tökéletlenek. Az előkép sosem lehet a valóság, mert csupán valaminek az előzetes képe. A templom csak előkép volt, mert Isten ugyan szövetségi közösségben állt az Ő népével már az Ószövetségben is, mégis eléggé messze lakozott tőlük. Nem kerülhettek egymáshoz közelebb. Isten a szentek szentjében volt, a nép pedig csak a külső udvarban. A szentek szentjét egy kárpit választotta el a templom többi részétől. Isten és az Ő népe között ott állt az ároni papság, az égőáldozati oltár és a kárpit.

Ez azt mutatta meg, hogy senki nem járulhat Isten elé, amíg az engesztelés vére ki nem ontatott, és a bűn árát ki nem fizették. Isten ugyanis szent, és senki

nem közelítheti meg Őt, ha nem töröltetnek el a bűnei. Így a hívő Izráel vágyakozott az igazi Főpap eljövetelére, ti. arra, amikor a bűnért való tökéletes áldozata által a kárpit lehull, ekkor ugyanis teljes közösségük lehet majd Istennel.

Krisztus Isten temploma. Először is azért, mert a dicsőségesen szép *Niceai Hitvallás* kifejezésével élve Ő „igaz Istentől való igaz Isten”. Másodsor azért, mert az Ő teste az egyház. Ennek a következménye, hogy Krisztusban Isten és az Ő népe a lehető legközelebb lakoznak egymáshoz a szövetségi közösségben.

A gyertyatartó az egyház különleges jelképe volt abban az értelemben, hogy kiábrázolta minden idők egyházát: az ószövetségi és az újszövetségi egyházat, azaz a sötét, bűnös világban fénylő világosságot. Erre a gyertyatartóra utalt Jézus, amikor így szólt: „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14).

Az egyház a világosság, amely ebben a világban fénylik. A Jelenések könyvében világosan látható, hogy a gyertyatartó az egyházat jelenti: János apostol patmosz-szigeti látomásaiban az Úr Ázsia hét egyházát a hét aranygyertyatartóval azonosítja: „amely hét gyertyatartót láttál, az hét gyülekezet” (1,20). Az efézusi egyházat a neki szóló levélben (2,1–7) az Úr azzal vádolja, hogy elhagyta az első szeretetet. Jézus kijelenti: „Térj meg, mert ha nem, akkor kimozdítom a gyertyatartódat a helyéből.” A gyertyatartó az egyházat ábrázolja, mint a sötét világban fénylő világosságot.

A következő kérdés: mit jelent az olaj? Az egész Ószövetségben, legfőképp pedig a Zakariás 4,6-ban a Szentlélekre utal. A prófétákat, a papokat és a királyokat olajjal kenték fel, amely a Szentlélek jelképe volt. Azé a Léleké, aki betöltötte őket, hogy elvégezhessék feladatukat, akár prófétai, akár papi, akár királyi tisztséggel rendelkeztek.

Zakariás próféta a két olajfa jelentését is megtudta, amikor ezt kérdezte: „Micsoda az olajfának az a két ága, amelyek a két arany cső mellett vannak, és öntik magukból az aranyat?” (4,12). Az angyal így felelt: „Ezek ketten az olajjal

felkenettek, akik az egész föld Ura mellett állnak” (4,14). Az angyal megmutatta, hogy a két olajfa a két áldott férfit, Zorobábelt és Jósuát jelképezi. Zorobábelnek voltaképpen királynak kellett volna lennie. Dávid vonalából származott. Királyi vér folyt az ereiben, de nem uralkodhatott királyként, mert Júda a médek és a perzsák hatalma alatt volt. Jósua pedig főpapként szolgált. Zorobábel és Jósua azt a két tisztséget jelképezte Izráelben, amelyek szükségesek voltak ahhoz, hogy a nép Isten képviselője vagy nagykövete legyen, és óvja az Ő szentségét és hatalmas tetteit ebben a sötét, bűnös világban. Ezt a munkát azonban nem tudták érdemben elvégezni. Zorobábel végső soron Dávid trónjának csak egy földi igénylője volt. Önmaga felett sem tudott uralkodni, hogy megszabadítsa magát ellenségétől, a bűntől. Még kevésbé tudott uralkodni Izráelen. Egy másik látomás pedig világosan megmutatja, hogy maga Jósua olyan szennyes ruhában volt, hogy nem szolgálhatott Izráel valódi papjaként (3,3–5). Bűnös ember volt. Hogyan mutathatott volna be áldozatot a templomban, hogy utat készítsen Júda számára Istenhez, ha önmagáért is kellett áldoznia (vö. Zsid 5,1–3)? Ez lehetetlen volt.

Így tehát Zorobábel és Jósua a tisztségük révén csak előképei lehettek Krisztusnak. Mennyire fontos ez! Az egész ószövetségi időben nem volt olyan ember, aki egyszerre lett volna király és pap az egyetlen Melkisédek, Jeruzsálem királyát kivéve. Melkisédek nem is tartozott Isten választott népéhez, de a Zsidókhoz írt levél szerint nagyobb volt Ábrahámnál (7,7). Ábrahám tizedet adott Melkisédeknek (4–6. v.), aki Krisztus különleges előképe volt.

Olykor a királyok megpróbálták elvégezni a papok munkáját. Saul így tett, ezért elvesztette királyságát. Uzziás, Júda királya megpróbálta, de Isten bélpoklossággal sújtotta. Nem vehették át a másik tisztséget, mert ebben a világban senki nem mutathat be tökéletes áldozatot, amely megnyitná az utat Isten jelenlétebe, és senki nem uralkodhat az egyház felett annak fejeként és királyaként.

A látomás jelentése

Általánosságban véve tehát ez a látomás arról szól, hogy a mi Isten előtti igaz prófétánk, papunk és királyunk, a mi Urunk Jézus Krisztus gyűjti, védelmezi és őrzi az Ő egyházát minden időben. Erre azért képes, mert tökéletes, teljes engedelmessége és keresztáldozata által megváltotta az egyházat, és megszerezte számára az igazságot. Erővel támadt fel a sírból, így ment a magasságba, ahol minden hatalom néki adatott mennyen és földön. Kitölti Lelkét az egyházra, és összegyűjti az Ő népét.

Már megtérésük és az egyházhoz való csatlakozásuk előtt tudja minden egyes juháról, hogy a világ melyik szegletében vagy sarkában keresse őket. Krisztus Lelke, akit az Atya és felmagasztalt királyunk és papunk küld, megragadja és megmenti őket a jelenvaló gonosz világból. Teljesen romlott, bűnös emberekből szentekké változtatja őket. Vezérli őket ebben az életben, felkészíti őket a mennyei egyházban betöltött helyükre, és a földi vándorutuk végén hazaviszi őket. A Lélek minden igazságra elvezeti, újjászüli és megszenteli őket. Nekik ajándékozza a hit csodálatos erejét, és védelmezi őket minden ellenségüktől, hogy soha ne maradjanak alul abban a szörnyű küzdelemben, amelyet meg kell harcolniuk. Így a Lélek Krisztus Lelkeként összegyűjti az egyházat, és felépíti Isten valódi templomát.

Gondolkozzunk el egy kicsit ezen. Amikor Krisztus elvégezte a munkáját ezen a földön a bűnért való tökéletes áldozat bemutatásával, akkor felment a mennybe, és Isten jobbjára ült mint próféta, pap és király. Ezzel minden ószövetségi előképet beteljesített. Péter csodálatos pünkösdi ígehirdetésében megmagyarázza, hogy amikor Krisztus Isten jobbjára ült, elnyerte a Szentlélek ígérését (Csel 2,33). Tudom, hogy a Lélek már akkor leszállt reá, amikor megkeresztelkedett. Nyilvánosan Isten tisztségviselőjévé szentelte a világban, amikor már minden emberi tisztségviselő kudarcot vallott, és nem tudták teljesíteni Isten akaratát.

Mindazonáltal Péter azt mondja, hogy amikor a mennyekig felmagasztaltatott, elnyerte a Szentlélek ígését. A Szentháromság Isten (az Atya, Fiú, Szentlélek) Krisztusnak adta a Lelket, akit Ő kitöltött az egyházra, és aki az egyház templomát építi.

A Szentírás sokszor Isten templomának nevezi Krisztus egyházát. Az Efézus 2,20–22-ben Pál ezt írja: „Kik fölépítettetek az apostoloknak és prófétáknak alapkövén, lévén a szegletkő maga Jézus Krisztus, akiben az egész épület szép renddel rakattatván, nevedik szent templommá az Úrban, akiben ti is együtt építettetek Isten hajlékává a Lélek által.” Az egyház Krisztussal együtt Isten valódi temploma, mert az egyház Krisztus teste.

Péter ugyanerről ír 1. levele 2. részében hirdelve, hogy Isten minden egyes gyermeke egy-egy élő kő ebben a templomban (5. v.). A hamis egyház erővel és hatalommal akarja felépíteni Isten templomát. Erre azonban képtelenek, mert megütköznek a szegletkőben, amikor engedetlenül elvetik Krisztust, az egyetlen, akire az egyház felépülhet. Akik emberi erővel akarják felépíteni Isten házát, azért járnak így, mert megvizsgálták a szegletkövet, de haszontalannak bélyegezve elvetették azt.

Isten Igéje ezt hirdette Zorobábelnek: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! – azt mondja a Seregeknek Ura” (Zak 4,6). Ez azt jelenti: „Zorobábel, nem szabad elbátortalanodnod a templom építésében csak azért, mert olyan sok ellenséged és ellenfeled van. Nem szabad meggyengülnöd elhívásodban, mert nem erővel és nem hatalommal, hanem az én Lelkem által épül fel a templom.”

Mintha a Zakariáshoz szóló hang számított volna arra, hogy Zorobábel ezzel az ellenvetéssel él: „Igen, de annyira kicsik vagyunk, csak kevesen vagyunk, az ellenség pedig erős. Hogyan fogjuk sikeresen felépíteni a templomot az ilyen ellenállással szemben?” Ezért az Úr így szólt Zorobábelhez: „Mert akik csúfolták

a kicsiny kezdetet, örülni fognak” (Zak 4,10). Isten az Ő egyházában nem földrengések, erős szelek, látható jelek és csodák által dolgozik. Csendesen, hatalmasan, ellenállhatatlanul, belsőleg munkálkodva gyűjti egyházát az Ő Lelkének csendes szava által.

A látomás jelentősége

Jól meg kell szívlelnünk az eddigieket nekünk, akik az újszövetségi időkben Isten valódi gyertyatartóját alkotjuk. Manapság sokan azt hiszik, hogy az egyházat erővel és hatalommal kell összegyűjteni. Evangélisták seregeit kell kiküldeni. Olyan iskolákban kell kiképezni őket, ahol alaposan megismerhetik az evangélizáló módszereket. Kiváló képességű emberekre van szükségünk, akik meg tudják ragadni a hallgatóság figyelmét. Sőt el kell fordulnunk a régimódi istentisztelettől, hiszen már a 21. században élünk, és a mostani évezred embereit már nem mozgatja meg a hagyományos igehirdetés. Párbeszédre van szükségünk, nem pedig egy ember szónoklatára. Az istentiszteleten el kell érni az „aktív” gyülekezeti részvételt. Éjszakai virrasztást kell tartanunk, amikor az egyház összegyűlik, és egész éjjel buzgón, szenvedélyesen imádkozik az egyház ébredéséért és megújulásáért. Ma azt ünneplik sikeres evangélistaként, aki azzal dicsekedhet, hogy rengeteg embert elvezetett Krisztushoz, és sok olyan lelket megmentett, akik különben elvesztek volna.

Mindezekkel szembeülve könnyű kétségbeesetten széttárni a kezünket, ahogyan Júda is tett. Könnyű panaszkodni, hogy nincs túl sok erőforrásunk, kevés embert tudunk megmozdítani, nincs túl sok szolgálónk. Előhozhatjuk, hogy milyen kicsiny Krisztus egyháza, amely még mindig ragaszkodik az igazsághoz. Kesereghetünk, hogy milyen nehéz egy ekkora feladatot elvégezni a heves és egyre erőteljesebb ellenállással szemben. Mindezekkel az ellenvetésekkel szemben ott áll Isten Igéje: „Mert akik csúfolták a kicsiny kezdetet, örülni fognak” (Zak

4,10). A mennyei dicsőséget nyert Krisztus Lelke gyűjti az egyházat. Vajon neki emberi erőre és hatalomra van szüksége?

Minden emberi erőfeszítéssel szemben így szól az Ige: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! – azt mondja a Seregeknek Ura” (Zak 4,6). Milyen hatalmas szó a mai modern korban! Emlékeznünk kell ezekre a szavakra, amikor az egyház és a keresztyén ember tanúságtételéről beszélünk, vagy arról gondolkozunk, milyen tanúságtételre hívtunk el.

Luther értette ezt az igazságot, noha erős és bátor igehirdető volt. Egyszer pihenése közben mások álmélkodva beszéltek arról, hogy milyen nagyszerű hatása volt Luther munkáinak egész Európában. Luther arra emlékeztette társait, hogy ő semmit nem tett, hanem miközben Amsdorffal Wittenbergben itták a sörüket, Isten Igéje mindent elvégzett.

Amikor a szélsőséges anabaptisták azt gondolták, hogy Luther reformátori munkája túlságosan lassan halad, lázadásokat robbantottak ki, betörték a templomok ablakait, elégették a római katolikus bálványokat, összetörték a festett ablaküvegeket, és egy-két hét alatt meg akarták változtatni az egész egyházat. Luther ekkor Isten Igéjének erejéhez folyamodott. Gondolkodását megmutatta azáltal, hogy békességgel hirdette az Igét a wittenbergi egyházban. Ezzel a módszerrel, az Ige hatalmának szemléltetésével kiűzte a városból a radikálisokat, és megőrizte az igazi reformátori munkát.

A Lélek az Ige által munkálkodik, ahogyan Luther is rámutatott. Az Igéhez kötődve dolgozik, soha nem attól függetlenül, valamiféle titokzatos, megmagyarázhatatlan módon az ember tudatában. Az Igéhez köti magát, és nem hajlandó az egyházat anélkül összegyűjteni. Így gyűlik össze az egyház, így épül Isten temploma.

Isten már majdnem befejezte az Ő mennyei egyházának építési munkálatait. A mennyben nagy sürgés-forgás van: napról napra érkeznek az újabb szentek,

akiket el kell helyezni a dicsőségben épülő templomban. A Lélek, a megdicsőült Krisztus Lelke végzi ezt a munkát. Egyedül a megdicsőült Krisztus Lelke végezheti el ezt a feladatot.

Ennek több oka is van. Először is a templomot annak legapróbb részleteivel együtt Isten a kiválasztás határozatában öröktől fogva eltervezte. A Lélek ismeri Isten mélységeit (1Kor 2,10). Másodszor a templom kövei piszkos, csúnya, haszontalan sziklából készülnek. Ezeket a köveket Jézus Krisztus – a valódi főpap és király – keresztjének ereje áttetsző, dicsőségesen tündöklő márvánnyá alakítja át. Ezt Krisztus Lelkének ereje végzi el. Krisztus a sarokkő, és az Ő munkája határozza meg Isten templomának méretét, erejét, jellegzetességeit, szépségét és dicsőségét. Harmadszor egyedül a Lélek tudja, hol vannak ezek a választottak. Te nem tudhatod, és én sem tudhatom.

Olykor furcsa helyeken találja meg a Lélek a templom építéséhez szükséges köveket. Az egyiket Jerikó falain, egy parázna asszony házában. A másikat a kánaániták között, akik Khám fiának átka alatt voltak. A harmadikat Izráel ellenségei között, Moáb táborában. Ezek mind olyan furcsa helyek, amelyekre eszünkbe sem jutna ellátogatni. Utcákon, gettókban, palotákban, kastélyokban – egyedül a Lélek tudja, hol vannak. Ő pedig azért tudja, mert az egyház olyan élő kövekből áll, akiket Isten öröktől fogva elrendelt. Isten az Ő tanácsvégzésében látta a templomot minden kövével együtt annak tökéletességében és teljes dicsőségében.

Ez szükségszerűen a Lélek munkája. Egyedül a Lélek teheti szentekké a bűnösöket. Az egykor káromkodó ember térden állva imádkozik. Akik régebben a föld kevélyei és gögősei voltak, és azt hitték, saját útjaikon járhatnak, most így kiáltanak: „Isten, légy irgalmas nékem, bűnösnek” (Lk 18,13). A kereszten függő lator hirtelen vágyakozik arra, hogy Krisztus országában legyen. Az egyház üldözői misszionáriusok lesznek a világ távoli szegleteiben. Egyedül a Lélek

változtathatja meg őket, mert amikor Ő hív, akkor Krisztus hívása hangzik, az pedig ellenállhatatlan.

A Lélek Krisztus küldi el. Csak azt viszi véghez, amit Isten öröktől fogva eltervezett, és amit Krisztus beteljesített a golgotai kereszten. Egyedül a Lélek végezheti el ezt a munkát, mivel az egy életen át tartó felkészülést igényel. Az Úr mindannyiunknak egyedi, saját életutat ad, amely arra szolgál, hogy úgy formáljon, alakítson és készítsen bennünket, hogy majd betölthessük a helyünket Isten mennyei templomában. Erre mi nem vagyunk képesek. Egyedül a Lélek ismeri a helyünket, és egyedül Ő tudja, hogyan készítsen minket arra fel.

Nem érkezhünk meg túl korán a mennybe. Még nem jött el az idő a kő számára, amely te vagy. Még nem elég magas a fal. Egy olyan kő vagy, amely közelebb van a tetőhöz. Isten határozta meg és végzi el mindezt az Ő Lelke által, így életutadat Isten minden gyermekének életútjával együtt a felmagasztalt Úr Lelke határozza meg és viszi véghez szuverén módon. Egyedül a Lélek tudja, hogy mikor fogunk meghalni: mikor lesz itt az idő, amikor beilleszt minket a mennyei templomba. A Lélek hazavisz bennünket. Egyedül Isten építheti meg Jézus Krisztus által azt a csodálatos templomot, ahol Jehova szövetségi közösségben együtt lakozik az Ő népével. Ez mindenestül a Lélek munkája. Mi semmit nem teszünk. Mi nem építjük ezt a templomot. Ez a templom ugyanis *nem erővel vagy hatalommal* épül.

Ez azt jelenti, hogy akkor semmit sem kell tennünk? Ó, dehogynem! Akik szerint Isten szuverenitásának hangsúlyozása elveszi az ember felelősségét, azok nem értik az Ő hatalmas tetteit. Közel hatvan évnyi igehirdetői szolgálat után lassan befejezem Krisztus egyházában való feladatomat. Azt látom, hogy mi nem tudjuk összegyűjteni az egyházat. Nekünk csak emberi hatalmunk és erőnk van. „Nem erővel, sem hatalommal [...]”

Isten azonban abban a kiváltságban részesít, hogy úgy von be az Ő munkájába, hogy mi is munkálkodunk. A mi munkánkat Krisztus a kereszten szerezte meg számunkra. Isten hozzánk való jókedvének és szeretetének megnyilvánulása és véghez vitele, amikor munkálkodhatunk. Istennek nincs ránk szüksége. Nincs szüksége rád vagy rám. Nincs szüksége az igehirdetésemre, nincs szüksége arra, hogy tanítsak a teológián. Neki nem kellene a könyveim. Senkire és semmire nincs szüksége. Ő azonban megadja nekünk azt a kiváltságot, hogy eszközök legyünk az Ő kezében. Toll, amellyel ír; az Ige kalapácsa, amellyel épít; mert szeret minket és az egyházát.

Olyan feladatunk van, amelyet kizárólag kegyelemből teljesíthetünk. Egyedül a Lélek szívünkben lévő ereje tesz minket képessé arra, hogy Krisztus szolgálatában foglalatostkodjunk. Így vagyunk részei e bűnös, sötét világban a gyertyatartónak és a fénylő világosságnak. Krisztusban méltók lettünk arra a kiváltságra, hogy az Ő egyházában munkálkodjunk. Milyen csodálatos kiváltság!

Vajon dicsekszünk a teljesítményünkkel és azzal, amit véghez vittünk? Torunkon akad a szó. „Nem az én kezem munkája!” Isten munkájában foglalatostkodunk. Ez a valódi emberi felelősség. Arra ösztönzi Isten népét, hogy hűségesek legyenek a feladatukban, bármi is legyen az. Miért buzgólkodunk? Azért, mert nagyszerű tetteket hajtunk végre? Nem, hanem mert Isten tetteiben van valami csodálatos, ami megragad minket gyenge erőfeszítéseink között, és arra használ bennünket, hogy elvégezzük az Ő munkáját. Ő használ minket. Ha valóban hűséges tagok, hűséges szolgák, hűséges tanúk vagyunk, akkor nem feledhetjük, hogy mindez nem erővel, nem a tiéddelel vagy az enyémmel, nem emberi hatalommal, hanem Jehova Lelke által történik.

A templom meg fog épülni. Minden kő megmenekül, és a helyére kerül. Azonban a Lélek munkája, amikor végre mindannyian a helyünkön leszünk ebben a dicsőséges templomban, amely Krisztus teste. Akkor teljesen tisztán fogjuk

látni, hogy nem az számít, amit te vagy én tettünk, hanem amit Isten cselekedett az Ő dicsőségére. Jegyezd meg e szavakat: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! – azt mondja a Seregeknek Ura” (Zak 4,6). Ámen.

II. rész – 2. fejezet

A vértanú egyház bizonyágtétele a mennybement Úr mellett

David J. Engelsma

Mikor pedig ezeket hallották, szívükben dühösködnek és fogaikat csikorgatják vala őellene. Mivel pedig teljes vala Szentlélekkel, a mennybe függesztvén szemeit, látá Istennek dicsőségét, és Jézust állani az Istennek jobbjá felől. És monda: Ímé, látom az egeket megnyílni, és az embernek Fiát az Isten jobbjá felől állani. Felkiáltván pedig nagy fennszóval, füleiket bédugák, és egy akarattal reárohanának, és kiűzvén a városon kívül, megkövezék. A tanúbizonyságok pedig felsőruháikat egy Saulus nevezetű ifjú lábaihoz rakták le. Megkövezék azért Istvánt, ki imádkozik, és ezt mondja vala: Uram, Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet! Térdre esvén pedig, nagy fennszóval kiálta: Uram, ne tulajdonítsd nekik e bűnt! És ezt mondván, elaluvék. Saulus pedig szintén javallta az ő megöletését.

Cselekedetek 7,54–8,1a

Bevezetés

Ez a szakasz az első keresztyén mártírhalált mutatja be. Mártír az, aki életét adja, hogy Jézus tanúja legyen. Olyan ember, aki a Jelenések 12,11 szavaival élve nem kíméli az életét mindhalálíg. István diakónus és evangélista volt Isten újszövetségi népéből a legelső, aki így halt meg. Az a Saul nevezi őt mártírnak, akiről a Cselekedetek 8,1 azt írja, hogy „szintén javallta az ő megöletését”. Amikor Saul látomásban látta Jézust, így tett erről vallást: „És mikor ama te mártírodnak, Istvánnak vére kiontaték, én is ott állék, és helyeslém az ő megöletését” (Csel 22,20).

Jézus Krisztus ellenségei nemcsak Istvánt ölték meg, hanem ezzel az esettel kezdődött meg az egész egyház üldözése. A Cselekedetek 8,1 így számol be erről: „És támada azon a napon nagy üldözés a jeruzsálemi gyülekezet ellen, és mindnyájan eloszlának Júdeának és Samáriának tájaira, az apostolokat kivéve.” Nem sokkal pünkösöd után egyre nehezebbé vált a helyzet. Először Pétert és Jánost vetették börtönbe, miután meggyógyították a sántát a templomban (Csel 4,3). István megkövezése pedig áttörte a gátat, és a gonoszok elkezdtek pusztítani az egyházat.

Az egyház üldöztetése – néhány nyugalmasabb időszaktól eltekintve – egészen az idők végezetéig folyik, amikor az Úr, akit István Isten jobbán látott, ígérete szerint visszatér a földre. Az apostoli időkben a zsidó nép üldözte az egyházat, és ebben a helyi római tisztségviselők segítségükre voltak. Heródes azért ölte meg Jakab apostolt és vetette börtönbe Pétert, mert tudta, hogy ez tetszik a zsidóknak (Csel 12,1–4).

Később a Római Birodalomban Néró császár felbujtására kitört az üldözés, amely Kr. u. 64-től körülbelül 320-ig tartott. Azonban a Szentírás előrejelzései és a történelem tanúsága szerint az igaz egyház mindig üldözés alatt áll. Ez a folyamatos szorongatás végül az Antikrisztus alatt bekövetkező *nagy nyomorúságban*

csúcsonyosodik ki a nem is olyan távoli jövőben (Mt 24,21). Az üldözés az egyház tagjai számára nem mindig jelent börtönt, kínzást vagy halált. A gyűlölet, a gúny, a gyalázat is ide tartozik.

A Cselekedetek könyvének 7. és 8. része tehát Jézus e világban lévő „mártíregyházával” szembesít minket. Az egyház üldözött egyház, amelyet Jézusért gyűlölnék és szánnak halálra. A Róma 8,36 így vall erről: „Teéretted gyilkoltatunk minden napon, olybá tekintenek mint vágó juhokat.” Ez az egyház tanúskodik Jézusról mint mennybe ment és felmagasztalt Úrról.

Ebből az igeszakaszról két, látszólag éles ellentétben álló igazság emelhető ki. Valóban ellentmondásosnak tűnnek. Az egyik Jézus hűségese tanúinak vértanú halála, a másik pedig a mennybe ment Jézus uralma. Ez a kérdés szorongat: hogyan válhatott István mártírrá, ha Jézus az Úr? Vagy ha Jézus az Úr, akkor hogyan ölhették meg földi tanúját? Az igaz egyház evilági, gyalázatos, üldözött helyzetét tekintve mindig felmerül ez a kérdés.

Valójában nincs lényegi ellentét e két igazság között. Ez egyértelmű abból, hogy István és hozzá hasonlóan az egyház mártír ugyan, de a mennybe ment Jézus uralmának tanúja. Miközben István testére hullottak a kövek, amelyek kioltották az életét, hangosan így tett bizonyosságot: „Jézus az Úr.”

Mi a vértanú egyház bizonyágtétele?

István világos, erőteljes, egyértelmű tanúja volt a mennybemenetele által felmagasztalt Jézusnak. Ez nemcsak az ő személyes bizonyágtétele volt, hanem legfőképp az újszövetségi egyház hivatalos tanúságtétele. István ugyanis egyházi tisztségviselő volt: diakónus és evangélista, tehát az evangélium hirdetője. Emellett a Szentlélek hatalmazta fel őt a bizonyágtételre: „teljes vala Szentlélekkel” (Csel 7,55).

Bizonyságtétele így szólt: „Ímé látom az egeket megnyílni, és az embernek Fiát az Isten jobbjá felől állani” (Csel 7,56). Ez a mennybe ment Jézus dicsőségéről szóló bizonyságtétel volt. Először is azt tanúsította, hogy az emberré lett Jézus a mennyben van. Nem sokkal István tanúságtétele előtt Jézus *felviteték a mennybe* (1,11). István arról tett bizonyságot, hogy Jézus a mennyben van, ahol Isten dicsősége látható, és ahol a Jézusban elaludt holtak lelkei vannak. Jézus emberként van ott, az Ő emberi természetében: testben és lélekben. István látta Jézust, és *az ember Fiának* nevezte (7,56). Ebből következik, hogy vallotta Jézus feltámadását: a teste nem a sírban, hanem a mennyben van.

István a mennybe ment Jézus dicsőségéről is bizonyságot tett, Jézus ugyanis *az Isten jobbjá felől* van (Csel 7,55–56). Feltámadása után negyven nappal emeltetett fel ebbe a felmagasztalt állapotba. Ő maga így beszélt a Nagytanácsnak későbbi mennybemeneteléről: „Sőt mondom néktek: Mostantól fogva meglátjátok az embernek Fiát ülni az Istennek hatalmas jobbán és eljöni az égnek felhőiben” (Mt 26,64).

Jézus engedelmes volt Istennek, amikor halála által megváltotta a választott egyházat. Ezért Isten nagyon megdicsőítette és felmagasztalta Fiát azzal, hogy ezt a helyet adta neki a mennyben. A Szentháromság Isten jobbán Jézus osztozik Isten csodálatos dicsőségében, és Isten végtelen hatalmával uralkodik a mennyen és a földön. Ez volt a mennybemenetel. Nem csoda, hogy a megváltott egyház Jézus Krisztusról szóló bizonyságtételében Jézus mennybemenetele kitüntetett helyen áll.

István lényegében arról tett bizonyságot, hogy Jézus Úr. Jézus uralma abból az állításból következik, hogy Isten jobbán van. Ez annak a jelképes megfogalmazása, hogy Jézus Isten nevében az egész teremtett világon uralkodik. Micsoda uralom ez!

István azzal is megmutatta Jézus uralmát, hogy *ember Fiának* nevezte Őt (Csel 7,56). A zsidó hallgatóság nagyon is jól értette, hogy ezzel a megnevezéssel István milyen hatalmat tulajdonít a megvetett Jézusnak. Dániel próféta ezzel a kifejezéssel írt a Messiásról a Dániel 7,13–14-ben, a tengerből feljövő négy fenevadról szóló próféciában: „Látám éjszakai látásokban, és ímé, az égnek felhőiben mint valami emberfia jőve, és méne az öreg korúhoz, és eleibe vivék őt. És ada néki hatalmat, dicsőséget és országot, és minden nép, nemzet és nyelv néki szolgálja. Az ő hatalma örökkévaló hatalom, amely el nem múlik, és az ő országa meg nem rontatik.”

István arról tett bizonyosságot, hogy Jézus a Messiás. Arról tanúskodott, hogy Jézus a győzelmes Messiás, aki az *öreg korúhoz* ment, és *hatalmat, dicsőséget és országot* kapott. Az egyház István idejétől fogva mind a mai napig arról tesz bizonyosságot, hogy Jézus királyként uralkodik mindaddig, amíg ellenségeit a lába alá nem veti (1Kor 15,25). István egyértelműen kijelentette Jézus uralmát. Kétszer is Úrként hívta segítségül Jézust ellenségei füle hallatára (Csel 7,59–60). Ezzel csodálatos uralmat tulajdonított Jézusnak.

Először is maga az a tény, hogy István Jézust hívta segítségül – azaz hozzá imádkozott –, bizonyítja, hogy Jézus uralma személyesen Isten uralma. Jézus az Úr Isten. Ő Jehova Úr, egyedül hozzá imádkozhatunk. Ez az igeszakasz azt hirdeti, hogy István segítségül hívta az Úr Jézust. István Jézus előtt esett térdre, miközben haláltusáját vívta: Őt imádta mint testben megjelent Istent (60. v.). Másodszor Jézus uralma abban a hatalmas dologban is meglátszik, hogy Ő minden test bírója. Ezt István a következő kéréssel ismeri el: „Uram, ne tulajdonítsd nekik e bűnt” (60. v.). Harmadszor pedig az Ő csodálatos uralmához tartozik a halál és sír fölött való hatalma, amelyet István ebben a kérésben vall meg: „Uram, Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet” (59. v.).

Ilyen az egyház bizonyágtétele mindabban, amit hirdet és vall. Bizonyágot tesz Jézusról nemcsak mint megfeszítettről, hanem mint mennybementről is. A keresztről a mennybemenetel fényében tanúskodik. Furcsának tűnhet ugyan, de a *vértanú* egyháznak mindig ez a bizonyágtétele.

Egy vértanú egyház bizonyágtétele

Nem is lehetne ennél élesebb vagy nagyobb az ellentét: a dicsőséges, mennyei Úrról egy megalázott, földi egyház tanúskodik. A győztes királyról egy látszólag vereséget szenvedett tanú tesz bizonyágot. Az Isten jobbán álló személyt egy városon kívül megkövezett ember vall Úrnak.

István mártír volt. Bizonyágtételét elvetették, őt magát gyűlölték („fogait csikorgatják vala őellene”, Csel 7,54), és megölték. István vértanúhalálával a magát Isten királyságának és népének valló Izráel hivatalosan is elutasította és elvetette őt. Istvánt a Szanhedrin, azaz a Nagytanács hallgatta ki (6,12.15.). Ez az akkori egyházi hatóságok bírósági eljárását jelentette. Noha a viselkedésük egy vallásos perhez képest felháborító volt, mégis Isten törvényének betűjét alkalmazták Istvánnal szemben. Kiűzték a városból. Megkövezték őt, ami az istenkáromlók előírt büntetése volt. Az ellene bizonyágot tévő tanúk vetették rá az első köveket.

Az igaz egyház mindig ezt éli át: gyűlölik és megvetik. Üzenetét istenkáromlásnak titulálva elvetik. Az emberek között egyháznak nevezett valami ítéli el és közösíti ki. Micsoda ellentét! Micsoda összeférhetetlenség! Milyen nyilvánvaló ellentmondás! Ha Jézus az Úr, akkor egyházának nem vértanúnak, hanem uralkodónak kellene lennie. Nem őt kellene, hogy megöljék, hanem neki kellene elpusztítania ellenségeit. Ha az egyház vértanú egyház – márpedig ez a helyzet –, akkor vajon Jézus valóban Úr? Az egyház vértanúsága nem teszi hiteltelenné azt a bizonyágtételt, hogy Ő Úr? Az egyház mártírsága nem jelenti azt, hogy Jézus

ellenségei legyőzték Őt? Hogyan lehet ezt a két igazságot összeegyeztetni: az Úr Jézus mennybemenetelével való megdicsőülését és a világban lévő vértanú egyházat?

Mi indokolja a vértanú egyház bizonyágtételét?

Minden keresztyén, kiváltképp a református keresztyének jól jegyezzék meg, hogy Jézus megdicsőülése nem jelenti az egyház evilági népszerűségét, dicsőségét és uralmát. Krisztus a mennybe ment, az egyház pedig mártír. Krisztus Úr a mennyben, az egyház pedig a kereszt alatt van. Ő Isten jobbán ül, a hű tanú pedig a kövek alatt pusztul el, amikor a (hamis) egyház az állam támogatásával kiközösíti.

Az igaz egyházban való tagság és Jézus uralmának hűséges megvallása nem jelent földi dicsőséget és hatalmat. A történelem során Jézus uralma soha nem jelentette az egyház földi uralmát. Az egyház éppen azért vértanú, mert vallást tesz Jézus uralmáról. Éppen e bizonyágtétel miatt hullanak fejére a kövek. Nemcsak a világtól, sőt nem elsősorban a világtól, hanem – főként – a hitehagyott egyháztól. A hűtlen egyház gyűlöli Jézust, utálja Őt mint Urat. Gyűlöli a hitvalló egyházat, mert az megvallja Jézus uralmát.

A hitehagyott egyház gyűlöli az igaz egyház tanúságát Jézusról, mert ez a bizonyágtétel magába foglalja a hamis egyház ítéletét. István tanúságtételéhez hozzátartoznak a Cselekedetek 7,51–52 kemény szavai: „Keménynyakú és körülmetéletlen szívű és fülű emberek, ti mindenkor a Szentléleknek ellene igyekeztetek” stb. Mindezek mellett a hamis egyház gyűlöli, ha valaki Jézust Úrnak vallja. Amikor István így szólt: „látom [...] az embernek Fiát az Isten jobbjára felül állani” (56. v.), akkor a nagytanácsban ülő egyházi, lelki hatóságok „felkiáltván pedig nagy fennszóval, füleiket bédugák, és egy akarattal reárohanának”, hogy megöljék őt (57. v.).

Egyetlenegy módon lehet elkerülni a vértanúságot: ha valaki mélyen hallgat Jézus Krisztus uralmáról. Ezzel azonban megtagadná Jézust. Ez a két lehetőség van: vagy bizonyoságot teszünk, vagy tagadunk. Ha bizonyoságot teszünk, mártírokká leszünk, ha pedig tagadunk, akkor azon találjuk magunkat, hogy hozzájárulunk a hűséges tanú halálához.

Ez megmagyarázza ugyan az egyház vértanúságát, de nem ad feleletet a legmélyebb talányra: hogyan engedheti meg a mennybement Úr, hogy az Ő egyháza vértanú legyen? Mi az oka ennek a látszólag ellentmondásos helyzetnek?

Az egyház vértanúsága mint az Úr akarata

A látszólagos ellentmondás magyarázata, hogy az Úr Jézus akarja, hogy az egyház bizonyoságot tegyen az Ő uralmáról. István látta, hogy valójában mi van a mennyben: Jézus Úrként az Isten jobbán ül. István nem csupán egy látomást látott. Abban a kiváltságban részesült, hogy bepillantott a mennybe: „a mennybe függesztvén szemeit” (Csel 7,55). Látta, amit Krisztus napján minden szent meg fog látni. Látta Jézus uralmát. Ezért nem volt Istvánnak semmi nehézsége Jézus uralmával még akkor sem, amikor az elutasítás, a kiközösítés, a halál kövei zúdultak rá.

Úrként Jézus arra *indítja* egyházát, hogy az Ő tanúja legyen. A Szentlélek által teszi ezt úgy, ahogyan István esetében is: „mivel pedig teljes vala Szentlélekkel”, Jézus uralmának tanúja volt (55. v.). E bizonyágtétel által Jézus vádolja és megkeményíti elvetett ellenségeit. Ő még ebben is Úr, hogy egyházának tanúságtétele által lelkileg megkeményíti a gonoszokat. István bizonyágtétele végső soron azért indította arra a gonoszokat, hogy szívükben dühösködve meg akarják ölni, mert Jézus Úrként megkeményítette őket (54. v.).

Így Jézus maga tesz bizonyoságot önmagáról vértanú egyházának szenvedései által. A mártírhalál a végső, perdöntő tanúságtétel. A *tanú* szó újszövetségi görög

a *martűsz*, amelyből a *mártír* származik. Első keresztyén mártírként István az első keresztyén tanú, aki mindvégig kitartott. A mártírság nemcsak következménye a bizonyágtételnek, hanem *maga* a bizonyágtétel. Jézus uralmának leghatalmasabb, legnagyobb szerűbb tanúságtétele, hogy az egyház önként vállalja Őérte az üldöztetést, a keresztyén ember veszteséget szenved érte, és a hívő örömmel leteszi életét, hogy vallást tehessen Jézusról.

Krisztus a mártírság bizonyágtételét a szentek megerősítésére, az evangélium terjesztésére és az egyház növelésére használja. István vértanúságának következménye az evangélium terjedése és az egyház gyarapodása volt. István mártírhalálával az egész jeruzsálemi egyházat üldözni kezdték. Emiatt a szentek szétszóródtak (8,1), és „eloszolván, széjjeljártak, hirdetve az ígét” (4. v.). A mártírok vére az egyház magvetése.¹ Éppen ezért nincs ellentmondás Jézus uralma és az egyház evilági mártírsága között.

Az egyház tanúságának módja

István mindenféle személyes rosszindulat nélkül tett bizonyágot az Úr Jézusról. Fiatal emberként igazságtalanul elítélték, szörnyen megszegényítették, kegyetlenül megölték, mégis az ellenségei lelki javát kívánta, és ezért imádkozott: „Uram, ne tulajdonítsd nekik e bűnt” (Csel 7,60).

István ebben a csodálatos hozzáállásában és megindító könyörgésében megmutatta, hogy ő személyesen is aláveti magát Jézus uralmának, amelyről éppen vallást tett. Nem ezt parancsolta-e Jézus az Ő tanítványainak: „Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnek, és imádkozzatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket” (Mt 5,44)?

---

¹Tertullianus egyházatyától (160 k. – 225 k.) származó idézet. A fordító megjegyzése.

Krisztus Jézus meghallgatta hű tanúja könyörgését, amikor később István egyik üldözője, Saul megtért. Ez az ember „szintén javallta az ő megöletését” (Csel 8,1), és részt is vett István kivégzésében, amikor őrizte azok ruháit, akik megölték (22,20; vö. 7,58). Ez a Saul, akit később Pálnak neveztek, nemcsak keresztyén lett, hanem olyan erővel és hatékonysággal tett bizonyosságot Jézusról és az Ő uralmáról, mint senki más az egyházban. A Jézusról hitvallása által bizonyosságot tévő egyháznak egész engedelmességével meg kell mutatnia, hogy aláveti magát az Ő uralmának.

István bizonyosságtételéhez tartozott az is, hogy annak biztos tudatában tanúskodott, hogy az Úr akkor megsegíti, végül pedig megszabadítja. Vértanúhalálának körülményeiben a legkisebb kétség sem merült fel azzal kapcsolatban, hogy Jézus a tanúnak személyesen is Ura. István az Úr akkori segítségére nézve ezt mondta: „Ímé, látom az egeket megnyílni, és az embernek Fiát az Isten jobbjára felől állani” (56. v.)

Jézus nemcsak Isten jobbján *van*, hanem ott *áll*. Ez egy megdöbbentő mozzanat a történetben. A Bibliában egyedül itt olvasunk arról, hogy Jézus Isten jobbján *áll*. Máshol arról olvashatunk, hogy ott *ül*. Amikor megölik az Ő tanúját, amikor az egyház vértanúságot szenved, Jézus feláll a trónjáról. Ezzel jelzi, hogy kivételesen figyel erre a történelmi eseményre, és ezekben a próbákban különösen is az Ő szolgája és egyháza segítségére siet. A mártírság eseménye kiemelten fontos az Úr számára. Minden kétséget kizáróan a történelem legfontosabb eseményei közé tartozik. Az Úr feláll, és Lelke és kegyelme rendkívüli kiárasztásával megtartja szenvedő szolgáját, hogy bátran jó vallást tehessen, és mindvégig kitartson. Amikor az egyház tisztségviselői és tagjai az Úr Jézusról való bizonyosságtételük miatt szenvednek és üldöztetnek, akkor látniuk kell, hogy Jézus őértük az Isten jobbján *áll*.

A végső szabadulásról István ezt mondja: „Uram, Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet” (59. v.). Majd eszméleténél lévén elaludt, és meghalt (60. v.). Jézus Úrként nem úgy szabadította meg Istvánt a haláltól, hogy megkímélte attól, hanem úgy, hogy a lelkét halála pillanatában magához vette a mennybe. Krisztus napján pedig fel fogja támasztani a testét, amit az bizonyít, hogy Jézus feltámadt, és István lelkét már magához vette. A lélek rögtön az örök életbe és dicsőségbe tér, a vértanú teste pedig az utolsó napon történő felébredés reménységében alszik. A vértanú egyház Jézus uralmáról való végső bizonyágtétele során mindig bizonyos afelől, hogy Jézus Úr, és ez az igazság mindig bátorítja. Ámen.

III. rész – 1. fejezet

Missziói munka: üzenet és módszerek

Martyn McGeown

És hozzájuk menvén Jézus, szóla nékik, mondván: Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön. Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek! És ímé, én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig. Ámen!

Máté 28,18–20

Bevezetés

D. L. Moodyt egyszer így bírálták: „Uram, nem értek egyet az evangélizációs módszereivel.” Moody így válaszolt: „Egyetértek Önnel: én sem szeretem a módszereimet. Mondja, *Ön* hogyan végzi az evangélizációt?” A bíráló így felelt: „*Én* nem evangélizálok.” Moody ezzel vágott vissza: „Jobban szeretem, ahogyan *én* evangélizálok, mint ahogy *Ön* nem teszi.” Ez az idézet látszólag jól hangzik. Ne feledjük azonban, hogy Moody egy laikus, arminiánus, ébredési igehirdető volt (ami szemben áll a *Westminsteri Nagykáté* 158. kérdés-feleletével¹). Emellett az üzenethez hasonlóan az is fontos, hogyan végezzük Isten munkáját. Moody szavai valójában a jezsuiták mottójához hasonlítanak: „A cél szentesíti az eszközt.”

Keresztyénként nem engedhetjük meg, hogy az érzelmi érvek félrevezessenek, vagy a pragmatizmus befolyása alá kerüljünk. A pragmatizmus azt jelenti, hogy ha egy módszer jól működik, az elegendő ok arra, hogy éljünk vele. Nem azt kell kérdeznünk, mi működik, mi adja a legjobb eredményt. A helyes kérdés, hogy mit akar Isten, hogy cselekedjünk. A feleletet pedig Isten Igéjében, a Bibliában keressük.

Mit tesz egy „misszionárius lelkipásztor”, aki a Limericki Református Közösségben szolgál?² Ha valaki megfigyeli a munkámat, vajon illeszkedik-e azokba az előfeltételezésekbe, amelyek szerint egy misszionáriustól elvárhatóak? Lehet, hogy arra következtetne (főleg, ha a missziói munkáról a szokásos módon gondolkodik), hogy gyakorlatilag nem végzek missziót, hanem kizárólag lelkipásztor vagyok.

Ha úgy gondolod, hogy egy limericki misszionárius olyan ember, aki Limerick városközpontjában egy utcasarkon állva prédikál az arra járóknak, vagy

---

¹ *Kik hirdethetik Isten Igéjét?* Isten Igéjét egyedül azok hirdethetik, akiknek megfelelő ajándékuk van erre, és akiket elismertek és beiktattak erre a tisztségre.

² Az írországi Limerick Reformed Fellowship (Limericki Református Közösség) a Covenant Protestant Reformed Church missziói területe volt 2004 és 2021 között. A fordító megjegyzése.

evangéliumi traktátusokat osztogat házról házra járva, arra a következtetésre juthatsz, hogy McGeown nem is misszionárius. A protestáns református misszionáriusok hagyományosan nem így dolgoztak, és én sem ezeket a módszereket használom Limerickben. Valójában az időm nagy részét készüléssel töltöm: igehirdetéseket írok, bibliaórákra és hittanórákra készülök, cikkeket írok és olvasok. Vajon ez a feladata egy misszionáriusnak?

A kérdésre nem D. L. Moody, Billy Graham vagy más „missziós szakértők” bölcsességében keressük a választ. Megvizsgáljuk, hogy mi az előttünk álló bibliai minta különös figyelmet fordítva a Cselekedete könyvére. Ez a könyv azért íratott meg, hogy megmutassa, miként gyűjti össze az Úr az Ő egyházát főként az apostolok, kiváltképp Pál apostol missziói munkája által. A Cselekedetek könyve alapján pedig megkeressük azokat az alapelveket, amelyek mentén ma a missziói munkát végeznünk kell. Ebben a fejezetben kifejtem ezeket a vezérelveket, és megmutatom, miként működnek a Limerick Református Közösségben. Tegyük fel és válaszoljunk meg öt kérdést!

1. Ki végezze a missziói munkát?

Ne siessük el a válaszadást azzal, hogy minden keresztyén misszionárius. Mit tanít Isten Igéje? Mielőtt a Cselekedetek könyvéhez lapoznánk, vizsgáljuk meg a missziói parancsot: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népet, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek” (Mt 28,19–20). „Elmenvén e széles világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtésnek” (Mk 16,15).

Sokan azt hiszik, hogy a missziói parancs minden egyes hívőnek szól, de ez tévedés. A szövegösszefüggésből világos, hogy az Úr megbízása az apostoloknak, vagyis a *tizenegynek* szól (Mt 28,16; Mk 16,14).

Sőt a missziói parancs három fő tevékenységet foglal magába. Az első: tegyetek embereket tanítványokká. A második: kereszteljétek. A harmadik: tanítsátok azokat, akiket tanítvánnyá tettétek, és megkereszteltétek. Éppen ezért jelentőségteljes, hogy ez a parancs az igehirdetésre vonatkozik (amely a személyes bizonyosságtétellel szemben Isten Igéjének hivatalos hirdetése), és a parancsolat a sákramentumok kiszolgáltatását is tartalmazza.

Mindez – ahogyan látni fogjuk – egy intézményes egyházat és egyháztagságot von maga után. Ha a missziói parancs minden egyes hívőt arra szólít fel, hogy prédikáljon, akkor minden hívőnek keresztelnie is kell. Az Újszövetségben azonban egyértelmű, hogy csak a tisztségviselők kereszteltek. E szabály alól Filep és Anániás látszólagos kivétel (Csel 8,38; 9,18). Filep azonban evangélista volt (21,8), Anániás pedig próféta (9,10–18). Így a missziói parancsból arra következtethetünk, hogy miközben minden hívő tanú, nem mindannyian igehirdetők vagy misszionáriusok.

A misszionárius olyan ember, akit kiküldtek, nem pedig olyasvalaki, aki enélkül indulna útnak. A missziói munka – a bizonyosságtételtől eltérően – olyan emberek feladata, akiket az a Krisztus küldött, akié minden hatalom mennyen és földön (Mt 28,18). Krisztus az intézményes egyházat bízta meg a missziói parancs teljesítésével. Az egyház ennek misszionáriusok kiküldésével tesz eleget. Ezen keresztül minden keresztyén teljesíti a missziói parancsot, azok is, akiket nem küldenek ki, és nem indulnak el.

Ez igaz volt magára Pálra is. Őt közvetlenül Krisztus hívta el, de missziói munkája során szándékosan az antiókhiai helyi gyülekezet felügyelete és gondoskodása alá vetette magát. A Cselekedetek 13,1–4 szerint a Szentlélek Pált és Barnabást választotta, és megparancsolta az antiókhiai egyháznak, hogy kezeiket rájuk téve küldjék ki őket. Az antiókhiai egyház áldással, imádsággal és támogatással küldte ki Pált és Barnabást. Pál pedig alávetette magát a felügyeletüknek

(14,26–28; 18,22–23). Az apostol tehát nem valamiféle független, szabadúszó, magányos misszionárius volt, aki megvetette az egyházat. Ebből arra kell következtetnünk, hogy Isten a misszionáriusok kiküldésére ma is egyedül az egyházat hatalmazza fel. A missziói testületek, az egyházak közti szervezetek és más intézmények nem küldenek ki misszionáriusokat, csak az egyház. A Róma 10,15 erre vonatkozóan is igaz: „Mi módon prédikálnak pedig, ha el nem küldetnek?”

Engem az észak-írországi Ballymena városában található Covenant Protestant Reformed Church (CPRC) presbitériuma küldött ki, amikor kezeiket rám tették. Így nekik tartozom elszámolással. Ez az egyház támogat, imádkozik értem, tanácsol engem, és nekik számolok be a munkámról. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az egyháztagnak ebben semmi szerepe nincsen. A missziói munkát a misszionárius *által* végzik. Amikor a misszionárius prédikál, az egyház prédikál. A Limericki Református Közösség tagjainak pedig az a feladata, hogy támogassák a misszionáriust, és másokat is elhívjanak meghallgatni az igehirdetést. Összefoglalva, az egyháztagnak feladata az igehirdetés továbbadása életükkel és beszédükkel, a misszionárius feladata pedig az igehirdetés, a tanítás és a keresztesítés.

2. Hol kezdték az apostolok a missziói munkát?

Talán úgy képzeljük, hogy az apostolok csak úgy találomra végezték a missziói munkát. Valójában meghatározott módszerük volt, amelyet jó követnünk. Először az igazságban járatos zsidókhöz mentek, vagy azokhoz, akik többet akartak hallani a hirdetett üzenetből. Velük kezdték, de nem álltak meg. Az alapelv ez volt: „zsidónak először meg görögnek” (Rm 1,16; vö. Csel 3,26).

Ez a megközelítés Krisztus parancsa a Csel 1,8-ban: „Hanem vesztek erőt, minekutána a Szentlélek eljő reátok, és lesztek nékem tanúim úgy Jeruzsálemben, mint az egész Júdeában és Samariában és a földnek mind végső határáig.”

Figyeljük meg, hogy a missziói parancshoz hasonlóan ezeket a szavakat is az apostoloknak mondta (2. v.). „Kezdjétek Jeruzsálemben és Júdeában, ahol a legtöbb zsidó él” – parancsolta Krisztus.

Pál kivétel nélkül a zsinagógába ment először (Csel 13,5; 14–16; 14,1; 17,1–3.10.17.), vagy oda, ahol a kegyesek Istent imádták (16,13). Ennek jó oka volt. Itt gyűltek össze azok, akik hittek Istenben. Ezek az emberek várták az eljövendő Messiást. Már ismerték az Írásokat. Pálnak itt könnyebben lehetősége nyílt megszólalni. Természetesebb volt itt kezdeni, mint a nyilvánvalóan pogányok között. Sőt az apostolok ott kezdtek prédikálni, ahová meghívták őket, hogy szóljanak (13,7), Ezenfelül Pál nem csak ott hirdette az Igét, ahol egyáltalán nem ismerték az evangéliumot. A munkájához az is hozzá tartozott, hogy az egyházakat megerősítse a hitben (15,36.41; 18,23).

Ez volt a módszerünk Limerickben is, így indult a Limericki Református Közösség története. Nem a zsinagóga zsidóival kezdtük, hanem annak mostani megfelelőjével: olyan érdeklődőkkel, akik valamennyire ismerték a keresztyéniséget és a református hitet.

2004-ben Limerickből néhányan megkeresték Angus Stewartot, a CPRC lelkipásztorát. Rátaláltak a havonta megjelenő *Kegyelmi Szövetségre*,³ elkezdtek hallgatni a CPRC igehirdetéseinek felvételeit, és többet akartak tanulni. Ekkoriban Herman Hanko professzor Írországból volt, és elvállalt közöttük egy előadást. A limericki testvérek azt tették, amit Kornéliusz a Cselekedetek 10,24-ben: „Kornélius pedig várja vala őket, egybegyűjtven rokonait és jó barátait.” Hanko professzor azt tanácsolta Stewart lelkipásztornak, hogy a lehető leghamarabb látogassa meg őket, és derítse fel a területet. Stewart 2004 és 2010 között mintegy hathetente Limerickbe utazott, hogy ott előadásokat tartson.

---

³A *Kegyelmi Szövetség (Covenant Reformed News)* a CPRC havonta megjelenő rövid újságja, amely 2012 óta magyar nyelven is elérhető. A fordító megjegyzése.

A fogadtatás – mint mindig – vegyes volt. Némelyek megbotránkoztak a hamis tanításoktól elhatárolódó, hűséges református üzenet hallatán. Mások megmaradtak, vagy éppen csatlakoztak. Lassacskán kialakult egy csoport, akik Limericki Református Közösségnek nevezték magukat. Azért nem Limericki *Protestáns* Református Közösségnek, mert a protestáns szónak Írországból negatív felhangja van. Ezek a szentek éveken keresztül házaknál találkoztak, hogy a CPRC-től kapott kazettákról, később pedig CD-kről és DVD-kről hallgassák az igehirdetéseket. Később béreltek egy termet, és felállítottak egy vezető testületet annak reményében, hogy egy nap kaphatnak egy misszionáriust. Végül 2010-ben komoly teológiai tanulmányok után a CPRC kiküldött hozzájuk. Most már van közöttük rendszeres igehirdetés, hittanórák, kátéórák, bibliaóra, és alkalmanként nyilvános előadások.

Összefoglalva az apostolok gyakorlatát követtük egy segítséget kérő csoport esetében. A Limericki Református Közösségben szolgálók, építem a tagokat, és felkészítem őket arra, hogy kegyes életükkel és beszédükkel tanúk legyenek. Ez az úgynevezett *macedóniai hívás* alapelve: „Jer által Macedóniába, és légy segítségül nekünk” (Csel 16,9–10). Nem ez az egyetlen mód, de forrásaink korlátait és szolgálóink számát tekintve ez a legbölcsebb.

3. Mit használtak leginkább az apostolok?

A válasz nagyon egyszerű: Pál és a többi apostol prédikált. A biblikus misszió szükségszerűen igehirdető misszió. Pál egy olyan világban prédikált, amely nagyon különbözött a miénktől, de sok tekintetben hasonlított. Rengeteg társadalmi egyenlőtlenség volt: rabszolgaság, bűnözés, szegénység, igazságtalanság, szexuális visszaesések, sőt az abortusz egy fajtája is. Pál nem vett részt a rabszolgaság, az abortusz vagy a prostitúció eltörlését követelő tüntetéseken. Nem szervezett ilyeneket, és nem is bátorította erre a keresztyéneket. A bálványáldozati helyek köré

sem plakátolt sértő üzeneteket. Nem fogadott el valamiféle programot a város megújításáért. Igét hirdetett.

Pál nagyon egyszerűen prédikált. Nem voltak harsonák, nem volt színpad, nem volt zenekar, nem voltak színészek, pedig a görögök között népszerű volt a színművészet. Nem a sport, a szórakozás vagy más eszközök által próbálta megnyerni az embereket. Az apostol kinyitotta Isten Igéjét, és hirdette az evangéliumot (1Kor 2,4–5; Gal 3,1–2; 1Thessz 2,9–13). Pál igehirdetése mélyen biblikus volt. A kereszt üzenetét és Krisztus feltámadását hirdette, és az Írások alapján vitázott (Csel 13,38–39; 17,2–3.17). Még a csodái is az igehirdetését szolgálták, és másodlagosak voltak ahhoz képest.

A Cselekedetek könyvében az apostolok több igehirdetését is olvashatjuk példaként. Az apostolok nem az evangélikál mozgalomban annyira elterjedt „dióhéj-evangéliumot” hirdették. Nem arról volt szó, hogy „Isten szeret téged, Krisztus meghalt érted. Istennek van egy csodálatos terve az életeddel, Isten üdvözíteni akar téged.” Az apostolok nem arra hívták az embereket, hogy mondják el a bűnösök imádságát, vagy kövessenek négy lelki törvényt.⁴ Pál a többi apostollal együtt Krisztus halálának és feltámadásának evangéliumát hirdette, és mindenkit megtérésre és hitre szólított fel.

Sőt az apostoli igehirdetések sekélyesek sem voltak. Az apostolok Isten teljes tanácsát hirdették (Csel 20,27). A keresztet és a feltámadást a próféciák beteljesedéseként magyarázták. Beszéltek a teremtésről, Isten gondviselői és kormányzói

---

⁴Az Üdvhadsereg által megfogalmazott négy lelki törvény:

1. Isten szeret téged, és csodálatos terve van az életeddel.
2. Az ember bűnös és elszakadt Istentől. Ezért nem ismerheti és nem is tapasztalhatja Isten szeretetét és életére vonatkozó tervét.
3. Jézus Krisztus Isten egyetlen megoldása az ember bűnére. Átala megismerheted és tapasztalhatod Isten szeretetét és életedre vonatkozó tervét.
4. Személyesen el kell fogadnunk Jézus Krisztust Megváltónknak és Urunknak, akkor ismerhetjük meg és tapasztalhatjuk Isten szeretetét és életünkre vonatkozó tervét.

A fordító megjegyzése.

munkájáról, valamint a szuverenitásáról. Nem kerültek el szándékosan egyes tanításokat, mint például a predestinációt, és intettek a hitetlenség ellen (13,38–41). Igencsak szembefordultak az akkori kultúrával. Valójában nem is lehet a megfeszített Krisztus evangéliumánál megbotránkoztatóbb üzenet. Mégis az evangélium az Isten hatalma Krisztus egyházának üdvösségére (Rm 1,16; 1Kor 1,23–24).

Pál nem is a szegények megsegítésével töltötte az idejét. Nem érezte magát felelősnek a Római Birodalom társadalmi nehézségeiért. A szegények, akiket segíteni akart, az egyházak szegényei voltak. Számukra adománygyűjtéseket szervezett. Nem lehet az a benyomásunk, hogy a Cselekedetek könyvének keresztyén egyháza elfordult Isten Igéjétől, hogy a szegényeket szolgálja, vagy – ahogyan egy divatos limericki „egyház” hirdeti – a várost szolgálja. Az egyháznak sem ideje, sem ereje nem volt ehhez. Sokkal fontosabb feladatai voltak. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a keresztyéneknek nem kell segítenie a szegényeken, vagy éppen csak a keresztyén szegényeket kell támogatniuk (bár a diakóniában nekik kell elsőbbségben részesülniük, vö. Gal 6,10). Az viszont következik ezekből, hogy a modern „társadalmi evangélium” üzenete és módszerei nem biblikusak és nem apostoliak.

A Limericki Református Közösségben minden Úr napján kétszer prédikálunk, mégpedig mindazt, amit a Biblia tanít, beleértve a nehéz, népszerűtlen részeket is. Nem hagyunk ki egyes szakaszokat azért, mert túl nehezek. Semmi sem túl nehéz, ha egyszerűen magyarázzák meg. Nem azért hagytak ott minket, mert valami túl nehéz volt, hanem mert túlságosan is világos és éles volt az üzenet. Vannak fiatalok a gyülekezetben, akik nem gondolják, hogy túl nehéz az igehirdetés. Akik így gondolkoznak, általában csak kifogást keresnek, hogy ne kelljen Isten Igéjére figyelniük.

4. Hol hirdették az igét?

Az Újszövetséget olvasva némelyek úgy találják, hogy az apostolok a szabad ég alatt prédikáltak, ezért az egyháznak ki kell lépnie az utcára. Az apostolok azonban általában zsinagógákban, otthonokban vagy bérelt házakban hirdették az Igét, például Tirannus iskolájában (Csel 19,9).

Krisztus és az apostolok a szabad ég alatt is prédikáltak: a mezőkön, a hegyeken, a piacokon vagy Athénban az Areioszpagoszon. Ezek kapcsán azonban meg kell jegyeznünk két dolgot. Először is akkoriban ezek a vita és a beszélgetés természetes helyei voltak. Az emberek azért mentek a piacra, hogy teológiai és filozófiai vitában vegyenek részt. Ma az emberek csak azért mennek a piacra, hogy vásároljanak. Másodszor Krisztus és az apostolok *olyan emberekhez szóltak, akik azért gyűltek össze, hogy őket hallgassák* (Mt 5,1; Lk 8,4; 12,1; Csel 2,6.14; 3:11–12).

Hasonlítsuk ezt össze a modern *utcai igehirdetéssel*. Egyesek kiállnak az utcá-sarokra, és „prédikálnak”. Az ilyen emberek körül nem gyűlik össze nagy tömeg. A legtöbben csak éppen arra járnak, és esetleg elkapnak egy-két szófoszlányt az elhangzottakból. Némelyek bírálják a Limericki Református Közösséget, mert nem végzünk ilyen munkát. Azonban nem sok értéket látok ebben a módszerben. Lehet, hogy valaki nem ért egyet a meglátásommal, ám nem ítélnék el minket azért, mert nem alkalmazunk egy olyan módszert, amelyet Isten Igéje nem parancsol meg egyértelműen.

Az igehirdetés egy adott bibliai szakasz teológiai gondolatainak kifejtése, amelyet az igehirdető elmagyaráz a gyülekezetnek, és alkalmazza rájuk. Hogyan mondhat el valaki egy igehirdetést modern szabadtéri környezetben? Az emberek nem figyelnek, ez nem a beszélgetés, a vita, a hirdetés természetes helye. Hogyan fejtheti ki valaki egy igeszakasz üzeneteit ebben a környezetben?

Az utcai igehirdető tehát gyakran arra kényszerül, hogy ugyanazt a gondolatot ismétlgesse újra meg újra más-más megfogalmazásban. Viszont ha a prédikáció hallgatói a keresztyénség legelemibb gondolatait sem ismerik, a szabadtéri igehirdetés nem fog számukra eleget mondani Krisztusról.

Mások a Cselekedetek 20,20-ra hivatkozva a házról házra való járást javasolják. Ez azonban az egyháztagok meglátogatásáról szól, vagy arról, hogy az egyház otthonokban gyűlt össze. A Biblia nem parancsolja meg, hogy kopogtassunk be minden ajtón, és zavarjunk meg olyan embereket, akiket egyáltalán nem érdekel az egyház. Az egyháztagok által a postaládákba bedobott traktátusok többsége pedig sajnos a kukában végzi.

5. Mi volt missziói munkájuk célja?

Az apostolok célja nem pusztán annyi volt, hogy „üdvözítsék az embereket.” Számukra a prédikáció és a missziói munka célja Isten dicsőítése volt úgy, hogy az Ő igazságát hirdették, és a hívőkből és magvukból álló hűséges egyházakat hoztak létre. Az apostolok számára teljesen elképzelhetetlen volt, hogy valakit megtérésre és hitre hívjanak, de az egyházhoz való csatlakozásra ne. Akit (házanépével együtt) megkereszteltek, az csatlakozott az egyházhoz (Csel 2,47). Nem volt elég az sem, hogy valaki üdvözítő hitre jutott. Az ilyen embert tanítani kellett. Ez ma, a tanítás 2000 éves kibontakozása során időigényes feladat (Mt 28,20). Ahhoz, hogy valaki ma egy református egyház tagja lehessen, alaposan meg kell ismernie a hit tantételeit, a református hitvallásokat és a keresztyén életmódot.

A kortárs evangélizáció nehézsége, hogy tudatlan, így gyenge keresztyéneket nevel. Valójában egyenesen bátorít a tudatlanságra. Minél többet tud egy keresztyén, annál nagyobb fenyegetést jelent az egyházi vezetőségre. A tanítás éppen ezért a lehető legsekélyebb és legáltalánosabb. Az is baj, hogy az evangélizál egyházakban sok olyan vezető van, akinek nincs teológiai képzettsége.

Írásértelmezési és -magyarázati képességeik korlátozottak. Az eredmény, hogy a keresztyén csecsemők állandóan csak felvizezett tejet isznak (Zsid 5,11–14).

A tudatlanság ártalmas az egyház számára (Hós 4,6). Helyénvaló tanítás nélkül a lelki növekedés megakad. Legtöbbször eltávoznak a fiatalok, mert amikor az egyház már nem képes a szórakoztatásra – és ebben a világgal nem veheti fel a versenyt –, akkor ők máshol fogják megtalálni a helyüket. Ezért tartunk a Lime-ricki Református Közösségben tagjaink és más érdeklődők számára kátéórákat, amelyek során bibliai történetek és tanítások hangzanak el.

Kitekintés és ötletek

Az úrnapi istentisztelet, a bibliaórák és a kátéórák mellett (amelyekre másokat is hívunk) megpróbáljuk elérni a környéken élőket. A missziói munka nehézsége az új kapcsolatok kialakítása és megtartása. Itt egy figyelmeztetéssel kell élnünk. A missziói munka nem számháború. A Jeruzsálemben megtért ezrektől (Csel 2,41; 4,4) eltekintve nem tudhatjuk, milyen nagy egyházakat hoztak létre az apostolok. Vajon Korinthusban, Efézusban vagy Thesszalonikában több ezres tagszámú „megagyülekezetek” voltak? Nem tudjuk, de nem igazán hinném.

Vannak nyilvános előadásaink. Miközben ez jó dolog, a probléma az, hogy nincs túl sok érdeklődő. Ugyanez más egyházakra is igaz. Azt tapasztalom, hogy az előadásokon a hallgatóság nagy része saját református tagjaink közül kerül ki, és nagyon kevés külső ember jön el. Ez nem kritika, viszont meg kell fontolnunk: ha az előadásaink célja saját embereink építése és felkészítése arra, hogy *mindig készek legyenek megfelelni* (1Pt 3,15), akkor bizonyosan értékesek. Sok kiváló előadásnak elkészült a leírata, és ezek az interneten továbbra is bizonyágtételül szolgálnak. Többen hallgatják meg előadásainkat utólag, mint a helyszínen. Ezek jó eszközök az emberek bátorítására, hogy eljöjjenek. A reklám drága. A beszéd, a személyes hívogatás jobb, és ehhez a tagok imádsága és kitartása szükséges.

Ha az előadásokra mindenki elhozna egy külső embert, az események igencsak felértékelődnének.

Egy másik bizonyágtétel a honlapunk. Ha lehet, minden modern egyház és közösség hozzon létre egy jó, világos, informatív, vonzó internetes oldalt. Ide feltöltjük az igehirdetéseink hang- és videofelvételeit. Bátorítom az olvasót, hogy látogasson el honlapunkra (www.limerickreformed.com), ahol elolvashatóak vagy meghallgathatóak igehirdetéseink, kátéóráink vázlatai, a *Dordrecht* Kánonokról szóló sorozatunk, blogbejegyzéseink és tanulmányaink. Istentiszteleteinket élőben közvetítjük, és minden héten vannak hallgatóink. A honlap azért fontos, mert az emberek ezt nézik meg először, mielőtt személyesen is elmerészkednének az egyház közösségébe.

Az is a feladatunk, hogy egyszerűbb anyagokat készítsünk a hitetlenek számára. A Limericki Református Közösségnek kiváló írásai vannak, de szerény véleményem szerint nem mind megfelelőek arra, hogy a hitetleneknek hirdessük vele az evangéliumot. A legtöbb túl nehéz olvasmány, mert a keresztyénség olyan alapvető ismeretét feltételezi, amely hanyatló korunk legtöbb emberében nincs meg. Hajlamosak vagyunk alulbecsülni az emberek ijesztő bibliai tudatlanságát. A legkönnyebb kiadványunk Steven Houck lelkipásztor két írása: *Az igaz Isten ismerete*, és *Jehova, a Megváltó*; valamint néhány evangélizáló traktátus. Így keményen kell dolgoznunk saját írásaink vagy rövid traktátusaink elkészítésében. Az evangélium rövid bemutatására van szükségünk, amely nem a közhelyessé vált „négy lelki törvényt” tartalmazza, ám nem olyan mély, hogy az emberek ne értsék meg, és nem olyan hosszú, hogy félredobják. Ezenfelül – ami még nehezebb – meg kell találnunk annak a módját, hogy ezeket az anyagokat eljuttassuk a hitetlenekhez.

Kihívások és nehézségek

Az első az előítélet, főleg a városban lévő evangélikál csoportok részéről. A római katolikusokat gyakorlatilag nem érdekli, hogy jelen vagyunk a városban. Az evangélikálok azt hiszik, hogy szűklátókörűek, elvakultak, türelmetlenek és megosztóak vagyunk. Szembefordulnak a hitvallásainkkal, az *Egység Három Formulájával* (a *Heidelbergi Káté*, a *Belga Hitvallás* és a *Dordrecht-i Kánonok*). Rosszindulatúan így beszélnek róluk: ezek csak emberek írásai, vagy „az a rózsaszín füzetke”.⁵ Azt gondolják, hogy nem vagyunk lelkiek, istentiszteletünk halott, és nem evangélizálunk. Ezeket a gátakat csak Isten kegyelme rombolhatja le, mégpedig tanítás által, vagy ha találkozunk az ilyen emberekkel, és megmutatjuk nekik, hogy félretájékoztatták őket.

A második az Úr napjának megszentelése, amely Írországból gyakorlatilag ismeretlen az evangélikálok számára. A legtöbb egyházban csak egyetlen istentisztelet van. Az egyház tagjai vasárnap sokszor dolgoznak vagy szórakoznak. Az ő szemükben törvényeskedők vagyunk, és van olyan tagunk, akit a negyedik parancsolathoz való ragaszkodásunk miatt veszítettünk el. Ez a küzdelem nem csak Írországra jellemző, más misszionáriusok is hasonló nehézségeket tapasztalnak.

A harmadik az erőforrások hiánya. Nem a pénzre, hanem az emberekre gondolok. Egy fiatal családokból álló kis csapatnak nem sok lehetősége van keresztyén irodalmat terjeszteni, szabadban vagy házról házra járva igét hirdetni és más feladatokat elvégezni. Ezt nem panaszként mondom, de reálisan kell látnunk, mire vagyunk képesek a meglévő létszámunkkal.

A negyedik, hogy kevesebb lehetőségünk van más környéken szolgálókkal szemben. Kevés olyan esemény van, ahol felállíthatnánk egy sátrat. A lelkipásztort nem hívják meg, hogy egyházakban vagy iskolákban beszéljen. A helyi rádióknak nincsenek vallásos adásai, és nincs lehetőségünk írni a helyi újság-

---

⁵A CPRC ezt a három hitvallást egy rózsaszín borítójú füzetben adta ki. A fordító megjegyzése.

ba. Ez változhat, ha jobban megerősödünk a városban, és keressük is az ilyen alkalmakat.

Azonban nem esünk kétségbe. Limericki éveim nagyon is bátorítóak voltak. Van egy kiváló, lelkes mag, amely bármely lelkipásztornak nagy örömet jelentene. Vannak csalódásaink is, de erre minden missziói munkában számítani kell. Ha azt hinném, hogy a feladatom Limerick városát megnyerni Krisztusnak, akkor kétségbeesnék. De nem ez a feladatom. A Limericki Református Közösséggel együtt az a megbízatásunk, hogy hűségesek maradjunk, bölcsen használjuk erőforrásainkat, és könyörögjünk Isten áldásáért. Miénk az elsődleges kegyelmi eszköz, az evangélium hirdetése. Miénk a keresztség sákramentuma. A CPRC, az amerikai Protestáns Református Egyházak és a világ más egyházai imádságos szívvel, szeretettel és lelkesen támogatnak. Krisztus gyűjti az Ő egyházát, és neki tetszett, hogy ebben minket is eszközként használjon.

Függelék – A Brit Református Közösségről

A Brit Református Közösséget (British Reformed Fellowship, BRF) református keresztyének alapították 1990-ben, hogy megőrizzék a történelmi református hitet a Brit-szigeteken. Tanításainak alapja az ihletett, tévedhetetlen, hibátlan ó- és újszövetségi Szentírás, amelyet a református hitvallások rendszereznek és foglalnak össze, főként az *Egység három formulája* és a *Westminsteri Hitvallások*.

A BRF kiadásában jelenik meg a *British Reformed Journal* (Brit Református Újság, BRJ), mégpedig évi négyszer, vagy a lehető leggyakrabban. 2014-ben a négy számra vonatkozó előfizetés ára az Egyesült Királyságban, Európában és máshol 10€ Észak-Amerikában pedig 20\$ volt. A BRF tagdíja megegyezik a BRJ előfizetésével, és nyitott minden református keresztyén számára, aki a Brit-szigeteken vagy Európában él, és egyetért az egyesület tanbeli alapjaival. Várjuk az új feliratkozókat és tagokat.

A BRF két évente, általában augusztus elején rendezi meg egyhetes nyári családi konferenciáját a Brit-szigetek különböző pontjain. A korábbi konferenciák címei: *Házasság és család, A kegyelmi szövetség, Szuverén kegyelem, Az egyház, Utolsó idők, Isten országa, Üdvbizonyosság, Isten szövetségének megtartása, A kálvinizmus öt pontja, A Szentlélek munkája, Isten Igéje nemzedékünk számára* és (természetesen) *Tanúim vagytok*. Miért ne csatlakozna hozzánk egy csendeshétre Isten Igéje körül?

A BRF honlapján (www.britishreformed.org) megtalálhatóak a BRJ cikkei, a BRF konferenciákra vonatkozó információk, ingyenesen letölthető hanganyagok, elérhetőségeink és egyéb anyagok. Keresse fel honlapunkat is!

Ha Isten megengedi, nemcsak azt akarjuk elérni, hogy az igazság ellentmondás nélkül, győzedelmesen megállhasson az ellenséget elnémítva, hanem azt is, hogy beszélgetőtársunk lelkében is diadalmaskodjon, és száját megnyitva őt is bizonyágtévővé formálja.

Bizonyágtételünk során – akár hitetlenhez, akár tévelygő vagy gyenge testvérhez szólunk – az kell legyen a célunk, hogy ha Isten is úgy akarja, megnyerjük és megmentjük őt. Ez fogja vezérelni bizonyágtételünk tartalmát. Ez az iránta való szeretet fog megnyilvánulni abban, ahogyan beszélünk hozzá.

Az ilyen – tartalmát tekintve igaz, módját tekintve pedig szelíd és szeretetteljes – tanúságtételt Isten arra használja, hogy összegyűjtse és megmentse az Övéit az Ő dicsőségére. Micsoda buzdítás a bizonyágtételre! Micsoda buzdítás a helyes bizonyágtételre!

David J. Engelsma

könyvek

ébredés

ISBN 978-615-80537-4-7

9 786158 053747